

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

Factors' Affecting the Occupational Decisions after Graduation
of Maejo University's Graduates

โดย

จักรพงษ์ พวงงามชื่น
ปิยะ พลະปัญญา

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2568

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
Factors' Affecting the Occupational Decisions after Graduation of
Maejo University's Graduates

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2568
จำนวน 50,000 บาท

หัวหน้าโครงการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ พลະปัญญา

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์
...30..../..มิถุนายน../...2568...

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๘
สารบัญภาพ	๙
บทคัดย่อ	1
Abstract	2
บทที่ 1 บทนำ	4
ปัญหาการวิจัย	6
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	11
การส่งเสริมการดำเนินงานของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน	11
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	13
ภาวะการดำเนินงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	19
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
กรอบแนวคิดในการวิจัย	50
สมมติฐานการวิจัย	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
สถานที่ดำเนินการวิจัย	54
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การทดสอบเครื่องมือ	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
ระยะเวลาในการทำวิจัย	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	63
ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	63
ตอนที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	65
ตอนที่ 3 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	65
ตอนที่ 4 ลักษณะทางวิชาการของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	68
ตอนที่ 5 ทักษะต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	70
ตอนที่ 6 แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	71
ตอนที่ 7 แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	72
ตอนที่ 8 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	73
ตอนที่ 9 เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	76
ตอนที่ 10 ความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	96
ตอนที่ 11 การวิเคราะห์แนวทางจูงใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	104
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการวิจัย	113
อภิปรายผล	122
ข้อเสนอแนะ	130
บรรณานุกรม	133
ภาคผนวก	138
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย	139
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสอบถามออนไลน์	148

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนนักศึกษาแบ่งตามคณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้	18
2 จำนวนและร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ให้ข้อมูลระดับปริญญาตรี แยกตามคณะ	20
3 สถานภาพการทำงานของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	21
4 ประเภทงานที่ทำของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	22
5 เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	22
6 ลักษณะงานที่ทำตรงและไม่ตรงสาขาของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	23
7 สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	23
8 ปัญหาในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	24
9 ความรู้สึกต่องานที่ทำของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	25
10 ระยะเวลาที่ใช้ในการหางานทำของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	25
11 ระดับความรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	26
12 ระยะเวลาที่ใช้ในการหางาน (ตรงสาขา) ของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	26
13 สาขาที่ต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	27
14 ปัจจัยที่ช่วยให้ได้งานทำของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	27
15 รายวิชาที่ต้องเพิ่มในความคิดเห็นของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	28
16 ระดับที่ศึกษาต่อและคาดว่าจะศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	28
17 ประเภทสถาบันที่ต้องการศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	29
18 เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	29
19 ปัญหาในการศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564	30
20 แสดงจำนวนบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	57
21 ข้อมูลเบื้องต้นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	64
22 ลักษณะส่วนบุคคลของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	66
23 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	67
24 ลักษณะทางวิชาการของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	69
25 ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพตรงสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	71
26 แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	72
27 แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	73
28 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	74
29 เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้	95

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สัญลักษณ์เกษตรศาสตร์แม่โจ้	13
2	สัญลักษณ์วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่	14
3	สัญลักษณ์โรงเรียนมัธยมวิสามนัญเกษตรกรรมภาคเหนือ	14
4	สัญลักษณ์วิทยาลัยเกษตรศาสตร์	15
5	สัญลักษณ์โรงเรียนเกษตรกรรมแม่โจ้	15
6	สัญลักษณ์วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่	15
7	สัญลักษณ์สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร	16
8	สัญลักษณ์สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	16
9	สัญลักษณ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้	17
10	โครงสร้างการบริหารงานสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร	18
11	กรอบแนวคิดในการวิจัย	52
12	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	55
13	วันซ้อมใหญ่พิธีพระราชทานปริญญาบัตรครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ณ ศูนย์กีฬากาญจนาภิเษกรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2568	55
14	QR Code แบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิต	58

**เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้**
**Factors' Affecting the Occupational Decisions after Graduation
of Maejo University's Graduates**

จักรพงษ์ พวงงามชื่น และปิยะ พลະปัญญา
Jukkaphong Pong-ngamchuen and Piya Palapanya

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพใหม่ๆ ให้แก่บัณฑิตทั้งที่ตรงและไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา การวิจัยนี้จึงพยายามที่จะศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานด้านส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจสังคม ด้านวิชาการ ด้านจิตวิทยา การตัดสินใจประกอบอาชีพ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา รวมทั้งความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางมุ่งในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ออนไลน์กับบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่ เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 จำนวน 902 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผล และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงความหมาย สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.65) เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 23.57 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 62.19) บิดา (ร้อยละ 27.16) และมารดา (ร้อยละ 24.61) ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ย 367,603.31 บาทต่อปี โดยบัณฑิตเกือบสองในสาม (ร้อยละ 61.10) มีภาระหนี้สินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในขณะที่บัณฑิตมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.76) มีลักษณะงานที่กำลังทำอยู่ใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาโดยบัณฑิตส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจมากที่สุด (ร้อยละ 23.73) และมีความรู้เฉพาะทาง

สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 74.50) โดยบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 68.74) เคยลงทะเบียนรายวิชาสหกิจศึกษา และรายวิชาการฝึกงาน (ร้อยละ 15.96) นอกจากนี้ในภาพรวมบัณฑิตมีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) มีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 4.18) แรงจูงใจจากเพื่อน (ค่าเฉลี่ย 4.07) และมีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.21) นอกจากนี้ผลการศึกษาพบ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตในภาพรวม ได้แก่ อายุ (t value=-3.482**) ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (t value=4.701**) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน (t value=5.403**) และแรงจูงใจจากเพื่อน (t value=5.784**) อย่างไรก็ตามอาชีพในฝันของบัณฑิตส่วนใหญ่คืออาชีพผู้ประกอบการเนื่องจากมีความเป็นอิสระสูงและไม่เป็นลูกจ้างใคร ดังนั้นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้ การสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาในแต่ละประเภทของอาชีพให้นักศึกษาทุกชั้นปี เช่น อาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ผู้ประกอบการ และพนักงานองค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น

คำสำคัญ: บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ การประกอบอาชีพ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ผู้ประกอบการ พนักงานองค์กรระหว่างประเทศ

Abstract

Recently, world rapidly changes have an impact on national development as a result of technological progress, which creates new ways of living and pursuing an occupation for new graduates both similar to and not similar to the field of graduation. Therefore, this research was attempting to study basic personal information, Socio-economics, academics, psychology, occupational decisions and factors affecting the occupational decision after graduation, as well as opinions and reasons for occupational decision after graduation to analyze and find out the motivational guidelines for the occupation in similar to the field of graduation of Maejo University's graduates. Data were collected using online interview schedual with 902 bachelor graduates who attended the 47th Royal Graduation, academic year 2023-2024. Data were analyzed by descriptive and inferential statistics for quantitative data. Besides, rationale content analysis and semantic content analysis for qualitative data.

The results reveal that the majority of graduates (57.65%) were female, with an average age of 23.57 years, and their domicile was in the northern region the most (62.19%). Graduate's fathers (27.16%) and mothers (24.61%) mostly working in agriculture with an average income of 367,603.31 baht per year. Nearly two-thirds of graduates (61.10%) had debt from student loans. Meanwhile, more than half of the graduates (57.76%) had the similar job description to the field of graduate. The graduates were mostly graduated from the Faculty of Business Administration (23.73%), and they had specialized knowledge from the field of graduation (74.50%). More than two-thirds of the sample graduates had previously registered for cooperative education (68.74%) and internship courses (15.96%). Additionally, in overall, the graduates' attitude towards occupation in similar to the field of graduation was at a favorable level (mean 4.09), and they had inspiration from teachers (mean 4.18), motivation from friends (mean 4.07) and the occupational decision after graduation (mean 4.21) at a high level. Moreover, the study found 4 factors affecting the occupational decision after graduation of graduates namely: age (t-value = -3.482**), attitude towards occupation in similar to the field of graduation (t-value = 4.701**), inspiration from teachers (t-value = 5.403**) and motivation from friends (t-value = 5.784**). However, the graduate's dream occupation was an entrepreneur the most, due to it has highly degree of independent and was not an employee of anyone. Hence, Maejo University should be given significant on knowledge transfer, creation of inspiration and motivation to pursue occupation in similar to the field of graduation in each kind of occupation for all year students such as public servant, state enterprise employees, employees of private companies, entrepreneurs and employees of international organizations etc.

Keywords: Maejo University's Graduates, Occupation, Public Servant, State Enterprise Employees, Employees of Private Companies, Entrepreneurs, Employees of International Organizations

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคมและด้านอื่นๆ อย่างรวดเร็วทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Jukkaphong Pong-ngamchuen et, al., 2016) และวิทยาการสมัยใหม่ ดังนั้นประเทศที่กำลังพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร และประชากรภายในประเทศให้มีความรู้ความเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศได้ หน่วยงานหรือสถาบันที่มีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในประเทศ คือสถาบันการศึกษาในทุกระดับ โดยในภาพรวมของประเทศ ทุกสถาบันการศึกษามีเป้าหมายหลักในการให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และศักยภาพในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเกษตร ด้านธุรกิจ ด้านอุตสาหกรรม ด้านการท่องเที่ยว ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการแพทย์พยาบาล ด้านการค้าระหว่างประเทศ ด้านวิศวกรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบริหารจัดการประเทศ และด้านการปลูกฝังประชากรให้คนเป็นเจ้าของธุรกิจ ภายใต้บริบทความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และวิทยาการสมัยใหม่ของโลก ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงพยายามคิดค้นหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร ขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก (จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ, 2562) ทั้งสถาบันการศึกษาภาครัฐและเอกชน เพื่อผลิตบัณฑิตให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลนภายในประเทศ

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยุคปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ, 2562) ส่งผลให้เกิดแนวทางของการประกอบอาชีพใหม่ๆ ขึ้นมากมาย ตลอดจนปัจจุบันบริษัทเอกชนเปิดกว้างมากขึ้นในการรับสมัครงาน นอกจากนี้ผลของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยังส่งผลกระทบต่อกำหนดของบัณฑิตจบใหม่ในปัจจุบันคือนิยมประกอบอาชีพตามเพื่อน ตามกระแสสังคม หรือตามใจตนเอง เช่น อาชีพที่ใช้ช่องทางออนไลน์ต่างๆ อาชีพที่ไม่ลำบาก อาชีพที่ได้เงินเดือนมาก อาชีพที่ไม่จำกัดคุณวุฒิ โดยไม่คำนึงว่าตนเองสำเร็จการศึกษาหรือมีทักษะพิเศษในด้านใด อีกทั้งบริษัทเอกชนหันมาให้ความสำคัญกับความสามารถหรือทักษะพิเศษของแต่ละบุคคล แทนที่จะให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษา หรือคณะวิชา หรือสาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษามาของบัณฑิตจบใหม่

อย่างไรก็ตามยังคงมีทางเลือกในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้านการส่งเสริมและจูงใจให้บัณฑิตจบใหม่เห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ตนเองสำเร็จการศึกษามา ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดช่องว่างด้านการประกอบอาชีพ และเป็นการสนับสนุนให้บัณฑิตทุกคนใช้ความรู้ความสามารถตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามาในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนถือได้ว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การบ่มเพาะให้นักศึกษามีความรู้ความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชา อีกทั้งยังส่งเสริม เป็นแรงจูงใจและให้กำลังใจ ตลอดจนเป็นแรงบันดาลใจให้แก่นักศึกษาทุกคนที่จะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต นำความรู้ความสามารถทั้งหมดไปใช้ในการทำงานและพัฒนาตามสายวิชาชีพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นการตอบสนองต่อนโยบายในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพไม่ว่าทุกสาขาวิชาชีพให้แก่ประเทศอีกด้วย

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนมานานกว่า 90 ปี โดยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความชัดเจนและโดดเด่นในด้านการเกษตรที่ปรากฏอยู่ในปรัชญา “มุ่งมั่นพัฒนาบัณฑิตสู่ความเป็นผู้อุดมด้วยปัญญา อดทน สู้งาน เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองพัฒนาของสังคมไทยที่มีการเกษตรเป็นรากฐาน” ภายใต้การบริหารงานของคณะผู้บริหารที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้คือ “เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับนานาชาติ” (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2567) โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการจัดการเรียนการสอนออกเป็นเขตพื้นที่ศึกษา 3 จังหวัด ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นอีกหนึ่งมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยมในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา มีนักเรียนสนใจสมัครเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมากในแต่ละปี และได้รับการจัดอันดับเป็นมหาวิทยาลัยยอดเยี่ยมอันดับที่ 8 ของประเทศประจำปีการศึกษา 2566 (สถาบันจัดอันดับด้านการศึกษา, 2566) และสามารถผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานในเกือบทุกวิชาชีพให้แก่ประเทศไทยมากกว่า 3,000 คนต่อปี แต่เนื่องด้วยวิกฤติเศรษฐกิจจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลกระทบในภาพรวมต่อบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาพยายามหางานทำให้เร็วที่สุดหลังสำเร็จการศึกษา บัณฑิตจำนวนมากยังว่างงาน ในขณะที่บัณฑิตที่ได้งานทำนั้นก็มีหน้าที่รับชอบในการทำงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา โดยอาจกล่าวได้ว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาในแต่ละสาขาวิชาขั้นไม่สามารถตอบสนองต่อนโยบายการผลิตบัณฑิตสู่สายวิชาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามานั่นเอง ดังนั้นการจูงใจหรือการชักนำบัณฑิตเหล่านั้นให้เข้าสู่การประกอบอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามาอย่างเต็มตัวจะเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นว่า ระบบและกระบวนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแม่โจ้นั้นมีประสิทธิภาพสามารถชักจูงและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาให้มีเป้าหมายด้านการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา และประกอบอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา อีกทั้งยังเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าทุกคณะและวิทยาลัยสามารถสร้างบัณฑิตที่ตอบสนองต่อตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดี

ปัญหาการวิจัย (Research Problem)

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการผลิตบัณฑิตเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกเหนือจากการไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะความเชี่ยวชาญอย่างเต็มที่ของบัณฑิตในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานในระดับประเทศ กล่าวคือบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญ ความรู้ความสามารถ และทักษะพิเศษที่ถูกบ่มเพาะมาจากการเรียนการสอน มีจำนวนไม่เพียงพอกับตลาดแรงงานในแต่ละวิชาชีพ และยังส่งผลกระทบต่อด้านลบกับการพัฒนาแรงงานต้อยอดไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กรณีศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา โดยสามารถเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดคำถามการวิจัยได้ดังรายละเอียดนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นอย่างไร?
2. บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพอย่างไร? อยู่ในระดับใด?
3. มีเหตุปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้?
4. มีแนวทางใดบ้างในการจูงใจให้บัณฑิตประกอบอาชีพในสายงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา?

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of the Research)

งานวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2566-2567 โดยเพื่อครอบคลุมในการศึกษา และประโยชน์สูงสุดแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะวิชา วิทยาลัย หลักสูตร และเขตการศึกษาต่างจังหวัด จึงกำหนดวัตถุประสงค์รองของการวิจัยไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

5. การวิเคราะห์แนวทางสนใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of the Research)

การวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญไปที่การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในระดับปริญญาตรีครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 โดยมีการกำหนดขอบเขตการวิจัยดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงวันพระราชทานปริญญาบัตรประจำปีการศึกษา 2566-2567

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้คือบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ผู้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในระดับปริญญาตรีครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2568 รวมทั้งสิ้น 2,101 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) 15 กลุ่มจาก 11 คณะวิชา 2 วิทยาลัย และ 2 พื้นที่ การศึกษาและใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ด้วยการเก็บข้อมูลให้ครบทั้ง 15 กลุ่มได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 902 คนและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตด้วยวิธีการสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling) ด้วยการเดินแจก QR Code ให้แก่บัณฑิตเพื่อใช้โทรศัพท์มือถือสแกน QR Code และให้บัณฑิตตอบแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาถึงการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร โดยมีการแบ่งรายละเอียดการศึกษาด้านนี้ออกเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของบัณฑิตดังต่อไปนี้

ลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ และภูมิลำเนา

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ประกอบด้วย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ต่อปี ภาระหนี้สินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และลักษณะงานที่กำลังทำ

ลักษณะทางวิชาการ ประกอบด้วย คณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชา และการลงทะเบียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา

ลักษณะทางจิตวิทยา ประกอบด้วย ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนและแรงจูงใจจากเพื่อนต่อการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 2 การศึกษาถึงข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งประกอบไปด้วย อาชีพรับราชการ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน อาชีพผู้ประกอบการ และอาชีพพนักงานองค์กรระหว่างประเทศ

ตอนที่ 3 การศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ตอนที่ 4 การศึกษาความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์และหาแนวทางในการจูงใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2568

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(Expected Results)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กรในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับหลักสูตรวิชาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปวิเคราะห์ เพื่อนำไปกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและจูงใจให้บัณฑิตประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตทุกมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ

2. มหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถ และสามารถจูงใจให้นักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพให้ตรงตามสาขาวิชาที่เรียน และความรู้เฉพาะทางที่มี

3. มหาวิทยาลัยทั่วประเทศได้แนวทางการปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาและกระบวนการในการผลิตบัณฑิต ที่มีความรู้เฉพาะทางตามสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งคณะและสาขาวิชายังสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาและวิธีการสอน พร้อมทั้งการสร้างทัศนคติ เพิ่มแรงจูงใจ ให้นักศึกษาไทยรักในวิชาชีพของตน

นิยามศัพท์เฉพาะ (Definition of Terms)

บัณฑิต หมายถึง นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ หมายถึง สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ หมายถึง นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจาก 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร และเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2568

การประกอบอาชีพ หมายถึง การทำงานหรือการประกอบอาชีพหลัก หรืออาชีพรอง หรืออาชีพเสริมหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่สำเร็จประจำปีการศึกษา 2566-2567

ลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง สภาพความเป็นจริงทางกายภาพของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ตัวแปรคือ เพศ อายุ และภูมิลำเนา

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม หมายถึง สภาพความเป็นจริงด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ตัวแปร คือ อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี ภาระหนี้สินจาก กยศ. และลักษณะงานที่กำลังทำ

ลักษณะทางวิชาการ หมายถึง สภาพความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร คือ คณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษา ที่สำเร็จการศึกษา ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชา และการลงทะเบียนกลุ่มวิชาโทศึกษา

ลักษณะทางจิตวิทยา หมายถึง สภาวะความเป็นจริงเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร คือ ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา หมายถึง ความสนใจ ความต้องการ และการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ใน 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) อาชีพรับราชการ 2) อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ 3) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 4) อาชีพผู้ประกอบการ และ 5) อาชีพพนักงานองค์กรระหว่างประเทศ

เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา หมายถึง สาเหตุ เหตุผล หรือปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยในการศึกษานี้หมายถึง 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ และภูมิลำเนา 2) ปัจจัยลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ประกอบด้วย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี ภาระหนี้สินจาก กยศ. และลักษณะงานที่กำลังทำ 3) ปัจจัยลักษณะทางวิชาการ ประกอบด้วย คณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชา และการลงทะเบียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา และ 4) ปัจจัยลักษณะทางจิตวิทยา ประกอบด้วย ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

แนวทางในการจูงใจ หมายถึง วิธีการ กระบวนการ กลยุทธ์ หรือช่องทางในการชักจูงเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการหรือกระทำในสิ่งที่คาดหวังหรือคาดหวังไว้ ซึ่งในการศึกษานี้หมายถึง แนวทางในการจูงใจเพื่อประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง คือ 1) แนวทางจูงใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวม 2) แนวทางจูงใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ และ 3) แนวทางจูงใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะศึกษาด้านสังคมศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง (REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การศึกษาเรื่อง “เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้” คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การส่งเสริมการมีงานทำของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน
2. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 - 2.1 ตามสัญลักษณ์และประวัติของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
 - 2.2 บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. ภาวะการมีงานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของกินซ์เบิร์ก
 - 4.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโรว์
 - 4.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์
 - 4.4 ทฤษฎีการตัดสินใจ
 - 4.5 ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำของสังคมของรีดเดอร์
 - 4.6 ทฤษฎีแรงจูงใจไฟส์มัทธรีของแมคเคลแลนด์
 - 4.7 ทฤษฎี 2 ปัจจัยของเฟรเดริก เฮิร์ซเบิร์ก
 - 4.8 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของทิตแมนและโอฮาร่า
 - 4.9 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของมายเออร์-บริกส์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวความคิดในการวิจัย
7. สมมติฐานการวิจัย

1. การส่งเสริมการมีงานทำของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

สำหรับประเด็นสำคัญนี้จะได้อธิบายถึงแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานตามหลักเศรษฐศาสตร์ ตลาดแรงงานนับเป็นตลาดที่

สำคัญที่สุดประเภทหนึ่งซึ่งความล้มเหลวในตลาดแรงงานเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ (กิริยา กุลกลการ และคณะ, 2562) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การเคลื่อนย้ายแรงงานไม่เสรี ตลาดแรงงานล้มเหลวในกรณีนี้เกิดขึ้นเนื่องจากอุปสรรคทางด้านภูมิศาสตร์ทำให้ แรงงานไม่สามารถย้ายไปทำงานในบางพื้นที่ได้อย่างเสรี ซึ่งมีสาเหตุต่างๆ เช่น ความต้องการอาศัย อยู่กับครอบครัว ราคาที่พักอาศัยในเมืองใหญ่สูง ข้อจำกัดด้านวีซ่า ต้นทุนการเดินทางสูง อุปสรรค ด้านภาษาและวัฒนธรรม เป็นต้น สำหรับวิธีการแก้ไขปัญหาของภาครัฐ ได้แก่ การเพิ่มงบประมาณ แผ่นดินในการสร้างที่พักอาศัยให้กับประชาชน การควบคุมค่าเช่าให้อยู่ในระดับต่ำ การปรับผังเมือง เพื่อให้มีพื้นที่สำหรับที่พักอาศัยมากขึ้น การอุดหนุนการซื้อบ้าน การสนับสนุนนวัตกรรมการสร้างบ้าน ให้มีต้นทุนที่ต่ำลง เป็นต้น

1.2 ช่องว่างทักษะ (Skill Gaps) ตลาดแรงงานล้มเหลวในกรณีนี้เกิดจากการที่ตลาดจัดสรรให้มีการอบรมทักษะ ฝีมือให้กับแรงงานน้อยเกินไป ทำให้แรงงานมีทักษะฝีมือในระดับที่ต่ำกว่าที่ตลาดต้องการ เนื่องจาก นายจ้างขาดแรงจูงใจที่จะเพิ่มพูนทักษะให้กับลูกจ้าง เพราะเกรงว่าลูกจ้างจะย้ายไปทำงานกับนายจ้าง รายใหม่ ส่งผลให้แรงงานขาดแคลนทุนมนุษย์ ซึ่งปัญหานี้ในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า ปัญหาตัวฟรี (Free Rider) ส่งผลให้ผลิตภาพแรงงานอยู่ในระดับต่ำ และแรงงานไม่สามารถเปลี่ยนงานได้ เพราะ ไม่มีทักษะเพียงพอ เกิดการว่างงานที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ซึ่งตัวอย่างการแก้ปัญหา ได้แก่ การจัดเก็บภาษีอบรมทักษะฝีมือจากนายจ้าง การให้ทุนการศึกษาในวิชา STEM เพื่อให้แรงงานเลือก เรียน STEM ซึ่งเป็นสาขาที่ขาดแคลนในตลาดแรงงานมากขึ้น นโยบายนำเข้าแรงงานต่างชาติที่มีทักษะฝีมือที่ขาดแคลนในประเทศ เป็นต้น

1.3 ความเหลื่อมล้ำและความยากจนของคนทำงาน ตลาดแรงงานล้มเหลวในกรณีนี้เกิดขึ้นเนื่องจากแรงงานได้รับค่าจ้างในระดับต่ำ กว่าเส้นความยากจน เนื่องจากค่าจ้างอยู่ในระดับต่ำ และความมั่นคงในการทำงานลดลง ซึ่งวิธีแก้ไข ได้แก่ การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำให้สูงกว่าเส้นความยากจน การออกกฎหมายคุ้มครองแรงงาน การ ออกแบบระบบสวัสดิการมารองรับ เป็นต้น Wasi et al. (2019) ศึกษาเรื่องความเหลื่อมล้ำของรายได้ ในตลาดแรงงาน โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจกำลังแรงงานไทยระหว่างปี พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2560 พบว่า แนวโน้มความเหลื่อมล้ำลดลงในช่วงระยะที่ผ่านมาแต่ทว่าเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าความเหลื่อมล้ำที่ลดลงนั้นมีสาเหตุมาจากรายได้ของแรงงานที่จบการศึกษาใน ระดับประถมและมัธยมเข้าใกล้กันมากขึ้น ในขณะที่ช่องว่างรายได้ของแรงงานที่จบปริญญาเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ 17 ของแรงงานทั้งหมด โดยแรงงานที่จบปริญญาทำงานที่ใช้ทักษะระดับกลาง แทนที่แรงงานที่จบในระดับมัธยมศึกษา ส่วนแรงงานที่จบมัธยมศึกษาทำงานที่ไม่ใช้ทักษะ นอกจากนั้นลูกจ้างที่เริ่มทำงานด้วยค่าจ้างต่ำจะมีค่าจ้างที่ไม่เพิ่มสูงขึ้นมากตลอดอายุการทำงาน และมีการเปลี่ยนงานและเข้าออกตลาดแรงงานบ่อยอีกด้วย

1.4 การขาดแรงจูงใจเข้าสู่ตลาดแรงงานของประชากรวัยทำงาน ตลาดแรงงานล้มเหลวในกรณีนี้เกิดขึ้นเนื่องจากประชากรวัยทำงานกำลังเรียน หนังสือเต็มเวลา เจ็บป่วยเรื้อรัง ต้องดูแลผู้ป่วยหรือเลี้ยงบุตรเต็มเวลา สิ้นหวังที่จะหางานทำ เป็นต้น ส่งผลให้ประเทศมีแรงงานจำนวนน้อยลงซึ่งวิธีการแก้ปัญหา ได้แก่ การงดเว้นภาษีให้กับสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อให้พ่อแม่ที่มีบุตรสามารถทำงานในตลาดแรงงานได้ การเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการหางานทำ การเพิ่มคุณภาพการศึกษาทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับทักษะ ความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสามารถหางานทำได้ การลงทุนของภาครัฐในด้าน สุขอนามัยทำให้ประชากรมีสุขภาพดีและสามารถทำงานได้ การปฏิรูประบบสวัสดิการเพื่อส่งเสริมการทำงานทดแทนการพึ่งพิงระบบสวัสดิการจากการว่างงาน Liao and Paweenawat (2018) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงงานหญิงที่แต่งงานแล้วในประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ. 2559 พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างผู้หญิงที่แต่งงานแล้วกับอุปทานแรงงานและค่าจ้างที่แท้จริง โดยมีตัวแปรของการมีลูกเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่สำคัญ เนื่องจากชั่วโมงแรงงานของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมักจำกัดจากลูกๆ ของพวกเขา อีกทั้งแรงงานหญิงที่มีลูกนั้นจะมีระดับค่าจ้างเฉลี่ยที่ต่ำกว่าแรงงานของผู้หญิงที่ไม่มีลูก โดยความแตกต่างระหว่างค่าจ้างของแรงงานหญิงสองกลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในประเด็นที่สำคัญโดยสังเขปดังรายละเอียดต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2553)

2.1 ตราสัญลักษณ์และประวัติของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2460 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี สนาบดีกระทรวงธรรมการได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมขึ้นที่บริเวณหอวัง หรือบ้านสวนหลวงสระประทุมบริเวณกรีฑาสถานแห่งชาติในปัจจุบัน เรียกว่า "โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมหอวัง" จึงเป็นจุดเริ่มแรกของฐานความคิดและกิจกรรมของรัฐบาลในการศึกษาแผนใหม่ทางการเกษตร

ภาพที่ 1 สัญลักษณ์เกษตรศาสตร์แม่โจ้

ภาพที่ 2 สัญลักษณ์วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่

พ.ศ. 2477 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมภาคเหนือโดยรับนักเรียนจากผู้สำเร็จมัธยมปีที่ 6 หลักสูตรกำหนดเวลาเรียน 2 ปี โดยมีพระช่วงเกษตรศิลปการ ซึ่งขณะนั้นเป็นหัวหน้าสถานีทดลองกสิกรรมภาคพายัพ ดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์

ภาพที่ 3 สัญลักษณ์โรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคเหนือ

พ.ศ. 2479 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้ง "โรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคเหนือขึ้น" โดยใช้สถานที่ร่วมกับโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมประจำภาคเหนือ โรงเรียนวิสามัญเกษตรกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่นี้มีหลักสูตรเวลาเรียน 4 ปี โดยรับจากผู้สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 4 โรงเรียนสามัญ เมื่อเรียนจบแล้วกระทรวงธรรมการกำหนดให้มีวิทยฐานะเทียบเท่าชั้นมัธยมปีที่ 6

พ.ศ. 2481 กระทรวงธรรมการได้ยุบเลิกโรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคใต้ที่คอหงส์จังหวัดสงขลา โรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคกลาง บางกอกน้อยธนบุรี และโรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคอีสานที่โนนวัต จังหวัดนครราชสีมา และโอนกิจการทั้งหมดของโรงเรียนเหล่านั้นมารวมกันที่มัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคเหนือที่แม่โจ้ เพียงแห่งเดียว ในปีเดียวกันนี้เองได้โอนกิจการจากกระทรวงธรรมการไปอยู่ในความดูแลของกระทรวงเกษตรราธิการ และเปลี่ยนเป็นวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แม่โจ้ โดยได้รับผู้สำเร็จจากหลักสูตรมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมเพื่อเข้าศึกษาตามหลักสูตรอนุปริญญาเป็นเวลา 3 ปี ทางเกษตรศาสตร์สหกรณ์และวนศาสตร์

ภาพที่ 4 สัญลักษณ์วิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2482 กระทรวงเกษตรธิการได้จัดตั้งวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้นที่เกษตรกลางบางเขน กรุงเทพมหานคร และที่แม่โจ้ให้เตรียมเป็นวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หลักสูตรเวลาเรียน 2 ปี โดยรับจากผู้สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 6 สำเร็จจึงเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขนได้เลย

ภาพที่ 5 สัญลักษณ์โรงเรียนเกษตรกรรมแม่โจ้

พ.ศ. 2486 เปลี่ยนเป็น "โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" ทั้งนี้เพราะวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่บางเขน ได้รับการสถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2491 กระทรวงเกษตรธิการได้โอนกิจการให้แก่กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และเปลี่ยนเป็น "โรงเรียนเกษตรกรรมแม่โจ้" รับจากผู้สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 6 (ม. 3 ปัจจุบัน) เข้าศึกษาต่ออีก 3 ปี สำเร็จแล้วได้รับประกาศนียบัตรอาชีวชั้นสูง แผนกเกษตรกรรม โดยเริ่มดำเนินการรับนักเรียนประเภทนี้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2492 เป็นต้นมา

ภาพที่ 6 สัญลักษณ์วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่

พ.ศ. 2499 ได้รับการ "ยกฐานะเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่" และขยายหลักสูตรถึง
ประโยคครูมัธยมเกษตรกรรม (ปมก.)

พ.ศ. 2505 ย้ายกิจการฝึกหัดครูมัธยมเกษตรกรรม ไปเปิดดำเนินการที่วิทยาลัยเกษตรกรรม
บางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และ "เปิดหลักสูตรเทคนิคเกษตร" หรือ "ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม" ขึ้นเป็นแห่งแรก

ภาพที่ 7 สัญลักษณ์สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร

พ.ศ. 2518 ได้รับการสถาปนาเป็น "สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร" โดยพระราชบัญญัติ
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร พ.ศ. 2418

ภาพที่ 8 สัญลักษณ์สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

พ.ศ. 2525 เปลี่ยนชื่อจากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรเป็น "สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้"
ตามประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 4 เล่ม 99 ตอนที่ 15 ราชกิจจานุเบกษา 3
กุมภาพันธ์ 2525 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้คือ เนื่องจาก วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่หรือ
เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิทยาลัยเกษตรกรรม
แม่โจ้ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ทั้งประเทศ เนื่องจากมีนักศึกษาที่มาจากทุกภาคของประเทศ ได้เข้าไป
ศึกษา ณ สถาบันนี้ แต่เมื่อวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ ได้ยกฐานะขึ้นเป็น "สถาบัน
เทคโนโลยีการเกษตร" นามนี้จึงไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

ภาพที่ 9 สัญลักษณ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2539 สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ได้รับการสถาปนาเป็น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2539 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 เพื่อขยายขอบเขตการให้การศึกษาและเกิดความคล่องตัวทางวิชาการและการบริหารมากขึ้น โดยปัจจุบันมีการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกโดยมีความหลากหลายในสาขาวิชานอกเหนือจากสาขาเกษตรกรรมซึ่งแม่โจ้มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะทางด้านการปฏิบัติมาตั้งแต่ในช่วงของการศึกษาด้านอาชีวศึกษา รวมถึงยังมีการจัดตั้งวิทยาเขตเพื่อขยายการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคต่างๆ โดยวิทยาเขตแรกคือมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติตั้งอยู่ที่อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

2.2 บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้ นับเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการศึกษาค้นคว้า เผยแพร่ ความรู้ทางด้านเกษตรกรรมแห่งหนึ่งของประเทศ โดยมีบทบาทพอสรุปได้ดังนี้

2.2.1 งานด้านบัณฑิต

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้เปิดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 16 คณะรวมวิทยาเขตมีจำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น 15,132 คนในปีการศึกษา 2566 มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

2.2.2 งานวิจัย

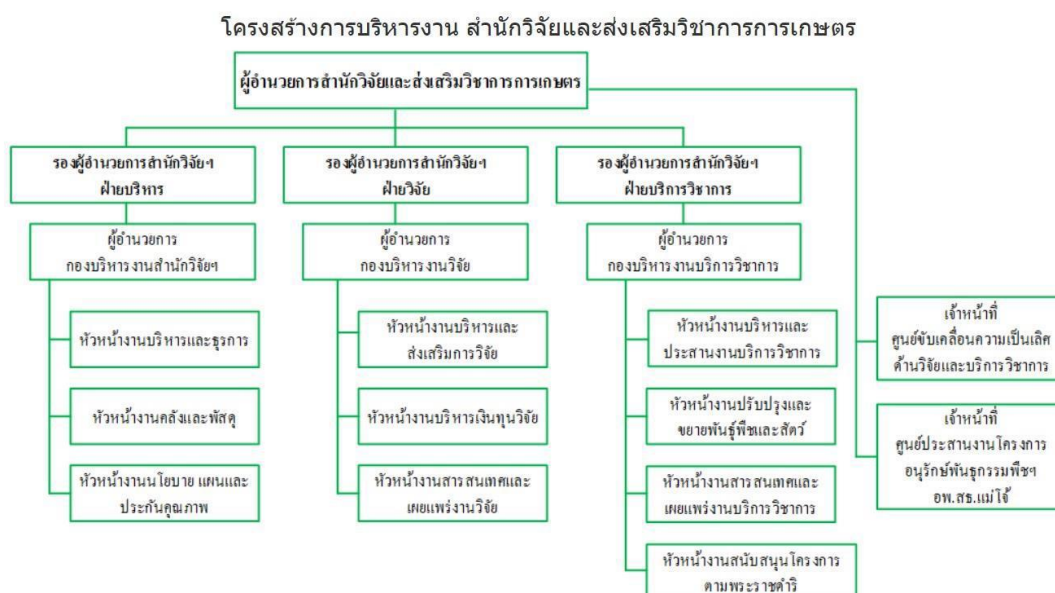
การวิจัยของมหาวิทยาลัยฯ ปัจจุบันมีสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่กำหนดแผนงาน และนโยบายการวิจัยของมหาวิทยาลัยฯ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาฯ และปัญหาของเกษตรโดยตรงหรือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ เพื่อนำมาทำการวิจัย ให้บริการเกี่ยวกับงานวิจัยแก่นักศึกษา บุคลากรและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยรวมทั้งหน่วยงานหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยฯ ตลอดจนประเมินผลและรวบรวมผลงานวิจัยเพื่อนำมาประยุกต์ในการแก้ปัญหาของเกษตรกรและส่งเสริมแก่เกษตรกรทั่วไป โดยโครงสร้างการบริหารงาน สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตรแสดงดังภาพที่ 10

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาแบ่งตามคณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนนักศึกษา (คน)
คณะผลิตกรรมการเกษตร	2,006
คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร	644
คณะวิทยาศาสตร์	1,111
วิทยาลัยบริหารศาสตร์	1,053
คณะบริหารธุรกิจ	3,451
มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	262
มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ	720
คณะพัฒนาการท่องเที่ยว	756
คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ	391
คณะเศรษฐศาสตร์	600
คณะศิลปศาสตร์	969
วิทยาลัยพลังงานทดแทน	638
วิทยาลัยนานาชาติ	92
คณะสารสนเทศและการสื่อสาร	1,020
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม	458
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี	856
คณะพยาบาลศาสตร์	105
รวม	15,132

ที่มา: สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2567)

ข้อมูล ณ วันที่ 21 เมษายน 2567

ภาพที่ 10 โครงสร้างการบริหารงานสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร

2.2.3 งานบริการสังคม

มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการบริการวิชาการแก่สังคม โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมสัมมนา เผยแพร่วิชาการทั้งทางเอกสาร บทความ ตำรา หนังสือและการจัดนิทรรศการ และสื่อออนไลน์ เกี่ยวกับด้านเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.2.4 งานส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านการเกษตรมาโดยตลอด เช่น การอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเกษตรไทยล้านนา โดยการสร้างพื้นที่เกษตรวิถีล้านนาบน พื้นที่ 35 ไร่ ภายในมหาวิทยาลัย เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดนตรีและการแสดงต่างๆ

3. ภาพการดำเนินงานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นสถาบันการศึกษาด้านเกษตรกรรมที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมากแห่งหนึ่งของประเทศ โดยได้เปิดให้มีการเรียนการสอนนักศึกษาตั้งแต่วันที่ 7 มิถุนายน 2477 จนถึงปัจจุบัน การก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้พัฒนามาโดยตลอดจากเดิมซึ่งเคยเป็น “โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมประจำภาคเหนือ” สังกัดกระทรวงธรรมการได้พัฒนาเป็น “วิทยาลัยเกษตรกรรม เชียงใหม่” ในปี 2499 ได้รับการยกฐานะเป็น “สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร” สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ของ รัฐ ในปี 2518 ได้ทำการเปลี่ยนแปลงชื่อเป็น “สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้” ปี 2525 และ “มหาวิทยาลัยแม่โจ้” ในปี 2539

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ผลิตบัณฑิตในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาขา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยเน้นด้านการเกษตรออกไปรับ ใช้สังคมและประเทศชาติจำนวนมาก โดยมีหน้าที่หลักในการผลิตบัณฑิต การวิจัยการบริการวิชาการ แก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อาจจะกล่าวได้ว่าการผลิตบัณฑิตเป็นหน้าที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานมากที่สุด อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยกองแผนงานได้มีการรายงานผลการดำเนินงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาไว้เป็นฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาต่อยอดกระบวนการเรียนการสอน โดยข้อมูลการดำเนินงานทำ ล่าสุดที่ได้ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามเพื่อให้บัณฑิตทุกคนกรอกและทำการ วิเคราะห์แล้วคือ การดำเนินงานทำของบัณฑิตในปีการศึกษา 2564 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปีการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด จำนวน 3,368 คน คณะที่มีผู้สำเร็จการศึกษามากที่สุดคือ คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 642 คน รองลงมาคือ คณะผลิตกรรมการเกษตร จำนวน 587 คน คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 227 คน มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ จำนวน 235 คน คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 234 คน คณะ วิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 195 คน คณะเศรษฐศาสตร์ จำนวน 188 คน วิทยาลัย บริหารศาสตร์ จำนวน 186 คน คณะพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 180 คน คณะเทคโนโลยีการ

ประมงและทรัพยากรทางน้ำ จำนวน 152 คน คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 151 คน คณะวิทยาลัย
พลังงานทดแทน จำนวน 146 คน มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร จำนวน 108 คน คณะสารสนเทศและ
การสื่อสาร จำนวน 77 คน และน้อยที่สุดคือ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม
จำนวน 60 คน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ให้ข้อมูลระดับปริญญาตรีแยกตามคณะ

คณะ	ผู้สำเร็จ	ผู้กรอก	ร้อยละ
คณะบริหารธุรกิจ	642	456	71.03
คณะผลิตกรรมการเกษตร	587	408	69.51
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี	227	204	89.87
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ	235	185	78.72
คณะวิทยาศาสตร์	234	181	77.43
คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร	195	129	66.15
คณะเศรษฐศาสตร์	188	144	76.60
วิทยาลัยบริหารศาสตร์	186	137	73.66
คณะพัฒนาการท่องเที่ยว	180	142	78.89
เทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ	152	122	80.26
คณะศิลปศาสตร์	151	77	50.99
วิทยาลัยพลังงานทดแทน	146	105	71.92
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - ชุมพร	108	90	83.33
คณะสารสนเทศและการสื่อสาร	77	55	71.43
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม	60	42	70.00
รวม	3,368	2,477	73.55

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2564

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด 3,368 คน

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 2,477 คน (ร้อยละ 73.55)

สามารถจำแนกสภาวะการทำงานทำของบัณฑิตได้ดังนี้

บัณฑิตที่ทำงานแล้วทั้งหมด 1,819 คน (ร้อยละ 73.44)

บัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานและมีได้ศึกษาต่อทั้งหมด 603 คน (ร้อยละ 24.34)

บัณฑิตที่ศึกษาต่อทั้งหมด 55 คน (ร้อยละ 2.22)

จากการศึกษาพบว่าสภาวะการทำงานของบัณฑิตจำแนกได้ดังนี้คือ

มีงานทำหลังจบการศึกษา 1,682 คน (ร้อยละ 67.90)

มีงานทำก่อนการศึกษาและอยู่ในสายงานเดิมหลังจบการศึกษา 22 คน (ร้อยละ 0.89)

มีงานทำหลังจบการศึกษาและกำลังศึกษาต่อ 115 คน (ร้อยละ 4.64)

กำลังศึกษาต่อ 55 คน (ร้อยละ 2.22) และไม่มีงานทำ 603 คน (ร้อยละ 24.34)

สภาวะการทำงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2564 มีรายละเอียดดังนี้

1. สถานภาพการทำงานปัจจุบัน มีงานทำ/ไม่มีงานทำและกำลังศึกษาต่อ

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 3,368 คน พบว่าบัณฑิตที่มีงานทำจำนวน 1,819 คน ร้อยละ 73.44 บัณฑิตที่ยังไม่ได้งานทำและมีได้ศึกษาต่อ จำนวน 603 คน ร้อยละ 24.34 และบัณฑิตที่ศึกษาต่อ จำนวน 55 คน ร้อยละ 2.22 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สถานภาพการทำงานของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

สถานภาพการทำงานของบัณฑิต	จำนวน(คน)	ร้อยละ
บัณฑิตที่ทำงานแล้ว	1,819	73.44
บัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานและมีได้ศึกษาต่อ	603	24.34
บัณฑิตที่ศึกษาต่อ	55	2.22
รวมทั้งหมด	3,368	100

2. ประเภทงานที่ทำ

จากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำ ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจเอกชน ร้อยละ 62.56 รองลงมา ดำเนินธุรกิจอิสระ/เจ้าของกิจการ ร้อยละ 27.43 รับราชการ/เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 7.59 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 2.09 และพนักงานองค์กรต่างประเทศ/ระหว่างประเทศ ร้อยละ 0.33 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ประเภทงานที่ทำของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ประเภทที่ทำงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
พนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจเอกชน	1,138	62.56
ดำเนินธุรกิจอิสระ/เจ้าของกิจการ	499	27.43
ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ	138	7.59
รัฐวิสาหกิจ	38	2.09
พนักงานองค์กรต่างประเทศ/ระหว่างประเทศ	6	0.33
รวมทั้งหมด	1,819	100

3. เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

จากการสำรวจ พบว่าบัณฑิตที่มีงานทำส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนระหว่าง 10,001–15,000 บาท ร้อยละ 49.81 รองลงมาได้แก่ ระหว่าง 15,001–20,000 บาท ร้อยละ 19.85 ระหว่าง 7,941–10,000 บาท ร้อยละ 17.04 ระหว่าง 1–7,940 บาท ร้อยละ 5.33 20,001 ขึ้นไป ร้อยละ 6.87 และไม่ได้รับค่าจ้าง ร้อยละ 1.10 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 – 7,940 บาท	97	5.33
7,941 – 10,000 บาท	310	17.04
10,001 – 15,000 บาท	906	49.81
15,001 – 20,000 บาท	361	19.85
20,001 บาทขึ้นไป	125	6.87
ไม่ได้รับค่าจ้าง	20	1.10
รวมทั้งหมด	1,819	100

4. ลักษณะงานที่ทำตรงและไม่ตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษา

จากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำส่วนใหญ่ได้ทำงานตรงสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาร้อยละ 53.11 และได้งานทำไม่ตรงสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาร้อยละ 46.89 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ลักษณะงานที่ทำตรงและไม่ตรงสาขาของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ลักษณะงานที่ทำตรงและไม่ตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ตรงสาขา	966	53.11
ไม่ตรงสาขา	853	46.73
รวมทั้งหมด	1,819	100

5. สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานของบัณฑิต

จากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำส่วนใหญ่ 29 หางานทำไม่ได้ ร้อยละ 51.06 รองลงมาได้แก่ ต้องการประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 12.77 รอฟังคำตอบจากหน่วยงาน ร้อยละ 16.41 ยังไม่ประสงค์ทำงาน ร้อยละ 11.40 และกำลังศึกษาต่อ 55 คน ร้อยละ 8.36 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
หางานทำไม่ได้	336	51.06
รอฟังคำตอบจากหน่วยงาน	108	16.74
ต้องการประกอบอาชีพอิสระ	84	12.77
ยังไม่ประสงค์ทำงาน	75	11.40
กำลังศึกษาต่อ	55	8.36
รวมทั้งหมด	658	100

6. ปัญหาในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา

จากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตที่มีงานส่วนใหญ่มีปัญหาในการทำงานทำหลังสำเร็จการศึกษา คือ ขาดประสบการณ์ในการทำงาน ร้อยละ 14.26 รองลงมาได้แก่ หางานที่ถูกใจไม่ได้ ร้อยละ 9.29 ไม่ทราบแหล่งงาน ร้อยละ 5.97 สอบเข้าทำงานไม่ได้ ร้อยละ 2.65 เงินเดือนน้อย ร้อยละ 1.82 หน่วยงานไม่ต้องการ/ปัญหาด้านสุขภาพ/ขาดทักษะภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 1.00 และ ต้องสอบจึงไม่ยอมสมัคร/เกรดเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 0.50 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ปัญหาในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ปัญหาในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ขาดประสบการณ์ในการทำงาน	86	14.26
หางานที่ถูกใจไม่ได้	56	9.29
ไม่ทราบแหล่งงาน	36	5.97
สอบเข้าทำงานไม่ได้	16	2.65
เงินเดือนน้อย	11	1.82
หน่วยงานไม่ต้องการ	6	1.00
ปัญหาด้านสุขภาพ	6	1.00
ขาดทักษะภาษาต่างประเทศ	6	1.00
ขาดคนสนับสนุน	6	1.00
ต้องสอบจึงไม่อยากสมัคร	3	0.50
เกรดเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด	3	0.50
รวมทั้งหมด	235	100

7. ความรู้สึกต่องานที่ทำ

จากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำส่วนใหญ่มีความไม่พึงพอใจต่องานที่ทำร้อยละ 20.18 และพึงพอใจต่องานที่ทำ ร้อยละ 79.82

สาเหตุความไม่พึงพอใจ

สาเหตุที่ไม่พอใจมาจากค่าตอบแทนต่ำ ร้อยละ 6.82 รองลงมาได้แก่ ไม่ได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมา ร้อยละ 4.67 ระบบงานไม่ดี ร้อยละ 3.24 ขาดความก้าวหน้า ร้อยละ 2.25 และขาดความมั่นคง ร้อยละ 2.03 ผู้ร่วมงานไม่ดี ร้อยละ 1.15 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ความรู้สึกต่องานที่ทำของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ความรู้สึกต่องานที่ทำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มีความพึงพอใจ	1,452	79.82
มีความไม่พึงพอใจ	367	20.18
- ค่าตอบแทนต่ำ	124	6.82
- ไม่ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมา	85	4.67
- ระบบงานไม่ดี	59	3.24
- ขาดความก้าวหน้า	41	2.25
- ขาดความมั่นคง	37	2.03
- ผู้ร่วมงานไม่ดี	21	1.15
รวมทั้งหมด	367	100

8. ระยะเวลาที่ใช้ในการหางานทำ

จากการสำรวจ พบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการหางานทำ คือเวลา 1-2 เดือนร้อยละ 38.48 รองลงมาได้แก่ ได้งานก่อนจบการศึกษา หรือได้งานทันทีหลังสำเร็จการศึกษาร้อยละ 27.82 ใช้เวลา 3-6 เดือน ร้อยละ 16.48 เป็นงานเดิมก่อนมาศึกษา หรือได้งานทำระหว่างศึกษา ร้อยละ 7.09 ใช้เวลา 7-9 เดือน ร้อยละ 6.98 ใช้เวลาหางานมากกว่า 1 ปี ร้อยละ 1.59 และใช้เวลา 10-12 เดือน ร้อยละ 1.48 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ระยะเวลาที่ใช้ในการหางานทำของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ระยะเวลาที่ใช้ในการหางานทำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ได้งานทันทีหลังสำเร็จการศึกษา	506	27.82
ใช้ระยะเวลา 1 – 2 เดือน	700	38.48
ใช้ระยะเวลา 3 – 6 เดือน	301	16.55
ใช้ระยะเวลา 7 – 9 เดือน	127	6.98
ใช้ระยะเวลา 10 – 12 เดือน	27	1.48
มากกว่า 1 ปี	29	1.59
ได้งานก่อนและระหว่างการศึกษา	129	7.09
รวมทั้งหมด	1,819	100

9. ระดับความรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน

จากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำส่วนใหญ่ได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ระดับปานกลาง ร้อยละ 36.89 รองลงมาคือระดับมาก 32.55 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 19.41 ระดับน้อย ร้อยละ 6.98 และระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 4.18 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ระดับความรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ระดับความรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับมากที่สุด	353	19.41
ระดับมาก	592	32.55
ระดับปานกลาง	671	36.89
ระดับน้อย	127	6.98
ระดับน้อยที่สุด	76	4.18
รวมทั้งหมด	1,819	100

10. ระยะเวลาในการหางานทำ(ตรงสาขา)ที่สำเร็จการศึกษา

จากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการหางานทำ (ตรงสาขา) ที่สำเร็จการศึกษา คือได้งานทันทีหลังสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 15.94 รองลงมาได้แก่ระยะเวลา 1-2 เดือน ร้อยละ 19.94 ใช้เวลา 3-6 เดือน ร้อยละ 8.58 ใช้เวลา 7-9 เดือนร้อยละ 3.90 เป็นงานเดิมก่อนการศึกษาหรือได้งานทำระหว่างศึกษา 3.46 มากกว่า 1 ปีร้อยละ0.71 และ ใช้ระยะเวลา 10-12 เดือน ร้อยละ 0.66 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ระยะเวลาที่ใช้ในการหางานทำ (ตรงสาขา) ของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ระยะเวลาที่ใช้ในการหางานทำ(ตรงสาขา)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ได้งานทันทีหลังสำเร็จการศึกษา	290	15.94
ใช้ระยะเวลา 1 – 2 เดือน	361	19.85
ใช้ระยะเวลา 3 – 6 เดือน	156	8.58
ใช้ระยะเวลา 7 – 9 เดือน	71	3.90
ใช้ระยะเวลา 10 – 12 เดือน	12	0.66
มากกว่า 1 ปี	13	0.71
งานเดิมก่อนมาศึกษา/หรือได้งานระหว่างศึกษา	63	3.46
รวมทั้งหมด	1,819	100

11. สาขาที่ต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อ

จากการสำรวจ พบว่า สาขาที่บัณฑิตต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อส่วนใหญ่ไม่ต้องการศึกษาต่อ ร้อยละ 86.20 รองลงมาได้แก่ ต้องการศึกษาต่อในสาขาเดิม ร้อยละ 7.20 และต้องการศึกษาต่อในสาขาใหม่ ร้อยละ 6.60 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 สาขาที่ต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

สาขาที่ต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ต้องการศึกษาต่อ	1,568	86.20
สาขาเดิม	131	7.20
สาขาใหม่	120	6.60
รวมทั้งหมด	1,819	100

12. ปัจจัยที่ช่วยให้ได้งานทำ

จากการสำรวจ พบว่า ความสามารถพิเศษที่ช่วยให้ได้งานทำ คือด้านคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 33.90 รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะเกษตร และเทคโนโลยี ร้อยละ 25.89 ด้านภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 18.69 เกณฑ์ทหาร ร้อยละ 14.18 ด้านกิจกรรมสันทนาการ ร้อยละ 4.12 ด้านศิลปะ ร้อยละ 1.98 ด้านกีฬา ร้อยละ 0.99 และด้านนาฏศิลปะ/ดนตรีขับร้อง ร้อยละ 0.27 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ปัจจัยที่ช่วยให้ได้งานทำของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ปัจจัยที่ช่วยให้ได้งานทำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านคอมพิวเตอร์	616	33.90
ด้านทักษะเกษตร และเทคโนโลยี	471	25.89
ด้านภาษาต่างประเทศ	340	18.69
เกณฑ์ทหาร	258	14.18
ด้านกิจกรรมสันทนาการ	75	4.12
ด้านศิลปะ	36	1.98
ด้านกีฬา	18	0.99
ด้านนาฏศิลปะ/ดนตรีขับร้อง	5	0.27
รวมทั้งหมด	1,819	100

13. รายวิชาที่ควรเพิ่ม

จากการสำรวจพบว่า รายวิชาที่ควรเพิ่ม คือด้านคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 23.75 รองลงมาได้แก่ ด้านบัญชี ร้อยละ 17.35 เทคนิคการวิจัย ร้อยละ 5.03 ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 10.67 ด้านภาษาอังกฤษ ร้อยละ 10.39 ด้านการฝึกปฏิบัติจริง ร้อยละ 10.33 และอื่นๆไม่ระบุร้อยละ 12.49 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 รายวิชาที่ควรเพิ่มในความคิดเห็นของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

รายวิชาที่ควรเพิ่ม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านภาษาอังกฤษ	1,602	64.68
ด้านการฝึกปฏิบัติจริง	1,499	60.52
ด้านคอมพิวเตอร์	1,400	56.52
ด้านเทคนิคการวิจัย	599	16.11
ด้านบัญชี	518	20.91
ภาษาในอาเซียน	517	20.87
ภาษาจีน	499	20.15
ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต	399	16.11
อื่นๆ/ไม่ระบุ	401	16.19
รวมทั้งหมด	2,477	100

14. ระดับที่ศึกษาต่อและคาดว่าจะศึกษาต่อ

จากการสำรวจ พบว่า ระดับที่ศึกษาต่อและคาดว่าจะศึกษาต่อ คาดว่าจะศึกษาต่อในระดับปริญญาโท จำนวนร้อยละ 85.79 รองลงมาได้แก่ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 4.83 และอื่นๆไม่ระบุ ร้อยละ 9.38 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ระดับที่ศึกษาต่อและคาดว่าจะศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ระดับที่ศึกษาต่อและคาดว่าจะศึกษาต่อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ปริญญาโท	320	85.79
ปริญญาตรี	18	4.83
อื่นๆ/ไม่ระบุ	35	9.38
รวมทั้งหมด	373	100

15. ประเภทสถาบันที่ต้องการศึกษา

จากการสำรวจ พบว่า สถาบันที่ต้องการศึกษา คือ สถาบันของรัฐบาล ร้อยละ 79.89 รองลงมา ได้แก่ สถาบันในต่างประเทศ ร้อยละ 11.26 และสถาบันของเอกชน ร้อยละ 8.85 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ประเภทสถาบันที่ต้องการศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ประเภทสถาบันที่ต้องการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถาบันของรัฐบาล	298	79.89
สถาบันในต่างประเทศ	42	11.26
สถาบันของเอกชน	33	8.85
รวมทั้งหมด	373	100

16. เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อ

จากการสำรวจ พบว่า เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อ คือ เป็นความต้องการของตนเอง ร้อยละ 78.55 รองลงมา ได้แก่ งานที่ต้องการต้องใช้วุฒิสูงกว่า ปริญญาตรี ร้อยละ 11.53 เป็นความต้องการของบิดา/มารดาหรือผู้ปกครอง ร้อยละ 7.24 และ ได้รับทุนศึกษาต่อ ร้อยละ 2.68 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เป็นความต้องการของตนเอง	293	78.55
งานที่ต้องการต้องใช้วุฒิสูงกว่า ปริญญาตรี	43	11.53
เป็นความต้องการของบิดา/มารดา หรือ ผู้ปกครอง	27	7.24
ได้รับทุนศึกษาต่อ	10	2.68
รวมทั้งหมด	373	100

17. ปัญหาในการศึกษาต่อ

จากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีปัญหาในการศึกษาต่อ ร้อยละ 51.47 โดยมีปัญหาดังนี้ คือ ขาดแคลนเงินทุน ร้อยละ 38.61 รองลงมา ได้แก่ ขาดความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อ ร้อยละ 5.63 ข้อมูลสถานที่ศึกษาต่อไม่เพียงพอ ร้อยละ 4.56 และขาดคุณสมบัติในการสมัครเรียน ร้อยละ 2.68 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ปัญหาในการศึกษาต่อของบัณฑิตปีการศึกษา 2564

ปัญหาในการศึกษาต่อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ขาดแคลนเงินทุน	144	38.61
ขาดความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อ	21	4.56
ข้อมูลสถานที่ศึกษาต่อไม่เพียงพอ	17	5.63
ขาดคุณสมบัติในการสมัครเรียน	10	2.68
รวมทั้งหมด	373	100

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักการและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพในงานวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ และแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

4.1 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ กิ้นซ์เบิร์ก และคณะ (Ginzberg and Associates)

กินซ์เบิร์ก และคณะ (Ginzberg and Associates) กล่าวว่า อาชีพมีมากมายหลายอาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล ครู อาจารย์ วิศวกร ค้าขาย เกษตรกร เป็นต้น การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะเลือกประกอบอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจของตนเอง เศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นนั้น มีแนวทางการเลือกและองค์ประกอบในการเลือกประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น ระดับการศึกษา สภาพแวดล้อม ความพร้อมของตัวบุคคล ความต้องการ ความชอบ การยอมรับในสังคม ฯลฯ ซึ่งในแต่ละบุคคลจะมีเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป เพื่อค้นหาแนวคิดและทฤษฎีในการเลือกประกอบอาชีพจึงมีนักจิตวิทยา นักวิเคราะห์ ได้ทำการศึกษาและให้แนวคิดและทฤษฎีการเลือกประกอบอาชีพไว้หลายท่าน ดังนี้

กินซ์เบิร์ก และคณะ (Ginzberg et al, 1967 อ้างถึงใน น้ำทิพย์ บุตรทศ และวรรณภา ลือภิตินันท์ , 2558: 123-124) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประกอบอาชีพของบุคคล กับคณะวิจัยอันได้แก่ นักเศรษฐศาสตร์ นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา และนักจิตบำบัด ซึ่งได้ผลการวิจัยในกระบวนการเลือกอาชีพของบุคคล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นรากฐานของทฤษฎี คือ

1. สภาพความจริงของบุคคล (Reality) เป็นการตอบสนองของบุคคลต่อสภาพความเป็นจริงของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถ ความถนัด และโอกาสในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก บุคคลที่ไม่มีความสามารถหรือไม่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน ย่อมมีโอกาสน้อยที่จะประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี มีเกียรติในสังคม

2. กระบวนการศึกษาของแต่ละบุคคล (Education Process) ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดการเลือกอาชีพของเขา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับโอกาสการเลือกอาชีพของบุคคล ถ้าได้รับการศึกษาสูงก็ย่อมมีช่องทางในการเลือกประกอบอาชีพได้มาก

3. ปัจจัยทางอารมณ์ (Emotional Factor) อารมณ์เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการเลือกชนิด หรือประเภทของอาชีพ ซึ่งบางคนมีความใฝ่ฝันที่จะประกอบอาชีพทางศิลปะ เช่น อาชีพนักแสดง อาชีพนักออกแบบ เป็นต้น

4. ค่านิยมของแต่ละบุคคล (Personal Values) ค่านิยมของแต่ละบุคคลจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ซึ่งค่านิยมนี้เป็นสิ่งสำคัญในการเลือกประกอบอาชีพของบุคคล

กินซ์เบิร์ก และคณะ (Ginzberg et al, 1967 อ้างถึงใน ภาณุพงศ์ หงส์สุวรรณ, 2560: 30-31) ได้แบ่งขั้นตอนการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะเพ้อฝันถึงอาชีพ (Fantasy Period) เป็นช่วงเวลาก่อนนอน ที่เด็กอายุ 11 ปี จะมีความเพ้อฝันถึงอาชีพต่างๆ ที่ตนชอบ และอยากจะประกอบอาชีพนั้นๆ เมื่อโตขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม เช่น โทรทัศน์ หนังสือ หรืออาชีพของบุคคลในครอบครัว

2. ระยะพิจารณาอาชีพ (Tentative Period) เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11-17 ปี การพัฒนาการเลือกอาชีพในระยะนี้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนย่อยๆ ได้แก่

2.1 ขั้นเกิดความสนใจ (Interest Stage) เป็นขั้นที่เด็กเริ่มมีความรู้สึกว่าเขาสนใจบางสิ่งบางอย่างมากกว่าสิ่งอื่นๆ

2.2 ขั้นแห่งความสามารถ (Capacity Stage) ในขั้นนี้เด็กจะตระหนักถึงความสามารถของตนเองในการทำงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ

2.3 ขั้นของค่านิยม (Value Stage) เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเข้าใจค่านิยมของตนเอง และของสังคม เช่น รายได้ ชื่อเสียง เกียรติยศ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.4 ขั้นของการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) เป็นขั้นที่เด็กตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพ เด็กจะพยายามรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง

3. ระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง (Realistic Period) เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 17 ปี จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การพัฒนาการเลือกอาชีพในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้น ได้แก่

3.1 ขั้นสำรวจอาชีพ (Exploration Stage) เป็นขั้นที่บุคคลสำรวจอาชีพต่างๆ เพื่อเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง ที่ทราบในระยะพิจารณาอาชีพ ในขั้นนี้บุคคลจะทดลองเรียนวิชาการ และวิชาชีพในสาขาต่างๆ ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการทดลองทำงานนอกเวลาเรียน โดยเลือกเรียนหรือเลือกทำงานเฉพาะที่ตนเองสนใจ

3.2 ขั้นรวบรวมความคิด (Crystallization Stage) เป็นขั้นที่บุคคลมีความพร้อมที่จะเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง จากอาชีพที่บุคคลมีความสนใจอยู่ประมาณ 2-3 อาชีพ เนื่องจากได้รวบรวมความคิดไว้พอสมควร

3.3 ขั้นตัดสินใจเลือกอาชีพ (Specification Stage) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการเลือกอาชีพในขั้นนี้บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงอาชีพเดียว เช่น วิศวกร หรือทันตแพทย์

กระบวนการพัฒนาการด้านอาชีพของ กิ้นซ์เบิร์ก และคณะ (Ginzberg et al, 1967 อ้างถึงใน อรุณฯ ศรีบาล, 2559: 15) ตั้งแต่ระยะเพื่อผัดผันจนถึงขั้นสุดท้ายของระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง กิ้นเวลาประมาณ 10-15 ปี ทุกระยะและทุกขั้นตอนของการเลือกอาชีวดังกล่าว ซึ่งกิ้นซ์เบิร์ก และคณะตระหนักดีว่าเป็นไปได้โดยประมาณเท่านั้น ทั้งนี้เพราะสังคมทุกสังคมในปัจจุบันมีความสับสนมากขึ้น และมีอาชีพเพิ่มขึ้นอีกเป็นอันมาก นอกจากนี้บุคคลแต่ละคนยังมีความแตกต่างกันมากทั้งในด้านสภาพแวดล้อม สภาพร่างกาย และจิตใจอีกด้วย และขั้นตอนการเลือกอาชีพทั้งสามระยะอาจเกิดกับบุคคลนั้นเร็วกว่าที่ กิ้นซ์เบิร์ก และคณะ ได้กล่าวไว้ในแนวคิด แต่ระยะขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการพัฒนาอาชีพได้รับการยอมรับจากงานวิจัยหลายแห่ง แนวคิดของ กิ้นซ์เบิร์ก และคณะ จึงนับว่ามีประโยชน์ต่อการแนะแนวอาชีพ โดยเฉพาะการช่วยให้นักแนะแนวได้ตระหนักว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลไม่ได้ทำได้ในช่วงระยะเวลาอันสั้น แต่จะต้องเป็นกระบวนการที่ใช้เวลานาน

สรุป ทฤษฎีของ กิ้นซ์เบิร์ก และคณะ ระบุว่ากระบวนการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลมีกระบวนการเลือกอาชีพ ได้แก่ สภาพความเป็นจริงของบุคคลต่อสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ระดับการศึกษา ปัจจัยทางอารมณ์ และค่านิยมของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งขั้นตอนการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะเพื่อผัดผัน เป็นระยะในช่วงวัยเด็ก 2) ระยะพิจารณาอาชีพ เป็นระยะที่เด็กมีความสนใจในอาชีพที่ตนชอบและเริ่มพัฒนาดตนเอง 3) ระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งระยะนี้จะมีการพัฒนาในการเลือกอาชีพมากขึ้นโดยการคัดเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง รวบรวมความคิดเพื่อเลือกอาชีพ จนกระทั่งตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งในการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันเนื่องจากสภาพแวดล้อม สภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งในการเลือกอาชีพต้องใช้เวลาพอสมควร

4.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโรว์ (Roe's Theory)

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Roe's Theory (1957, อ้างถึงใน สมปอง รักษาธรรม, 2540: 13-15) Roe เป็นนักจิตวิทยาคลินิก ได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพขึ้น เมื่อปี ค.ศ. 1957 โดยอาศัยผลงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาที่ทำได้หลายโครงการ งานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับ 1) บุคลิกภาพมีความแตกต่างกันตามพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม แบบแผน ความสนใจและแรงจูงใจอันจะนำไปสู่ความสัมฤทธิ์

ผล 2) ความแตกต่างของบุคลิกภาพของบุคคลในการเข้าสู่อาชีพนั้นเป็นผล มาจากประสบการณ์ บางอย่างในวัยเด็ก

Roe ได้ปรับปรุงทฤษฎีใหม่ในปี ค.ศ. 1964 โดยใช้ความเข้าใจตาม ทฤษฎีของ Maslow เป็นพื้นฐาน จึงจัดทฤษฎีของ Roe อยู่ในประเภท “ทฤษฎีความต้องการ” (Needs Theory) เพราะได้ให้ความสนใจต่อความต้องการของบุคคล Roe เห็นว่าทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้อิทธิพลของความต้องการ ซึ่งบุคคลพยายามหาทางตอบสนองความต้องการของตน อาชีพในทัศนะของ Roe นั้นไม่ได้หมายถึง แต่เพียงกิจกรรมที่บุคคลทำเพื่อหาเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่หมายถึงวิถีชีวิตหรือกิจกรรมที่บุคคลกระทำ เกือบตลอดชีวิต เพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการของตน ทุกระดับ วิถีชีวิตหรือรูปแบบของการดำเนินชีวิตของบุคคลจึงเป็นผลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมในวัยเด็ก การเลือกรูปแบบการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตอบสนองความต้องการในระดับต่างๆ จึงเกิดเป็นอุปนิสัยในการเลือกอาชีพของบุคคล

ทฤษฎีของ Roe ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. อิทธิพลของพันธุกรรม จะเป็นตัวกำหนดและจำกัดการพัฒนา คุณลักษณะต่างๆ ของมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการ

2. อิทธิพลของทฤษฎีความต้องการของ Maslow (Maslow Hierarchical Needs Theory) ซึ่งได้จัดลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์จากต่ำสุดไปถึงขั้นสูงสุดไว้ ดังนี้

- 2.1 ความต้องการด้านสรีระ (Physiological)
- 2.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)
- 2.3 ความต้องการความรักความความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs)
- 2.4 ความต้องการเห็นตนเองมีคุณค่า (Esteem Needs)
- 2.5 ความต้องการที่จะเข้าใจตนเอง (Needs for Self-Actualization)
- 2.6 ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ (Desire to know and Understand)
- 2.7 ความต้องการทางด้านสุนทรียะ (Aesthetic Needs)

3. อิทธิพลของประสบการณ์ในวัยเด็กตอนต้น (Early Childhood Experiences) ซึ่งเป็นผล มาจากการเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง Roe ได้แบ่งแบบฉบับของการเลี้ยงดูเด็กซึ่งมี อิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

3.1 การเลี้ยงดูแบบไม่สนใจหรือหลีกเลี่ยง (Avoidance of the Child) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1.1 การเลี้ยงดูแบบไม่ยอมรับเด็ก พ่อแม่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็ก ละเลยไม่ให้ความสนใจต่อความคิดเห็นหรือความต้องการของเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กแบบเย็นชา แต่จะคอยดูว่าและลงโทษ เด็ก ชอบตั้งกฎเกณฑ์ ทำให้เด็กขาดความสุขและมองโลกในแง่ร้าย ไม่ชอบสังคม และมีแนวโน้มที่จะ

เลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย เช่น อาชีพด้านวิทยาศาสตร์ อาชีพการเกษตร และอาชีพด้านเทคนิค เป็นต้น

3.1.2 การเลี้ยงดูแบบละเลยเด็กหรือทอดทิ้ง พ่อแม่จะละเลยไม่เอาใจใส่ ไม่รับผิดชอบ ทอดทิ้งให้เด็กดิ้นรนตามลำพัง ไม่สัมผัสและไม่ตอบสนองในด้านต่างๆ ของเด็ก แต่จะให้เฉพาะปัจจัยขั้นพื้นฐานบ้าง เด็กจะขาดความสุขและมักมองโลกในแง่ร้าย ไม่ชอบสังคม และมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย

3.2 การเลี้ยงดูด้วยอารมณ์ (Emotional Concentration on the Child) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 การเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป พ่อแม่มีความรักเอ็นดูต่อเด็กมากให้ความสุขความอบอุ่น ปกป้อง ระวังระวังทุกฝีก้าว ถูกจำกัดอิสรภาพ และไม่ยอมให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ทำให้เด็กต้องพึ่งแต่พ่อแม่ เด็กมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่สัมพันธ์กับบุคคลน้อย

3.2.2 การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเรียกร้องจากเด็กมาก พ่อแม่จะวางมาตรฐานไว้อย่างสูง ความหวังสูงเกินกว่าเด็กจะทำได้ บังคับให้เด็กกระทำการต่างๆ ที่สังคมยอมรับ เด็กจะได้รับความรักก็ต่อเมื่อสามารถทำตามสิ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ได้สำเร็จ การเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้เด็กเกิดความเครียดสูง ซึ่งทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าวและเก็บตัว เด็กจะมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย

3.3 การเลี้ยงดูแบบยอมรับ ให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก (Acceptance of the Child) ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ

3.3.1 การเลี้ยงดูแบบไม่เข้มงวดต่อเด็ก ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก ตั้งกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมความประพฤติของเด็กเพียงเล็กน้อย และไม่เข้มงวดต่อกฎเกณฑ์ เด็กได้รับความอบอุ่นและชอบเข้าสังคมกับบุคคลอื่น เด็กมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคล เช่น อาชีพธุรกิจ อาชีพบริการและอาชีพการแสดง เป็นต้น

3.3.2 การเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ผู้ปกครองให้ความรักความอบอุ่น ให้กำลังใจให้การสนับสนุน เด็กมีความสุข มีอิสระ และได้รับการตอบสนองความต้องการ ชอบสังคม และมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลมาก

Roe มีความเชื่อว่า องค์ประกอบดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับอาชีพของบุคคล ดังนี้ คือ

1. แบบฉบับของการเลี้ยงดูเด็กมีอิทธิพลต่อการเลือกประเภทอาชีพ
2. ความต้องการในระดับต่างๆ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีผลต่อระดับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคล ความสำเร็จจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ควบคู่กันกับความสามารถและภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจสังคมของบุคคล

สรุปทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Roe's Theory กล่าวว่า การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับ การได้รับการเลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็กแล้วมีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตทั้งสิ้น ซึ่งแบ่งสามารถลักษณะทางอาชีพได้ 2 ประเภท คือ 1) อาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลมาก กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบการให้ความรัก การเอาใจใส่ การไม่บังคับ การไม่ยึดกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้มากเกินไป และ 2) อาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย กลุ่มนี้จะได้รับการเลี้ยงดูแบบไม่สนใจ ไม่ยอมรับ ละเลย ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ เลี้ยงดูด้วยอารมณ์ หรือแม้กระทั่งให้ความรักความอบอุ่นในแบบเข้มงวดมากเกินไป ส่วนความสำเร็จในการประกอบอาชีพจะมีมากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถและภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจสังคมของบุคคลนั้นๆ

4.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory)

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ ดร. จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (Holland, J. L., 1973: 2-4) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน แห่งมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ ได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพ (A Theory of Vocational Choice) โดยเชื่อว่าการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลจะสะท้อนถึงบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ ประกอบกับเหตุผลที่ช่วยในการเลือกอาชีพ โดยตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้ (จิตติมา ประภากร เกียรติ, 2548: 10)

1. การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกถึงบุคลิกภาพของบุคคล ความสนใจในอาชีพแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพในการทำงาน การใช้เวลาว่าง และงานอดิเรกของบุคคล
2. การสำรวจความสนใจในอาชีพเป็นการวัดบุคลิกภาพของบุคคล
3. ถ้าบุคคลเลือกประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง อันเนื่องมาจากประวัติ และบุคลิกภาพของเขา อาชีพอย่างเดียวกันนั้นก็จะดึงดูดความสนใจของบุคคลที่มีบุคลิกภาพ หรือลักษณะที่ตรงหรือคล้ายคลึงกัน
4. บุคคลแต่ละคนมีความสนใจต่ออาชีพอยู่ 2-3 อาชีพ ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพมาก

5. ความพึงพอใจ ความมั่นคง และความสำเร็จในการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพของบุคคลกับสภาพแวดล้อมของงาน

Holland ได้สรุปทฤษฎีของเขาไว้ 4 ประการ ดังนี้ (Holland, 1973: 2-4 อ้างถึงใน จิรนนทร์ ไวยศรีแสง, 2552: 224-25)

1. ในสังคมของวัฒนธรรมตะวันตกสามารถแบ่งบุคคลออกตามลักษณะของบุคลิกภาพ ได้ 6 ประเภท คือ พวกชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Realistic) พวกที่มีสติปัญญาดี (Intellectual) พวกชอบเข้าสังคม (Social) พวกชอบระเบียบแบบแผน (Conventional) พวกที่มีความทะเยอทะยาน (Enterprising) และพวกชอบศิลปะ (Artistic)

2. บรรดาอาชีพต่างๆ นั้นสามารถแบ่งตามลักษณะและสภาพแวดล้อมได้ 6 ชนิด ซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกภาพของคนทั้ง 6 ประเภท

3. บุคคลย่อมแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพ ซึ่งเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความสามารถและทักษะ เพื่อแสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการมีบทบาทที่เหมาะสม และหลีกเลี่ยงบทบาทที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง

4. พฤติกรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้จากปฏิกริยาระหว่างแบบฉบับแห่งพฤติกรรมของเขากับสภาพแวดล้อมของเขา

สรุปทฤษฎีการเลือกอาชีพของ ดร. จอห์น แอล ฮอลแลนด์ ในการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลนั้น จะเป็นไปตามลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ โดยอาชีพจะแบ่งออกตามลักษณะบุคลิกภาพ ได้ 6 ประเภท ได้แก่ พวกที่ชอบสิ่งที่เป็กรูปรธรรม พวกที่มีสติปัญญาดี พวกชอบเข้าสังคม พวกชอบระเบียบแบบแผน พวกที่มีความทะเยอทะยาน และพวกที่ชอบศิลปะ ซึ่งบุคคลจะแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพที่เหมาะสมกับตน

4.4 ทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Theory)

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการตัดสินใจ (Decision Making) ไว้มากมาย ดังเช่นต่อไปนี้

กวี วงศ์พุ่ม (2550: 61) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง การพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากทางเลือกหลายๆทางที่ผู้นำต้องตัดสินใจด้วยหลักการและเหตุผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สมคิด บางโม (2548: 175-178) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเลือกเป็นทางปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่งเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ การปฏิบัตินั้นมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ้งยากซับซ้อน และมีวิธีแก้ไขปัญหานั้นๆ มากกว่าหนึ่งทางเสมอ

พจณี รัตนมณี (2547: 46-48) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจมีความเป็นเหตุเป็นผลในตัวของมันเอง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนในการตัดสินใจนั้นๆ มีความเป็นเหตุเป็นผล มีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอนที่มีผลนำไปสู่การปฏิบัติ

Barnard (1938: 168-169) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า คือ "เทคนิคในการที่จะพิจารณาทางเลือกต่างๆ ให้เหลือทางเลือกเดียว"

Griffiths (1959: 104) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ เป็นการศึกษาทางเลือกทางการปฏิบัติ โดยการคิดการเลือกทางเลือกที่แตกต่างกัน

Moody (1995) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเป็นการกระทำที่ต้องทำเมื่อไม่มีเวลาที่จะหาข้อเท็จจริงอีกต่อไป ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เมื่อใดถึงจะตัดสินใจว่าควรหยุดหาข้อเท็จจริง แนวทางแก้ไขจะเปลี่ยนแปลงไปตามปัญหาที่ต้องการแก้ไข ซึ่งการรวบรวมข้อเท็จจริง เกี่ยวพันกับการใช้จ่ายและการใช้เวลา

Jones and George (2014) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจองค์การว่าเป็นกระบวนการที่จะแก้ไขปัญหขององค์กร โดยการค้นหาทางเลือก และเลือกทางเลือกหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การที่ได้กำหนดไว้

4.4.1 องค์ประกอบของการตัดสินใจ

ปัญหาในการตัดสินใจจะประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ส่วน ด้วยกัน คือ (พัชราภรณ์ แสงทามาตย์, 2556: 26 อ้างถึงใน กัลยา วาณิชยบัญชา, 2553: 25)

1. ผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) อาจเป็นผู้บริหารบุคคลคนเดียว หรือเป็นกลุ่มบุคคล หรือองค์กรก็ได้

2. ทางเลือกในการตัดสินใจ (Alternative) ผู้ตัดสินใจต้องวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าปัญหานี้มีกี่ทางเลือก อะไรบ้างที่เป็นไปได้ อาจใช้ข้อมูลในอดีตที่เคยเกิดขึ้น หรือจากการศึกษาข้อมูลอื่นๆ ให้รอบด้านประกอบการวิเคราะห์ทางเลือก ภายใต้เหตุการณ์หรือสภาวะการณ์ทางธรรมชาติที่แตกต่างกัน

3. เหตุการณ์ทางธรรมชาติ (States of Nature or Event) คือ เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อเลือกทางเลือกแล้วอาจเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เนื่องจากผลของการตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง โดยผู้ที่ตัดสินใจไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์นั้นได้

4. ผลตอบแทน (Payoff) ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกำไร (Profit) ยอดขาย (Sales) ต้นทุน (Cost) หรือค่าเสียโอกาส (Opportunity)

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความหมายของการตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดในการนำไปสู่การปฏิบัติที่บุคคลคิดว่าถูกต้องตามหลักข้อเท็จจริง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเลือกทางเลือก และเกี่ยวข้องกับการใช้จ่าย เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการตัดสินใจมีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ ผู้ตัดสินใจ ทางเลือกในการตัดสินใจ เหตุการณ์ทางธรรมชาติ และผลตอบแทน

4.4.2 ประเภทการตัดสินใจ

การตัดสินใจสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยที่เราตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ดังนี้ (Stonner, 1978 อ้างถึงใน ณัชชา หมั่นชัยกุล, 2546: 6)

1. ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน (Condition of Certainly) เป็นการตัดสินใจที่มีผู้ตัดสินใจมีข้อมูลประกอบในการตัดสินใจพอสมควร ค่อนข้างแน่นอนเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

2. ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง (Condition of Risk) เป็นการตัดสินใจโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นมาเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการคาดการณ์นั้นๆ ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่อาจจะมีข้อมูลที่ประกอบการตัดสินใจเพียงบางส่วน เป็นการตัดสินใจที่มีสถานะที่อาจจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ได้เกิดขึ้นก็ได้

3. ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (Condition of Uncertainty) เป็นการตัดสินใจที่อาศัยดุลยพินิจ สัญชาติญาณ และประสบการณ์ ของบุคคลนั้นๆ หรือเป็นการตัดสินใจที่ปราศจากข้อมูลที่แน่นอนชัดเจน

4.4.3 กระบวนการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจนั้นๆ ทั้งการตัดสินใจที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพล้วนแต่มีกระบวนการตัดสินใจ โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้ (ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร, 2547: 50-52)

1. หาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งจากสภาพแวดล้อม สิ่งที่เกี่ยวข้องในทุกๆ ด้าน มาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ
2. คาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า
3. ค้นหาวิธีการ พร้อมพิจารณาทางเลือก เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ ซึ่งจะกำหนดแนวทางการตัดสินใจไว้หลายทาง

4. เลือกแนวทางและวิธีการที่ดีที่สุด
5. ลงมือปฏิบัติจากแนวทางที่ตัดสินใจเลือก
6. ประเมินผลแนวทางที่ได้ปฏิบัติโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนที่ได้กำหนดไว้

4.4.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและลักษณะทางกายภาพ โดยมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนั้นๆ ของบุคคล ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Cultural Factor) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ยอมรับมาปฏิบัติต่อกันมาในสังคม เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรม ความต้องการพื้นฐานในสังคมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ความรับรู้ เป็นต้น บุคคลที่อยู่ในวัฒนธรรมที่ต่างกันย่อมมีพฤติกรรมในการตัดสินใจที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านสังคม (Social Factor) ปัจจัยด้านสังคมเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจ ได้แก่ ครอบครัว บทบาทและสถานะ กลุ่มอ้างอิง
3. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor) ได้แก่ อายุ วงจรชีวิตครอบครัว รายได้หรือโอกาสทางเศรษฐกิจ การศึกษา ค่านิยมหรือคุณค่าและรูปแบบการดำรงชีวิต

4. ปัจจัยด้านจิตวิทยา (Psychological Factor) หรือปัจจัยภายใน ประกอบด้วย การสนใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อ ทศนคติ บุคลิกภาพ แนวคิดของตนเอง

อัษฎายุธ สุนทรศารทูล (2547: 34) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ มี 4 ด้าน คือ ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านผู้ตัดสินใจ และปัจจัยทางด้านเวลา สถานที่ และข้อเท็จจริง

กล่าวโดยสรุป คือ การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง และการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน นั้นล้วนขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจที่บุคคลผู้ตัดสินใจจะต้อง หาข้อมูล คาดการณ์ผล ค้นหาวิธีการ เลือกแนวทาง และตัดสินใจพร้อมทั้งประเมินผลที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจนั้นมีทั้งอิทธิพลภายในและภายนอก อันได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านจิตวิทยา อีกทั้งยังมีปัจจัยด้านเวลา สถานที่ และข้อเท็จจริง อีกด้วย

4.5 ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของริดเดอร์ (The Multiple Factors Theory of Decision Making)

ริดเดอร์ (Reeder, 1974 อ้างถึงใน สุภากร ขวัญยืน, 2554: 18-19) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลและได้แสดงให้เห็นว่า การกระทำของบุคคลนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลมีความเชื่อหรือไม่เชื่อ (Belief of Disbelief) ในสิ่งนั้นๆ ดังนั้น ในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลทุกเรื่องจึงเป็นผลมาจากการที่มีความเชื่อและไม่เชื่อ โดยเฉพาะพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวกับการตัดสินใจนั้น Reeder ได้เสนอความคิดและแนวทางการวินิจฉัยในพฤติกรรม โดยมีปัจจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ปัจจัยผลัก (Push Factors) และปัจจัยสนับสนุน (Able Factors) ดังนี้

ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ประกอบด้วย

1. เป้าประสงค์ (Goals) ความมุ่งประสงค์ที่ใ้บรรลุและให้สัมฤทธิ์ประสงค์ในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ผู้กระทำจะมีกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไว้ก่อนล่วงหน้าและผู้กระทำพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. ความเชื่อ (Belief Orientation) ความเชื่อนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็นแนวความคิด หรือความรู้ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538 อ้างถึงใน วาสิณี กฤษณวรรณ, 2539: 14) ได้ให้คำนิยามไว้ว่าคือ การยอมรับข้อเสนอใดข้อเสนอหนึ่งว่าเป็นจริง ความเชื่อจะก่อให้เกิดภาวะทางจิตใจในบุคคล ซึ่งอาจเป็นพื้นฐานสำหรับการกระทำโดย สมครใจของบุคคลนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ความเชื่อนี้จะทำให้บุคคลได้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมก็เป็นได้

3. ค่านิยม (Value Standards) เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง ค่านิยมนั้นเป็นความเชื่ออย่างหนึ่ง มีลักษณะถาวร ค่านิยมของมนุษย์แสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบ ค่านิยมมีผลในการตัดสินใจในกรณีที่ว่าการกระทำทางสังคมของบุคคลพยายามที่จะกระทำให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ยึดถืออยู่

4. นิสัยและขนบธรรมเนียม (Habits and Custom) คือ แบบอย่างที่ยึดถือปฏิบัติกันมาแต่เดิมแล้ว และถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นด้วยในการตัดสินใจที่จะเลือกพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์นั้น ส่วนหนึ่งมาจากแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้ให้แล้ว

ปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ประกอบด้วย

1. ความคาดหวัง (Expectation) คือ ทำที่ของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเองโดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นถือปฏิบัติ และกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ ดังนั้นในการเลือกกระทำพฤติกรรม (Social Action) ส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความคาดหวังและทำที่ของบุคคลอื่นด้วย

2. ข้อผูกพัน (Commitments) คือ สิ่งที่ยึดถือเชื่อว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ ข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของสังคมเพราะผู้กระทำตั้งใจจะกระทำในสิ่งนั้นๆ เนื่องจากเขาเชื่อว่าเขามีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำ

3. การบังคับ (Force) คือ ตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจกระทำได้เร็วขึ้นเพราะขณะที่ผู้กระทำตั้งใจจะกระทำสิ่งต่างๆ นั้น เขาอาจจะยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ แต่เมื่อมีการบังคับก็จะทำให้ตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นได้เร็วขึ้น

ปัจจัยสนับสนุน (Able Factors) ประกอบด้วย

1. โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มีโอกาสเลือกกระทำ

2. ความสามารถ (Ability) คือ การที่ผู้กระทำรู้ถึงความสามารถของตนเองซึ่งก่อให้เกิดผล สำเร็จในเรื่องนั้นๆ ได้การตระหนักถึงความสามารถนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจ และการกระทำทางสังคมโดยทั่วไปแล้วการที่บุคคลกระทำพฤติกรรมใดๆ บุคคลจะพิจารณาความสามารถของตนเองเสียก่อน

3. การสนับสนุน (Support) คือ สิ่งที่ยึดถือเชื่อว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากคนอื่น ดังนั้นบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อเขาว่าจะได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น

สรุปทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำของรีดเดอร์ เป็นการตัดสินใจเลือกจากการกระทำพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล อันเป็นผลมาจากความเชื่อและไม่เชื่อ ซึ่งได้แบ่งปัจจัยจากพฤติกรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยดึงดูด ปัจจัยผลักดัน และปัจจัยสนับสนุน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของบุคคล

4.6 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory)

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1962: 99-122 อ้างถึงใน ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ, 2548: 25) เป็นนักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ 1) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (need for achievement: nAch) เป็นแรงขับเพื่อจะทำให้งานที่กระทำประสบผลสำเร็จดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน 2) ความต้องการความรักและความผูกพัน (need for affiliation: nAff) เป็นความปรารถนาที่จะส่งเสริมและรักษาสัมพันธ์ภาพอันอบอุ่นเพื่อเป็นมิตรกับผู้อื่น คล้ายกับความต้องการทางสังคมของมาสโลว์ 3) ความต้องการมีอำนาจ (need for power: nPow) เป็นความต้องการที่จะทำให้คนอื่นมีความประพฤติดีหรือมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ หรือต้องการที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาและมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

จากการศึกษาของแมคเคลแลนด์ พบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจทางด้านความสำเร็จโดยตัวของเขาเอง จะมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) พวกเขาต้องการกำหนดเป้าหมายของตนเองไม่ต้องการความเลื่อนลอย ไร้เป้าหมาย 2) พวกเขาจะไม่กำหนดเป้าหมายที่ยากหรือง่ายต่อความสำเร็จมากเกินไป และ 3) พวกเขาต้องย้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของพวกเขา ซึ่งต้องการรู้ว่าเขาทำงานได้ดีแค่ไหน สำหรับผู้บริหารแล้วความต้องการอำนาจจะมีเป็นความต้องการที่สูงกว่าความต้องการความรักและความต้องการผูกพัน

แมคเคลแลนด์ได้เน้นสาระสำคัญด้านแรงจูงใจไว้ว่า ผู้ที่จะทำงานได้ประสบความสำเร็จต้องมีแรงจูงใจด้านความต้องการสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับสูง ความสำเร็จของงานจะทำได้โดยการกระตุ้นความต้องการด้าน nAch เป็นสำคัญ บุคคลแต่ละคนเมื่อมี nAch สูง ก็จะสามารถทำงานได้สำเร็จและช่วยให้งานของหน่วยงานสำเร็จได้ด้วย

สรุปทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ อธิบายว่ามนุษย์มีความต้องการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งมนุษย์มีความต้องการ 3 อย่าง คือ ความต้องการสัมฤทธิ์ผล ต้องการความรักความผูกพัน และต้องการมีอำนาจ โดยผู้ที่มีแรงจูงใจทางด้านความสำเร็จจะมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน ไม่กำหนดเป้าหมายที่ยากหรือง่ายเกินไป และต้องการการตอบรับจากผลการปฏิบัติงานของเขา นอกจากนี้สิ่งสำคัญในทฤษฎีนี้ คือ บุคคลที่ต้องการความสำเร็จของงานจะต้องกระตุ้นความต้องการด้านผลสัมฤทธิ์ เมื่อบุคคลมีความต้องการด้านผลสัมฤทธิ์สูงก็จะทำงานได้สำเร็จ

4.7 ทฤษฎี 2 ปัจจัยของเฟรเดริก เฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg)

ทฤษฎี 2 ปัจจัยของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two-Factor Theory อ้างใน กมลพร กลัณณมิตร, 2559) ได้มีการพัฒนาโดยเฟรเดริก เฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) ในปี ค.ศ. 1950-1959 และในช่วงแรกของปี ค.ศ. 1960-1969 (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และสมชาย ทรัพย์กิตติ,

2550) ซึ่งเสนอแนะว่าความพึงพอใจในการทำงาน ประกอบด้วย 2 แนวคิด คือแนวคิดที่มีขอบเขตจากความพึงพอใจ (Satisfaction) ไปยังความไม่พึงพอใจ (No Satisfaction) และการได้รับอิทธิพลจากปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) และแนวคิดที่มีขอบเขตจากความไม่พึงพอใจ (Dissatisfaction) ไปยังการไม่มีความไม่พึงพอใจ (No Dissatisfaction) และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอนามัย (Hygiene Factors) หรือกล่าวได้ว่า ทฤษฎี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงาน และ 2) ปัจจัยสุขอนามัยหรือปัจจัยที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงานโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงาน (Motivation Factors or Motivators) เป็นปัจจัยภายในหรือความต้องการภายในของบุคคลกรที่ส่งผลในการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นกลุ่มปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้ปฏิบัติงาน ทำงานด้วยความพึงพอใจ และเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ทัศนคติทางบวกและการจูงใจที่แท้จริง ประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่

1.1 ความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) คือ การที่สามารถทำงานได้สำเร็จทันตามเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการทำงานของหน่วยงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และเมื่องานสำเร็จก็เกิดความรู้สึกพอใจในความสำเร็จนั้น ได้แก่ การได้ใช้ความรู้ทางวิชาการในการปฏิบัติตามเป้าหมายที่คาดหวัง การเปิดโอกาสให้ตัดสินใจในการทำงานของตนเองได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

1.2 การได้รับการยอมรับ (Recognition) คือ การได้รับความยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง หรือได้รับการยกย่องชมเชยในความสามารถ รวมทั้งการให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ ได้แก่ การยกย่องชมเชยภายในองค์กร ความภาคภูมิใจในอาชีพ การได้รับการยอมรับจากองค์กร การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และการมีเกียรติศักดิ์ศรีในอาชีพ เป็นต้น

1.3 ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (Advancement) หรือโอกาสในการเจริญเติบโต (Possibility of Growth) คือ การมีโอกาสได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น การได้รับการเลื่อนขั้นเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ การมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือการได้รับการฝึกอบรม เป็นต้น

1.4 ลักษณะงานที่ทำ (Work Itself) คือ ความน่าสนใจของงาน ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความสำคัญ มีคุณค่า เป็นงานที่ใช้ความคิด มีความท้าทายความสามารถในการทำงาน ความมีอิสระในการทำงาน เป็นงานที่ตรงกับความถนัดและความรู้ที่ได้ศึกษามา เป็นต้น

1.5 ความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ การได้มีโอกาสได้รับมอบหมายงานหรือ มีส่วนร่วมในงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ควบคุมมากเกินไปจนขาดอิสระในการทำงาน ได้แก่ ความ

เหมาะสมของปริมาณงาน การได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจในงานที่รับผิดชอบ และได้รับมอบหมายงานสำคัญ เป็นต้น

2. ปัจจัยอนามัยหรือปัจจัยที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงาน (Maintenance or Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นเพียงสิ่งที่สกัดกั้นไม่ให้เกิดความไม่พอใจ แต่ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นได้ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่ต้องได้รับการสนองตอบ เพราะถ้าไม่มีให้หรือให้ไม่เพียงพอจะทำให้บุคลากรเกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าถ้าให้ปัจจัยเหล่านี้แล้วจะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 10 ด้าน ได้แก่

2.1 นโยบายและการบริหารขององค์การ (Company Policy and Administration) คือ การจัดการและการบริหารงานขององค์การ การติดต่อสื่อสารภายในองค์การ ได้แก่ นโยบายการควบคุม ดูแล ระบบขั้นตอนของหน่วยงาน ข้อบังคับ วิธีการทำงาน การจัดการ วิธีการบริหารงานขององค์การ มีการแบ่งงานไม่ซับซ้อน มีความเป็นธรรม มีการเขียนนโยบายที่ชัดเจน และมีการแจ้งนโยบายให้ทราบอย่างทั่วถึง

2.2 การบังคับบัญชาและการควบคุมดูแล (Supervision) คือ ลักษณะการบังคับบัญชาของหัวหน้างาน ความยุติธรรมในการแบ่งและกระจายงานของผู้บังคับบัญชา ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน การให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การสั่งงาน การมอบหมายงาน มีความชัดเจน วิธีการดูแลควบคุมการปฏิบัติงาน การรับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา การสอนงาน และความยุติธรรมในการมอบหมายงาน เป็นต้น

2.3 ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Interpersonal Relations with Supervision) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยา หรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดีต่อกัน เช่น ความสนิทสนม ความจริงใจ ความร่วมมือ และการได้รับความช่วยเหลือจากหัวหน้างาน

2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relations with Peers) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น ความสนิทสนม ความจริงใจ ความร่วมมือและการได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน

2.5 ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Interpersonal Relations with Subordinators) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น ความสนิทสนม ความจริงใจ ความร่วมมือและการได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใต้บังคับบัญชา

2.6 ตำแหน่งงาน (Status) คือ อาชีพนั้นๆ ต้องเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม มีเกียรติ และศักดิ์ศรีมีความสำคัญของงานต่อองค์กร เป็นต้น

2.7 ความมั่นคงในการทำงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของหน้าที่การงาน ความมั่นคง ภาพพจน์ชื่อเสียง หรือขนาดขององค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

2.8 ชีวิตส่วนตัว (Personal Life) คือ ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีอันเป็นผลที่ได้รับจากการทำงานหรือหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ความสะดวกในการเดินทางมาทำงาน

2.9 สภาพการทำงาน (Working Conditions) คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำงาน เช่น ห้องทำงาน เสียง แสงสว่าง อุณหภูมิการระบายอากาศ กลิ่น บรรยากาศในการทำงาน ชั่วโมงในการทำงาน รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อผู้ทำงานและเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงาน

2.10 ค่าตอบแทน (Compensations) และสวัสดิการ (Welfares) คือ ผลตอบแทนที่องค์กรจ่ายให้แก่บุคลากรสำหรับการทำงานให้องค์กร ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงินเดือน ค่าจ้าง รวมทั้งการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานให้เหมาะสม การเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปอย่างเป็นธรรม เป็นที่พอใจของบุคลากร นอกจากนี้ ยังรวมถึงรางวัลที่ให้กับบุคลากรที่เป็นผลมาจากการทำงานในตำแหน่งต่างๆ ขององค์กร หรือเป็นผลตอบแทนชนิดใดชนิดหนึ่งซึ่งบุคลากรได้รับเพิ่มเติม นอกเหนือจากเงินเดือน ค่าจ้าง ได้แก่ สวัสดิการด้านสุขภาพและการประกันชีวิต วันหยุดพักผ่อนหรือพักร้อน เงินช่วยค่าครองชีพ เงินโบนัส เป็นต้น

สรุปทฤษฎี 2 ปัจจัยของเฟรเดริก เฮิร์ซเบิร์ก ประกอบด้วย 2 แนวคิด คือ แนวคิดที่มีขอบเขตจากความพึงพอใจ และแนวคิดที่มีขอบเขตจากความไม่พึงพอใจ หรือ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงาน และปัจจัยสุขอนามัยหรือปัจจัยที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมเชิงบวกเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีแรงกระตุ้นในการทำงาน มีความร่วมมือในการทำงาน และมีแรงจูงใจในการทำงานในเชิงบวกจะทำให้ตัวบุคคลเองเจริญก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมั่นคง ซึ่งส่งผลสำเร็จให้องค์กรเจริญก้าวหน้าไปอย่างมั่นคงด้วยเช่นกัน

4.8 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของ Tiedeman and O'hara (Tiedeman and O'hara's Theory)

ทฤษฎีของ Tiedeman and O'Hara (Tiedeman and O'Hara, 1963 อ้างถึงใน จีรนนท์ ไวยศรีแสง, 2552: 26) เห็นว่าพัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับงาน เขาได้อธิบายว่าประสบการณ์ใหม่ๆ ทำให้บุคคลสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพขึ้น การสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพดังกล่าวเป็นการสร้างเอกลักษณ์ ในการทำงานของตนเองเพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในสังคมได้ การสร้างเอกลักษณ์ของตนเองเป็นปรากฏการณ์ทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา พัฒนาการด้านอาชีพที่เน้นการตัดสินใจเลือกอาชีพ และการปรับตัวในอาชีพ ประกอบด้วยขั้นต่างๆ หลายขั้น ซึ่งบางครั้งอาจจะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ตลอดชีวิตของบุคคลเมื่อบุคคลต้องเปลี่ยนงานใหม่อยู่เสมอ

ทฤษฎีของ Tiedeman and O'Hara แบ่งออกเป็นระยะใหญ่ๆ ได้ 2 ระยะคือ

1. ระยะเตรียมเลือกอาชีพ (Period of Anticipation or Preoccupation) ในระยะนี้แบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ ได้ 4 ขั้นคือ

1.1 ขั้นการสำรวจ (Exploration Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะทำการสำรวจข้อมูลต่างๆ และประเมินตนในด้าน ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ประสบการณ์ ลักษณะสาขาวิชาและลักษณะอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ

1.2 ขั้นการก่อตัวความคิด (Crystallization Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะนำเอาข้อมูลในขั้นสำรวจมาพิจารณาร่วมกับค่านิยมและเป้าหมายในชีวิตของตนเอง ประเภทของอาชีพและ ทางเลือกอื่นๆ จะชัดเจนขึ้น

1.3 ขั้นการทดลองเลือกอาชีพ (Choice Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะทดลองตัดสินใจ เลือกอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งนี้จะเป็นการตัดสินใจอย่างชั่วคราวหรือถาวรนั้นขึ้นกับข้อมูลที่บุคคลได้ทราบในขั้นการสำรวจและขั้นการก่อตัวความคิด

1.4 ขั้นการพิจารณารายละเอียด (Clarification Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อขจัดความสงสัยและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดและชัดเจนเพียงพอเพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2. ระยะการประกอบอาชีพและการปรับตัว (Period of Implementation and adjustment) ในระยะนี้บุคคลพร้อมและเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรมาแล้วระยะการประกอบ อาชีพและการปรับตัวแบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ ได้ 3 ขั้นคือ

2.1 ขั้นการเข้าสู่การศึกษาหรืออาชีพ (Induction Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะเข้าศึกษา ในสาขาวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพหรือเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกไว้แล้ว โดยทั่วไป บุคคลจะยอมรับและปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

2.2 ขั้นการปรับปรุง (Reformation Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะได้รับการยอมรับในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาหรืออาชีพที่ได้เลือกแล้ว บุคคลจะพยายามประนีประนอมกันระหว่างเป้าหมายของตนเองกับของคนกลุ่มใหญ่ และในที่สุดเขาก็จะคล้อยตามกลุ่ม

2.3 ขั้นความมั่นคง (Integration Stage) ในขั้นนี้บุคคลมีความมั่นคงและมีความสำเร็จในการศึกษาหรือการประกอบอาชีพและเห็นว่าอาชีพนั้นเหมาะสมกับตนเอง

สรุปทฤษฎีของ Tiedeman and O'Hara กล่าวว่า การพัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพ ซึ่งพัฒนาการด้านอาชีพเน้นการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในอาชีพ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าตลอดชีวิตของบุคคลเมื่อบุคคลต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่อยู่เสมอ สามารถแบ่งออกเป็นระยะใหญ่ๆ 2 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมเลือกอาชีพ เป็นระยะการประเมินตนเองในด้านต่างๆ เช่น ความถนัด ความสนใจ ประสบการณ์ จากนั้นก็จะก่อให้เกิดเป็นความคิด พิจารณาเลือกอาชีพ ทดลองเลือกอาชีพ และพิจารณารายละเอียดอาชีพนั้นๆ 2) ระยะการประกอบอาชีพและการปรับตัว ระยะนี้เป็นการเข้าสู่การศึกษาอาชีพ ปรับปรุงด้านความรู้ในอาชีพที่เลือก จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในการศึกษาอาชีพ หรือการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองตามที่ตนเลือก

4.9 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของมายเออร์-บริกส์ (Myers-Briggs Indycator)

มายเออร์ และบริกส์ (Myers-Briggs Indycator, 1990 อ้างถึงใน จันจลี ถนอมลิขิตวงศ์ และสมฤดี ปาละวัล, 2561: 35-36) อธิบายสาระสำคัญของทฤษฎีว่า การรับรู้ ยึดหยุ่น เปลี่ยนแปลงเป็น ลักษณะตามธรรมชาติ แสวงหาข้อมูล เพื่อเป็นทางเลือกเกิดจากองค์ประกอบ 2 ประการ ซึ่งตรงกันข้ามกัน คือ

1. การสัมผัส (Sensing) ที่เกิดจากอวัยวะสัมผัสทางร่างกาย ได้แก่ การมองเห็น การฟัง การได้กลิ่น การลิ้มรส และผิวหนังสัมผัส ซึ่งเป็นปัจจุบันและอยู่กับความเป็นจริง

2. การหยั่งรู้ภายใน (Intuition) หรือสัญชาตญาณ หรือญาณที่เป็นการรับรู้ที่เกิดจากจินตนาการ ความคิดฝัน หรือแรงบันดาลใจที่เกิดจากจิตไร้สำนึก เป็นการรับรู้คาดการณ์ทางอ้อมบวกกับการสัมผัสจากภายนอก แล้วนำมาสรุปการรับรู้ส่วนตน ซึ่งอาจจะไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความจริง

ส่วนการตัดสินใจ เป็นลักษณะชอบการตัดสินใจ วิพากษ์วิจารณ์ และยึดมั่นในแบบแผน ประกอบด้วย 2 ประการที่ตรงข้ามกัน คือ

1. การคิดเป็นเหตุผล (Thinking) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและนำมาประมวลเป็นความคิดอย่างมีเหตุผล ไม่มีอคติ หรือความลำเอียงและมีการจัดระบบเป็นขั้นตอน

2. ความรู้สึก (Feeling) เป็นการใช้ความรู้สึกส่วนตัวเกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อ มโนคติหรือความลำเอียง ชอบการประจบเอาใจ อ่อนไหว ชอบช่วยเหลือ ชี้แจงสาร

การผสมผสานการรับรู้และการตัดสินใจ

การสัมผัสและใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล บางคนมักจะเชื่อและมั่นใจจากสิ่งที่ตนได้สัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสของตนเองทางการมองเห็น การฟัง การได้กลิ่น การลิ้มรส และสัมผัสทางกาย ซึ่งถือเป็นการรับข้อเท็จจริงและทำการตัดสินใจสิ่งนั้น จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่ต้องใช้เหตุผลโดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาด้วยตนเองหรือฟังพูดคุยกับคนอื่น ได้แก่ อาชีพนักกฎหมาย นักบัญชี ผู้ตรวจบัญชี นักตรวจบัญชี นักธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการซื้อขาย เป็นต้น

การสัมผัสและใช้ความรู้สึก ถึงแม้ว่าบางคนจะมั่นใจในการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 แล้วก็ตามแต่บางคนก็จะใช้ความรู้สึกส่วนตนในการตัดสินใจสิ่งนั้น โดยเขาจะตระหนักและอ่อนไหวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพราะเขาจะให้ความสำคัญต่อจิตใจของคนมากกว่าวัตถุ จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของคนอื่น และตนเองก็มีความพึงพอใจ ได้แก่ อาชีพด้านการบริการลูกค้า นักสังคมสงเคราะห์ ครู พยาบาล เภสัชกร เป็นต้น

การหยั่งรู้คาดการณ์จากภายในและใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล บางคนอาจจะใช้การหยั่งรู้ภายในด้วยตนเอง และใช้การคิดวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจบนพื้นฐานของการมองไปยังอนาคต โดยการคาดการณ์หรือสังหรณ์ใจ และจะมีความสนุกต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามหลักวิชาการ จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่ต้องอาศัยการหยั่งรู้และการคิดเพื่ออนาคต ได้แก่ อาชีพนักธุรกิจ นักเศรษฐศาสตร์ทางการเงิน นักวิจัย เป็นต้น

การหยั่งรู้คาดการณ์จากภายในและใช้ความรู้สึก บางคนจะพยายามหยั่งรู้ความรู้สึกของผู้อื่นที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน (Emanating) มากกว่าการสังเกตและรับรู้จากภายนอก จึงชอบที่จะพบปะกันแบบเผชิญหน้า (Face to Face) มากกว่า และจะพยายามหลีกเลี่ยงด้านวัตถุให้น้อยที่สุด เขาจึงต้องปรับบุคลิกภาพให้อบอุ่น และพยายามสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้สึกของการบริการ เช่น นักจิตวิทยา นักแนะแนว ผู้ให้คำปรึกษา จิตแพทย์ นักโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่จัดหางาน เป็นต้น

สรุปทฤษฎีของมายเออร์-บริจจ์ (Myers-Briggs Indicator) อธิบายว่า การรับรู้ ยึดหยุ่นเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะธรรมชาติ ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การสัมผัสที่เกิดจากอวัยวะสัมผัสทางร่างกาย และการหยั่งรู้ภายในหรือสัญชาตญาณ ส่วนการตัดสินใจมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การคิดเป็นเหตุเป็นผล และความรู้สึก เมื่อการรับรู้และการตัดสินใจผสมผสานกันทำให้เกิดทางเลือกอาชีพ เป็นกลุ่มๆ คือ กลุ่มที่ใช้การสัมผัสและใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล บุคคลกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มเลือกอาชีพที่ต้องใช้เหตุผลการวิเคราะห์ กลุ่มที่ใช้การสัมผัสและใช้ความรู้สึก บุคคลกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มในการเลือกอาชีพที่ต้องอาศัยการหยั่งรู้และการคิดเพื่ออนาคต กลุ่มที่ใช้การหยั่งรู้คาดการณ์จากภายในและใช้ความรู้สึก บุคคลกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของการบริการ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สิริภัทร วังซ้าย (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยผลการศึกษาพบว่า ในการเลือกอาชีพนั้นกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญไปที่การได้รับสวัสดิการสำหรับตัวเองและครอบครัวจากงานที่ทำมากที่สุด รวมไปถึงกระแสโลกส่งผลต่ออาชีพที่ต้องการในเรื่องการยกระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น ซึ่งมีแรงจูงใจและเจตคติในการประกอบอาชีพภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจ 20 ตัวแปร พบว่าความผันผวน 0.914 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรด้านกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมมีความสำคัญที่สุด นอกจากนี้ยังพบ 9 ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ ความสนิทสนมต่อเพื่อน จำนวนเพื่อนสนิท ความแนบแน่นต่อครอบครัว อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี เงินได้ต่อเดือนจากครอบครัว สวัสดิการ การสอบเลื่อนขั้นเงินเดือน และแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ

สุนันทา ศรีรัตน (2564) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน โดยผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรความรู้เฉพาะทางการเกษตร ทักษะคิดต่ออาชีพเกษตรกรรม และรายได้นอกเหนือจากการทำการเกษตร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของนักศึกษาเกษตรในภาพรวมสูงสุดเป็น 3 อันดับแรก สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจ 20 ตัวแปรพบค่าความผันผวนของตัวแปรเท่ากับ 0.938 โดยองค์ประกอบด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตรมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งนำไปสู่แนวทางการจูงใจและรูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาที่คาดว่าจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษามากที่สุดมาจากคณะผลิตกรรมการเกษตร โดยเหตุจูงใจสูงสุด คือ ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร นอกจากนี้การศึกษานี้ยังพบ 5 ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ เพศ ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) การเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่) และทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม และ 7 สาเหตุหลักที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การเข้าร่วมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ความไม่เชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของรัฐบาล รายได้จากการทำการเกษตร ความไม่มั่นใจในความรู้ด้านการเกษตรที่เรียนมา ความไม่ชัดเจนของ

หลักสูตรที่เรียน โอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆ และความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับความเป็นเกษตรกร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 (2561) ศึกษาเรื่อง ความต้องการแรงงานของครัวเรือนภาคเกษตร ตามชนิดสินค้าและขนาดฟาร์ม พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพการใช้แรงงานของครัวเรือนเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และลำไย มีประสิทธิภาพการใช้แรงงานไปในทิศทางเดียวกัน คือ ในฟาร์มขนาดเล็ก มีค่าประสิทธิภาพของแรงงานน้อยกว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นไป เนื่องจากฟาร์มขนาดเล็กใช้แรงงานครัวเรือนเป็นหลัก ฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นมีการนำแรงงานจ้างมาใช้มากขึ้น ในกรณีของพืชไร่มีการนำเครื่องจักรมาใช้ทดแทนแรงงานด้วย สำหรับการวิเคราะห์ความต้องการแรงงานภาคการเกษตรของเกษตรกรแยกตามชนิดสินค้าในแต่ละกิจกรรมการผลิตและขนาดฟาร์ม ทั้งข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และลำไย พบว่า มีการใช้แรงงานรวมต่อไร่ลดลงตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น ในทุกกิจกรรม (การเตรียมดิน ดูแล รักษา และการเก็บเกี่ยว) เมื่อพิจารณาความต้องการแรงงานรายสินค้า พบว่า ข้าวนาปี ในปัจจุบันมีแนวโน้ม ความต้องการแรงงานลดลงตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรมาทดแทนมากขึ้น มันสำปะหลัง มีแนวโน้มความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น และยังคงต้องการเฉพาะแรงงานไทย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีแนวโน้มต้องการแรงงานทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว ยางพารา มีแนวโน้มต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว ปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่พึ่งพิงแรงงานคนเป็นหลัก และมีความต้องการทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว โดยความต้องการจะเพิ่มขึ้นตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น ทูเรียน ปัจจุบันการเก็บเกี่ยวส่วนใหญ่พึ่งพิงแรงงานคนเป็นหลัก เกษตรกรมีความต้องการทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว แนวโน้มในอนาคตความต้องการแรงงานยังมีเพิ่มขึ้นตามขนาด ฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น ลำไย ฟาร์มขนาดเล็กส่วนใหญ่ใช้แรงงานครัวเรือน ฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นจะมีทั้งแรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้าง แนวโน้มความต้องการแรงงานยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยังคงพึ่งพิงแรงงานคนต่างด้าว โดยเฉพาะช่วงเก็บเกี่ยว ฟาร์มขนาดใหญ่จะใช้แรงงานคนต่างด้าวเกือบทั้งหมด ส่วนฟาร์มขนาดกลาง และขนาดเล็กยังมีแรงงานไทยร่วมด้วย

ภาณุพงศ์ หงษ์สุวรรณ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรหลังจบการศึกษาของนักศึกษาสาขาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยผลการศึกษาพบว่า เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรของกลุ่มตัวอย่างในระดับสูงใจมากที่สุด คือ เหตุจูงใจในด้านความเจริญทางเทคโนโลยี โดยการศึกษาพบว่า ด้านเทคโนโลยีทันสมัยทางการเกษตรสามารถเพิ่มผลผลิตได้มาก กล่าวคือ การมีเทคโนโลยีทันสมัยสามารถช่วยทำให้การผลิตทางด้านการเกษตรนั้นมีผลผลิตที่มากขึ้น มีผลผลิตที่มี

คุณภาพและตรงกับความต้องการของผู้บริโภคอีกทั้งยังสามารถแปรรูปสินค้าโดยใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายสามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม พบว่า กลุ่มวิชาสหกิจศึกษา และ ทศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็น 2 ปัจจัยที่เป็นเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างอาจจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีได้ ทั้งนี้เนื่องจากการมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่งผลต่อการอยากประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจากจบการศึกษาด้วย เนื่องมาจากการมีทัศนคติหรือเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมนั้นส่งผลให้นักศึกษามองอาชีพเกษตรกรรมในเชิงบวก ถึงแม้อาชีพเกษตรกรรมจะมีอุปสรรคมากมายทั้งในเรื่องของภัยพิบัติธรรมชาติ ราคาผลผลิต รวมไปถึงค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรกรรม แต่การมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมจะทำให้นักศึกษาเข้าใจและมองข้ามอุปสรรคเหล่านั้นได้และพร้อมที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจากจบการศึกษา ทั้งนี้การลงทะเบียนเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถจูงใจให้นักศึกษาอยากที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจากจบการศึกษาได้ เนื่องมาจากอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาสหกิจศึกษาเหล่านี้ได้มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติงานและลงมือปฏิบัติจากการทำงานจริง ได้เข้าใจและเข้าถึงกระบวนการในการทำงาน จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาสนใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจากจบการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

(Conceptual Framework of the Research)

จากสถานการณ์และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดของงานวิจัยด้วยการนำแนวคิดทฤษฎีการเลือกอาชีพ ทฤษฎีการตัดสินใจ ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ทฤษฎีการพัฒนาด้านอาชีพ และทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพมาเป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งในการตัดสินใจประกอบอาชีพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษานั้นต้องมีกระบวนการในการเรียนรู้ด้านวิชาการต่างๆ รวมถึงประสบการณ์ที่ตนเคยรับรู้มา ตลอดจนปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของบัณฑิตเอง โดยในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระหรือปัจจัยทั้งภายในและภายนอกไว้ 4 กลุ่มตัวแปรได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย เพศ อายุ และภูมิลำเนา 2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี ภาระหนี้สินจาก กยศ. และลักษณะงานที่กำลังทำ 3) ลักษณะทางวิชาการ ประกอบด้วย คณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชา และการลงทะเบียนเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา และ 4)

ลักษณะทางจิตวิทยา ประกอบด้วย ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แร้งบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

สำหรับตัวแปรตามในการศึกษาคั้งนี้คือ การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งกำหนดไว้ 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) อาชีพรับราชการ 2) อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ 3) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 4) อาชีพผู้ประกอบการ และ 5) อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังสนใจในการศึกษาปัจจัยจากกลุ่มตัวแปรอิสระ 4 กลุ่มที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย และหลักสูตรต่างๆ ในการนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง มากไปกว่านั้นคณะผู้วิจัยยังให้ความสำคัญไปที่การสัมภาษณ์เชิงลึกกับบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เกี่ยวกับความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา หลังจากนั้นจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นแนวทางในการจูงใจเพื่อประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังรายละเอียดแสดงในภาพที่ 11

ภาพที่ 11 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypotheses)

เนื่องจากการศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนั้นจึงมีการกำหนดสมมติฐานการวิจัยออกเป็น 2 รูปแบบคือ สมมติฐานการวิจัยเชิงปริมาณ (สมมติฐานที่ 1) และสมมติฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ (สมมติฐานที่ 2) ดังต่อไปนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1: ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมมติฐานการวิจัยที่ 2: การศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถนำมาวิเคราะห์แนวทางในการมุ่งใจเพื่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย (RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่อง “เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้” ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพซึ่งเน้นไปที่รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย (Locale of the Research)

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (ภาพที่ 12) และจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันซ่อมใหญ่พิธีพระราชทานปริญญาบัตรให้แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ณ ศูนย์กีฬากาญจนาภิเษกรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2568 (ภาพที่ 13) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ภายใต้การแบ่งเขตการศึกษาใน 3 เขตพื้นที่การศึกษาดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-เชียงใหม่ ประกอบด้วย 13 คณะ 3 วิทยาลัย รวม 71 หลักสูตร
2. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ ประกอบด้วย 13 หลักสูตร
3. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ประกอบด้วย 6 หลักสูตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านการเกษตรที่มีชื่อเสียงในระดับชาติและนานาชาติ โดยในปัจจุบันได้มีการขยายผลทางการศึกษาด้วยการเปิดหลักสูตรใหม่ ภายใต้คณะวิชาใหม่และวิทยาลัยใหม่ ที่มีความหลากหลายทางวิชาการเพื่อรองรับความต้องการศึกษาหาความรู้ของนักเรียนในปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพที่หลากหลายเช่นกัน โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมากกว่าปีละ 3,000 คน อนึ่ง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์หลักของกระทรวง

การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการให้มหาวิทยาลัยติดตามการทำงานหรือการประกอบอาชีพของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีว่ามีความสอดคล้องหรือประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามาหรือไม่ ทั้งนี้ถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการผลิตบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชา ในแต่ละคณะที่สามารถประกอบอาชีพได้ตามความรู้ความสามารถเฉพาะทางที่สำเร็จการศึกษามา

ภาพที่ 12 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 13 วันซ้อมใหญ่พิธีพระราชทานปริญญาบัตรครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567
ณ ศูนย์กีฬากาญจนาภิเษกรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2568

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง (Population and Sampling Procedures)

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ ผู้สำเร็จการศึกษาและเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในระดับปริญญาตรีรุ่น 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2568 จำนวน 11 คณะ 2 วิทยาลัย และ 2 พื้นที่การศึกษา รวมบัณฑิตผู้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรทั้งสิ้น 2,101 คน (สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ, 2567) เพื่อนำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ตามขั้นตอนและรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างคือบัณฑิตระดับปริญญาตรีผู้เข้าทำการซ่อมใหญ่ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ณ ศูนย์กีฬาภาณุงานาภิเษกรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2568 เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดโควตาหรือสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 15 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างต้องมาจาก 11 คณะวิชา 2 วิทยาลัย และ 2 พื้นที่การศึกษา ซึ่งต้องเป็นบัณฑิตในระดับปริญญาตรีเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ด้วยการเก็บข้อมูลให้ครบตามความต้องการภายใต้เงื่อนไขในระยะเวลาที่กำหนดไว้คือไม่เกิน 20 นาที ณ ศูนย์กีฬาภาณุงานาภิเษกรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ตามที่คณะกรรมการกลางฝึกซ้อมบัณฑิตกำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เตรียมผู้ช่วยวิจัยไว้จำนวน 15 คนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตด้วยวิธีการสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling) ด้วยการเดินแจก QR Code ให้แก่บัณฑิตสำหรับ 15 กลุ่มตัวอย่างที่ใกล้ที่สุดเพื่อใช้โทรศัพท์มือถือสแกน QR Code และตอบแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์

หลังจากคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตจนครบกำหนดเวลา 20 นาทีแล้ว ได้เดินทางออกจากศูนย์กีฬาภาณุงานาภิเษกรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ทันที เพื่อตรวจสอบการตอบแบบสอบถามของบัณฑิตทั้งหมด ผลที่ได้คือกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามออนไลน์มีจำนวนทั้งสิ้น 902 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.93 จากจำนวนประชากรทั้งหมด โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์การพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นร้อยละของ สุมิลตริกานันท์ (2557) ที่กำหนดให้ประชากร (N) ที่มีจำนวน 2,000-2,500 คน ควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของประชากรในการศึกษาทั้งหมดและสามารถแสดงรายละเอียดจำนวนบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างทั้ง 15 กลุ่มได้ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

คณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนบัณฑิต*	กลุ่มตัวอย่าง
1. คณะผลิตกรรมการเกษตร	317	88
2. คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี	162	48
3. คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ	72	26
4. คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร	85	71
5. คณะวิทยาศาสตร์	101	60
6. คณะสารสนเทศและการสื่อสาร	112	72
7. คณะบริหารธุรกิจ	411	214
8. คณะพัฒนาการท่องเที่ยว	120	41
9. คณะเศรษฐศาสตร์	69	17
10. คณะศิลปศาสตร์	148	25
11. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม	45	1
12. วิทยาลัยพลังงานทดแทน	134	14
13. วิทยาลัยบริหารศาสตร์	147	64
14. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	47	74
15. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ	132	87
รวม	2,101	902

ที่มา: สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2567)

* ข้อมูล ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(Instrument of the Research)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ประกอบไปด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ซึ่งแบบสอบถามของงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามที่แตกต่างกันดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และภูมิลำเนา

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี ภาระหนี้สินจาก กยศ. และลักษณะงานที่กำลังทำ

ลักษณะทางวิชาการ ได้แก่ คณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชา และการลงทะเบียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา

ลักษณะทางจิตวิทยา ได้แก่ ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยทั้ง 3 ตัวแปรเป็นข้อคำถามแบบปลายปิดที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1961)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งประกอบด้วยคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพรับราชการ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน อาชีพผู้ประกอบการ และอาชีพพนักงานองค์กรระหว่างประเทศ ใช้ข้อคำถามแบบปลายปิดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1961)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางในการจูงใจเพื่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิต โดยเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการในวันฝึกซ้อมใหญ่ของบัณฑิตเพื่อเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ณ ศูนย์กีฬากาญจนาภิเษกรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2568 ซึ่งบัณฑิตได้รับอนุญาตให้สามารถนำโทรศัพท์ติดตัวเข้าไปได้ แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ดังนั้นเพื่อความรวดเร็วและครบถ้วนผู้วิจัยจึงทำการแปลงแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Form โดยให้บัณฑิตสแกนแบบสอบถามผ่าน QR Code ที่เตรียมไว้แล้ว (ภาพที่ 14)

ภาพที่ 14 QR Code แบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ประเภทดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์ จากบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาและเตรียมตัวเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ณ ศูนย์กีฬากาญจนาภิเษกรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2568

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารออนไลน์จากเว็บไซต์ของคณะวิชา วิทยาลัย และเขตพื้นที่การศึกษา ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและการอภิปรายเปรียบเทียบผลการศึกษา ตลอดจนวรรณกรรมเชิงแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้

การทดสอบเครื่องมือ (Pre-test of the Instrument)

การทดสอบเครื่องมือก่อนการนำไปใช้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งสร้างขึ้นมาทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ในการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเพื่อพิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่านเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง คือ หากเห็นว่า “สอดคล้อง” ให้กาช่อง +1 หากเห็นว่า “ไม่แน่ใจ” ให้กาช่อง 0 และหากเห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” ให้กาช่อง -1 เมื่อตรวจสอบแล้วนำค่าคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) จากสูตรของ Rovinelli and Hambleton (1976 อ้างถึงใน พิศิษฐ์ ตันณทวานิช และพนา จินดาศรี, 2561: 3-12) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร} \quad IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่	IOC	หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	หมายถึง ผลรวมของคะแนน
	N	หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้อาจมีค่าไม่น้อยกว่า 0.50 หมายความว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความถูกต้องและสอดคล้องทั้งความตรงเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และภาษาที่ใช้ (Wording) ถูกต้องเหมาะสม จึงสามารถนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกันได้ต่อไป โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการทดสอบครั้งนี้เท่ากับ 0.93 ซึ่งหมายความว่าแบบสอบถามนี้มีความเหมาะสม

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) เมื่อเครื่องมือ หรือแบบสอบถามที่ได้รับการ ตรวจสอบและแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่านแล้ว สามารถนำไปทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ กำลังจะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2567 ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็น กลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) กับข้อคำถามที่เป็นแบบสอบถามวัดระดับความคิดเห็นในข้อคำถามลักษณะทาง จิตวิทยา และข้อคำถามการตัดสินใจประกอบอาชีพ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอ นบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ตามแบบของ Cronbach (1970) ตรวจสอบก่อนนำไปใช้ ในการวิจัย ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_i^2} \right]$$

โดยที่	α	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	หมายถึง	จำนวนข้อ
	$\sum s_i^2$	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนของรายการแต่ละข้อ
	s_i^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนของทั้งฉบับ

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นที่ได้อาจมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 โดยผลการทดสอบ ความเชื่อมั่นพบว่า ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.842 แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.721 แรงจูงใจจากเพื่อนมี ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.747 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาใน 5 อาชีพของบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943 ซึ่งหมายความว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี ความเชื่อมั่นที่น่าเชื่อถือได้ สามารถนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ได้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้วจำนวน 902 ชุด โดยข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือข้อมูลที่ได้จากการเก็บในรูปแบบออนไลน์ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ถูกจัดเก็บอยู่ในโปรแกรม Google Form จากการตอบแบบสอบถามออนไลน์ของบัณฑิตกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ทำการแปลงไฟล์ทั้งหมดเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) โดยทำการแปลงสภาพตัวแปรที่ต้องการศึกษาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและกำหนดค่าออกมาเป็นตัวเลขเพื่อทำการลงรหัสข้อมูล (Cording) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่กำหนดไว้ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยนำมาจัดหมวดหมู่และแจกแจงข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลทางสถิติในการแปลความหมาย ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าน้ำหนักเฉลี่ย (Weighted Mean Score: WMS) ซึ่งในข้อมูลกลุ่มนี้ประกอบด้วยตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ ลักษณะทางจิตวิทยา และการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยตัวแปรทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน แรงจูงใจจากเพื่อน และการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้การวัดแบบประเมินค่าประยุกต์ของ Likert (1961) ใน 5 ระดับดังนี้

ค่าคะแนน	ทัศนคติ / แรงบันดาลใจ / แรงจูงใจ / การตัดสินใจ
5 คะแนน	เห็นด้วยมากที่สุด / แรงบันดาลใจมากที่สุด / แรงจูงใจมากที่สุด / มากที่สุด
4 คะแนน	เห็นด้วยมาก / แรงบันดาลใจมาก / แรงจูงใจมาก / มาก
3 คะแนน	เห็นด้วยปานกลาง / แรงบันดาลใจปานกลาง / แรงจูงใจปานกลาง / ปานกลาง
2 คะแนน	เห็นด้วยน้อย / แรงบันดาลใจน้อย / แรงจูงใจน้อย / น้อย
1 คะแนน	เห็นด้วยน้อยที่สุด / แรงบันดาลใจน้อยที่สุด / แรงจูงใจน้อยที่สุด / น้อยที่สุด

จากนั้นนำข้อมูลมาคำนวณหาระดับคะแนนเฉลี่ย และนำไปเทียบเกณฑ์การแปลความหมายที่กำหนดไว้ (Likert, 1961) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ทัศนคติ / แรงบันดาลใจ / แรงจูงใจ / การตัดสินใจ
4.50-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด / แรงบันดาลใจมากที่สุด / แรงจูงใจมากที่สุด / มากที่สุด
3.50-4.49	เห็นด้วยมาก / แรงบันดาลใจมาก / แรงจูงใจมาก / มาก
2.50-3.49	เห็นด้วยปานกลาง / แรงบันดาลใจปานกลาง / แรงจูงใจปานกลาง / ปานกลาง
1.50-2.49	เห็นด้วยน้อย / แรงบันดาลใจน้อย / แรงจูงใจน้อย / น้อย
1.00-1.49	เห็นด้วยน้อยที่สุด / แรงบันดาลใจน้อยที่สุด / แรงจูงใจน้อยที่สุด / น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เหตุปัจจัยในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลปัจจัยพื้นฐานทั้ง 4 กลุ่มคือ ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่ (Categorization) การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผล (Rationale Content Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงความหมาย (Semantic Content Analysis) ทั้งนี้เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการจูงใจเพื่อประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ระยะเวลาในการทำวิจัย

(Research Duration)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 1 ปี เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 ถึง เดือนกันยายน 2568

บทที่ 4

ผลการวิจัย

(RESEARCH RESULTS)

การศึกษาเรื่อง “เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อหาเหตุผลและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ รวมทั้งความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางมุ่งในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยได้นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 11 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 21 พบว่าบัณฑิตมากกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 68.40) มีสถานะปัจจุบันคือทำงานแล้วและไม่ได้เรียนต่อ รองลงมาคือกำลังหางานอยู่ (ร้อยละ 20.62) อยู่ระหว่างการรอเกณฑ์ทหารหรือเป็นทหารเกณฑ์ (ร้อยละ 4.32) ในขณะที่บัณฑิตมีสถานะปัจจุบันเป็นพระ/ชี/นักบุญ (ร้อยละ 2.78) กำลังเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น (ร้อยละ 2.44) และทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย (ร้อยละ 1.44) ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันตามลำดับ โดยบัณฑิตส่วนใหญ่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง (ร้อยละ 71.06) และรู้สึกพอใจที่สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 44.79) โดยบัณฑิตประมาณหนึ่งในสามมีความสุขกับความสำเร็จครั้งนี้ (ร้อยละ 38.36) และมีความต้องการทำงานเพื่อทดแทนบุญคุณบุพการีหลังสำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 33.15) ในขณะที่บัณฑิตส่วนหนึ่งมีความรู้สึกท้อแท้ไปปริญญาบัตรเป็นแรงจูงใจให้อยากทำงาน (ร้อยละ 27.83) และมีบัณฑิตเพียงเล็กน้อยที่รู้สึกเฉยๆ ชิวๆ กับการสำเร็จการศึกษานี้ (ร้อยละ 9.31)

อย่างไรก็ตามบัณฑิตให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาที่จำเป็นจะต้องมีทักษะที่หลากหลาย โดยบัณฑิตเห็นว่าทักษะการใช้คอมพิวเตอร์สำคัญที่สุด (ร้อยละ 62.31) รองลงมาคือทักษะการทำงานเป็นทีม (ร้อยละ 59.98) และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 58.09) ในขณะที่บัณฑิตประมาณครึ่งหนึ่งให้ความสำคัญกับทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า (ร้อยละ 51.77) ทักษะการประสานงานและการสื่อสาร (ร้อยละ 49.67) ทักษะการควบคุมอารมณ์ (ร้อยละ 47.56) และทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ (ร้อยละ 46.78) โดยทักษะที่บัณฑิตให้ความสำคัญน้อยสุดคือทักษะการบริหารเวลา (ร้อยละ 40.90) ทักษะการนำเสนอ (ร้อยละ 35.92) และทักษะการเป็นผู้นำกลุ่ม (ร้อยละ 34.38) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงอาชีพในฝันของบัณฑิตพบว่าสองอันดับแรกได้แก่อาชีพผู้ประกอบการ (ร้อยละ 32.04) รองลงมาคืออาชีพรับราชการ (ร้อยละ 29.60) และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 23.72) ในขณะที่อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจและอาชีพพนักงาน

องค์การระหว่างประเทศอยู่ในสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 5.88) และบัณฑิตเพียงร้อยละ 2.88 มีอาชีพใน
 ฝันคืออาชีพอะไรก็ได้ที่มีความเป็นอิสระสูง หรือการประกอบอาชีพผ่านช่องทางออนไลน์

ตารางที่ 21 ข้อมูลเบื้องต้นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(n=902)

ข้อมูลเบื้องต้น	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
สถานะปัจจุบัน		
กำลังเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น	22	2.44
กำลังหางานอยู่	186	20.62
ทำงานแล้วและไม่ได้เรียนต่อ	617	68.40
ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย	13	1.44
บวชพระ / ซิ / นักบุญ	25	2.78
อยู่ในระหว่างรอเกณฑ์ทหาร / เป็นทหารเกณฑ์	39	4.32
ความรู้สึกส่วนตัวในการสำเร็จการศึกษาครั้งนี้*		
ภูมิใจในตัวเอง	641	71.06
ปริญญเป็นแรงจูงใจให้อยากทำงาน	251	27.83
โชคดีที่ได้มีโอกาสเรียนจนจบ	404	44.79
อยากทำงานเพื่อทดแทนบุญคุณบุพการี	299	33.15
มีความสุขกับความสำเร็จ	346	38.36
รู้สึกเฉยๆ ซิๆ	84	9.31
ทักษะที่สำคัญในการประกอบอาชีพ*		
ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ	524	58.09
ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์	562	62.31
ทักษะการทำงานเป็นทีม	541	59.98
ทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ	422	46.78
ทักษะการควบคุมอารมณ์	429	47.56
ทักษะการประสานงานและการสื่อสาร	448	49.67
ทักษะการนำเสนอ	324	35.92
ทักษะการเป็นผู้นำกลุ่ม	310	34.38
ทักษะการบริหารเวลา	369	40.90
ทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	467	51.77

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อมูลเบื้องต้น	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อาชีพในฝัน		
อาชีพรับราชการ	267	29.60
อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ	53	5.88
อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน	214	23.72
อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ	53	5.88
อาชีพผู้ประกอบการ	289	32.04
อื่นๆ (อาชีพที่มีความเป็นอิสระสูง หรืออาชีพผ่านช่องทางออนไลน์)	26	2.88

หมายเหตุ: * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.65) เป็นเพศหญิง รองลงมาคือเพศชาย (ร้อยละ 40.47) โดยพบบัณฑิตเพศทางเลือกเป็นส่วนน้อย (ร้อยละ 1.88) บัณฑิตมีอายุเฉลี่ย 23.57 ปี อายุต่ำสุด 22 ปี อายุสูงสุด 27 ปี ในขณะที่บัณฑิตเกือบสองในสาม (ร้อยละ 62.19) มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือซึ่งส่วนใหญ่ในอยู่จังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน แม่ฮ่องสอน แพร่ สุโขทัย กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก รองลงมาคือภาคกลางในจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี ชัยนาท สิงห์บุรี อโยธยา ลพบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สระบุรี และสมุทรปราการ ในขณะที่พบภูมิลำเนาของบัณฑิตอยู่ในภาคใต้ (ร้อยละ 9.64) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 9.32) ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่ภาคใต้อยู่ในจังหวัด กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต สงขลา สตูล ระนอง ปัตตานี และนราธิวาส สำหรับภูมิลำเนาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มาจาก จังหวัดอุบลราชธานี สุรินทร์ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม มุกดาหาร หนองคาย หนองบัวลำภู และสกลนคร โดยมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 1.22) ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกได้แก่ จังหวัด ตราด สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี ระยอง และชลบุรี (ตารางที่ 22)

ตอนที่ 3 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 23 พบว่าอาชีพบิดาของบัณฑิตค่อนข้างเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอาชีพของมารดา โดยส่วนใหญ่บิดาประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม (ร้อยละ 27.16) รองลงมาคือพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 22.74) ในขณะที่บิดาประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 10.75) รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 8.65) รับราชการ (ร้อยละ 8.20) และเป็นผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ (ร้อยละ 7.76) ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 22 ลักษณะส่วนบุคคลของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(n=902)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	365	40.47
หญิง	520	57.65
เพศทางเลือก	17	1.88
อายุ		
22 ปี	143	15.85
23 ปี	484	53.66
24 ปี	162	17.97
มากกว่า 24 ปี	113	12.52
อายุเฉลี่ย 23.57 ปี ต่ำสุด 22 ปี สูงสุด 27 ปี		
ภูมิลำเนา		
ภาคเหนือ (เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน แม่ฮ่องสอน แพร่ สุโขทัย กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ พิษณุโลก)	561	62.19
ภาคกลาง (กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี ชัยนาท สิงห์บุรี อโยธยา ลพบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สระบุรี สมุทรปราการ)	159	17.63
ภาคใต้ (กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต สงขลา สตูล ระนอง ปัตตานี นราธิวาส)	87	9.64
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุบลราชธานี สุรินทร์ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม มุกดาหาร หนองคาย หนองบัวลำภู สกลนคร)	84	9.32
ภาคตะวันออก (ตราด สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี ระยอง ชลบุรี)	11	1.22

ในขณะที่บิดาว่างงาน (ร้อยละ 2.77) ประกอบอาชีพค้าขาย/ร้านค้าปลีก/ร้านขายของชำ (ร้อยละ 2.55) อยู่ในสัดส่วนที่น้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ตามพบว่าบิดาเสียชีวิตแล้วและไม่ตอบตอบคำถามร้อยละ 9.42 ของบัณฑิตทั้งหมด เช่นเดียวกับกับอาชีพของมารดาซึ่งผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มารดาประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 24.61) และพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 23.84) แต่สังเกตได้ว่ามารดาของบัณฑิตประกอบอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 16.30) มากกว่าพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 6.21) รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 7.98) และผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ (ร้อยละ 7.65) โดยพบว่ามารดาประกอบอาชีพค้าขาย/ร้านค้าปลีก/ร้านขายของชำ (ร้อยละ 2.77) และว่างงาน (ร้อยละ 1.44) ในสัดส่วนที่น้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม มารดาของบัณฑิตเสียชีวิตแล้วและไม่ตอบคำถามในสัดส่วนที่ค่อนข้างมาก (ร้อยละ 9.20)

เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวบัณฑิตต่อปีพบว่า ครอบครัวของบัณฑิตมีรายได้เฉลี่ย 367,603.31 บาทต่อปี โดยมีรายได้ต่ำสุด 90,000 บาทต่อปี และมีรายได้สูงสุด 3,000,000 บาทต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37.25) ครอบครัวบัณฑิตมีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาทต่อปี ในขณะที่บัณฑิตประมาณสองในสาม (ร้อยละ 61.10) มีภาระหนี้สินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ที่เหลือไม่มีภาระ (ร้อยละ 38.90) โดยบัณฑิตจำนวน 732 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 18.84 ของบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษาทันที โดยบัณฑิตมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.76) มีลักษณะงานที่กำลังทำอยู่ใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา รองลงมา มีลักษณะงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 22.84) และเป็นที่น่าตกใจมากว่าพบบัณฑิตเพียง 5 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 0.56 เท่านั้นที่มีลักษณะงานที่กำลังทำตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต่อบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างที่มีงานทำทั้งหมด

ตารางที่ 23 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (n=902)

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อาชีพหลักของบิดา		
เกษตรกร	245	27.16
รับราชการ	74	8.20
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	205	22.74
พนักงานบริษัทเอกชน	97	10.75
ผู้ประกอบการ / เจ้าของธุรกิจ	70	7.76
ค้าขาย / ร้านค้าปลีก / ร้านขายของชำ ฯลฯ	23	2.55
รับจ้างทั่วไป	78	8.65
ว่างงาน	25	2.77
อื่นๆ (บิดาเสียชีวิต ไม่ตอบคำถาม)	85	9.42
อาชีพหลักของมารดา		
เกษตรกร	222	24.61
รับราชการ	147	16.30
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	215	23.84
พนักงานบริษัทเอกชน	56	6.21
ผู้ประกอบการ / เจ้าของธุรกิจ	69	7.65
ค้าขาย / ร้านค้าปลีก / ร้านขายของชำ ฯลฯ	25	2.77
รับจ้างทั่วไป	72	7.98
ว่างงาน	13	1.44
อื่นๆ (มารดาเสียชีวิต ไม่ตอบคำถาม)	83	9.20

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท	336	37.25
100,001-300,000 บาท	302	33.48
มากกว่า 300,000 บาท	207	22.95
ไม่ตอบคำถาม	57	6.34
รายได้เฉลี่ย 367,603.31 บาท ต่ำสุด 90,000 บาท สูงสุด 3,000,000 บาท		
ภาระหนี้สินจาก กยศ.		
ไม่มีภาระ	551	61.10
มีภาระ	351	38.90
ลักษณะงานที่กำลังทำอยู่		
ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	5	0.56
ใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	521	57.76
ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	206	22.84
ยังไม่ได้ทำงาน	170	18.84

ตอนที่ 4 ลักษณะทางวิชาการของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาลักษณะทางวิชาการของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 23.73) รองลงมาคือคณะผลิตกรรมการเกษตร (ร้อยละ 9.76) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ (ร้อยละ 9.65) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร (ร้อยละ 8.20) โดยพบว่าบัณฑิตสำเร็จการศึกษาจากคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร วิทยาลัยบริหารศาสตร์ คณะสารสนเทศและการสื่อสาร และคณะวิทยาศาสตร์ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 7.87 ร้อยละ 7.09 ร้อยละ 7.98 ร้อยละ 6.65 ตามลำดับ) ในขณะที่พบว่าบัณฑิตจากคณะศิลปศาสตร์ (ร้อยละ 2.77) คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (ร้อยละ 2.88) คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 5.32) และคณะพัฒนาการท่องเที่ยว (ร้อยละ 4.55) มีจำนวนไม่มากนัก โดยเป็นที่น่าสังเกตว่าบัณฑิตจากคณะเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ 1.89) วิทยาลัยพลังงานทดแทน (ร้อยละ 1.55) และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 0.11) มีสัดส่วนน้อยที่สุดตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.50) มีความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แต่ในทางตรงกันข้ามผลการศึกษาพบบัณฑิตจำนวน 175 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 19.40 ที่ไม่รู้ว่าตัวเองมีความรู้เฉพาะทางหรือไม่ ในขณะที่บัณฑิตมีความไม่แน่ใจว่าตนเองมีความรู้เฉพาะทางหรือไม่ (ร้อยละ 3.66) และพบบัณฑิตที่มั่นใจว่าตนเองไม่

มีความรู้เฉพาะทางจำนวน 22 คน (ร้อยละ 2.44) โดยเมื่อพิจารณาผลการศึกษาด้านการลงทะเบียนเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษาของบัณฑิตพบว่า บัณฑิตจากหลักสูตร 4 ปีจำนวนมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 68.74) ได้ผ่านการลงทะเบียนและฝึกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาจากรายวิชาสหกิจศึกษา รองลงมาคือลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเรียนรู้อิสระ (ร้อยละ 12.42) และวิชาการศึกษาหรือฝึกงานหรือฝึกอบรบต่างประเทศ (ร้อยละ 2.88) ในขณะที่พบบัณฑิตจากหลักสูตร 2 ปีต่อเนื่องเทียบเข้าเรียนร้อยละ 15.96 ได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการฝึกงาน (ตารางที่ 24)

ทั้งนี้รายวิชาฝึกงานเป็นรายวิชาบังคับสำหรับบัณฑิตจากหลักสูตร 2 ปีต่อเนื่องเทียบเข้าเรียนเท่านั้น โดยบัณฑิตจากหลักสูตร 4 ปีสามารถเลือกเรียนรายวิชาในกลุ่มวิชาสหกิจศึกษาจาก 3 วิชา ได้แก่ 1) วิชาสหกิจศึกษา 2) วิชาการเรียนรู้อิสระ และ 3) วิชาการศึกษาหรือฝึกงานหรือฝึกอบรบต่างประเทศ

ตารางที่ 24 ลักษณะทางวิชาการของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (n=902)

ลักษณะทางวิชาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
คณะวิชา / วิทยาลัย / เขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษา		
คณะบริหารธุรกิจ	214	23.73
คณะวิทยาศาสตร์	60	6.65
คณะศิลปศาสตร์	25	2.77
คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ	26	2.88
คณะสารสนเทศและการสื่อสาร	72	7.98
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี	48	5.32
คณะผลิตกรรมการเกษตร	88	9.76
คณะพัฒนาการท่องเที่ยว	41	4.55
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม	1	0.11
คณะเศรษฐศาสตร์	17	1.89
วิทยาลัยพลังงานทดแทน	14	1.55
วิทยาลัยบริหารศาสตร์	64	7.09
มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ	87	9.65
มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	74	8.20
คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร	71	7.87
ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา		
มีความรู้เฉพาะทาง	672	74.50
ไม่มีความรู้เฉพาะทาง	22	2.44
ไม่แน่ใจว่ามีความรู้เฉพาะทางหรือไม่	33	3.66
ไม่รู้ว่าตัวเองมีความรู้เฉพาะทางหรือไม่	175	19.40

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ลักษณะทางวิชาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
การลงทะเบียนเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา		
วิชาสหกิจศึกษา	620	68.74
วิชาการเรียนรู้อิสระ	112	12.42
วิชาการศึกษาหรือฝึกงานหรือฝึกอบรมต่างประเทศ	26	2.88
วิชาการฝึกงาน (สำหรับหลักสูตร 2 ปีเทียบเข้าเรียนเท่านั้น)	144	15.96

ตอนที่ 5 ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามตารางที่ 25 พบว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.09) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทั้ง 10 ประเด็นบัณฑิตมีทศนคติอยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” ในทุกประเด็น กล่าวคือบัณฑิตมีทศนคติเห็นด้วยมากที่สุดคือ ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (ค่าเฉลี่ย 4.15) รองลงมาคือจะช่วยให้เรียนรู้งานได้เร็วขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.13) โดยในประเด็นการต่อยอดความรู้ในการทำงาน ประเด็นด้านการนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ตลอดชีวิต และประเด็นการได้รับพิจารณาเป็นพิเศษในกรณีการสมัครงานในตำแหน่งที่ตรงกับสาขาที่เรียนมาก ทั้งสามประเด็นนี้บัณฑิตมีทศนคติเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.12) ในขณะที่ 4 ประเด็นสุดท้ายที่บัณฑิตทศนคติน้อยที่สุดได้แก่ การเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.09) การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนร่วมงาน (ค่าเฉลี่ย 4.08) เกิดความก้าวหน้าในสายงานอย่างรวดเร็ว (ค่าเฉลี่ย 4.06) และการใช้ความรู้ที่เรียนมาได้อย่างเต็มที่ (ค่าเฉลี่ย 4.05)

ตารางที่ 25 ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ข้อคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การทำงานตามสาขาวิชาที่เรียนมา สามารถใช้ความรู้ที่เรียนมาได้อย่างเต็มที่	4.05	0.813	เห็นด้วยมาก
2. การทำงานตามสาขาวิชาที่เรียนมา จะช่วยให้เกิดความก้าวหน้าในสายงานอย่างรวดเร็ว	4.06	0.800	เห็นด้วยมาก
3. การทำงานตามสาขาวิชาที่เรียนมา จะช่วยให้เรียนรู้งานได้เร็วขึ้น	4.13	0.795	เห็นด้วยมาก
4. การทำงานตรงสาขาวิชาจะช่วยต่อยอดความรู้ในการทำงานได้	4.12	0.774	เห็นด้วยมาก
5. การทำงานตรงสายกับที่เรียนมาจะก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง	4.15	0.813	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
6. การทำงานตรงสายกับที่เรียนมาจะมีโอกาสได้เงินเดือนที่สูงกว่า	4.03	0.869	เห็นด้วยมาก
7. การทำงานตรงสายกับที่เรียนมาจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพ	4.09	0.834	เห็นด้วยมาก
8. ความรู้ความเชี่ยวชาญจากการเรียนสามารถถ่ายทอดให้กับเพื่อนร่วมงานได้	4.08	0.831	เห็นด้วยมาก
9. ความรู้ตามสาขาวิชาที่เรียนมาสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตลอดชีวิต	4.12	0.804	เห็นด้วยมาก
10. การสมัครงานในตำแหน่งที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมาจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ และมีโอกาสได้งานสูง	4.12	0.888	เห็นด้วยมาก
เฉลี่ยรวม	4.09	0.691	เห็นด้วยมาก

ตอนที่ 6 แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผลการศึกษาแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนตามตารางที่ 26 พบว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงบันดาลใจมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.18) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นบัณฑิตมีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับ “แรงบันดาลใจมาก” เช่นเดียวกันทุกประเด็นได้แก่ ประเด็นด้านอาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ ทักษะต่างๆ เพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาได้ทันที เป็นประเด็นที่บัณฑิตมีแรงบันดาลใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) รองลงมาคือการมีประสบการณ์ตรงในสายวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอน ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.18)

ในขณะที่ประเด็นด้านความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของอาจารย์ผู้สอนเป็นแรงบันดาลใจให้ท่านอยากประกอบอาชีพทันทีหลังสำเร็จการศึกษา และประเด็นการสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยทั้งสองประเด็นนี้บัณฑิตมีแรงบันดาลใจเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.17) อย่างไรก็ตามประเด็นที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาระดับน้อยที่สุด คือประเด็นด้านรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้ปฏิบัติจริงและได้แก้ไขปัญหามาจริง (ค่าเฉลี่ย 4.16)

ตารางที่ 26 แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. อาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ ทักษะต่างๆ เพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาได้ทันที	4.21	0.742	แรงบันดาลใจมาก
2. การมีประสบการณ์ตรงในสายวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอน ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	4.18	0.761	แรงบันดาลใจมาก
3. ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของอาจารย์ผู้สอน เป็นแรงบันดาลใจให้ท่านอยากประกอบอาชีพทันทีหลังสำเร็จการศึกษา	4.17	0.785	แรงบันดาลใจมาก
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่ได้ปฏิบัติจริง แก้ไขปัญหาจริง ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	4.16	0.783	แรงบันดาลใจมาก
5. การสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	4.17	0.762	แรงบันดาลใจมาก
เฉลี่ยรวม	4.18	0.703	แรงบันดาลใจมาก

ตอนที่ 7 แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผลการศึกษาแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้พบว่า บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.07) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นบัณฑิตมีแรงจูงใจจากเพื่อนอยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” ในทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนสูงที่สุดคือการเห็นเพื่อนสามารถดูแลครอบครัวได้จากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.12) รองลงมาคือการเห็นเพื่อนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขจากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.11) การเห็นเพื่อนประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาแล้วประสบความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 4.09) การเห็นเพื่อนประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาทันที (ค่าเฉลี่ย 4.06) โดยประเด็นที่บัณฑิตมีแรงจูงใจจากเพื่อนน้อยที่สุดคือ การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาด้วยกัน (ค่าเฉลี่ย 3.99) (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ข้อคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การเห็นเพื่อนประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาทันที	4.06	0.879	แรงจูงใจมาก
2. การเห็นเพื่อนประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาแล้วประสบความสำเร็จ	4.09	0.854	แรงจูงใจมาก
3. การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาด้วยกัน	3.99	0.917	แรงจูงใจมาก
4. การเห็นเพื่อนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขจากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	4.11	0.831	แรงจูงใจมาก
5. การเห็นเพื่อนสามารถดูแลครอบครัวได้จากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	4.12	0.838	แรงจูงใจมาก
เฉลี่ยรวม	4.07	0.774	แรงจูงใจมาก

ตอนที่ 8 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามตารางที่ 28 พบว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.21) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายอาชีพพบว่าบัณฑิตมีระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาทั้ง 5 อาชีพอยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกันทั้งหมด โดยสามารถเรียงลำดับการตัดสินใจประกอบอาชีพของบัณฑิตจากมากไปหาน้อยได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อาชีพผู้ประกอบการ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา สำหรับอาชีพผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.23) โดยบัณฑิตให้ความสำคัญไปที่การมีเวลาส่วนตัวสูงและมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 4.25) รองลงมาคือ การเป็นผู้ตัดสินใจในทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 4.24) การเป็นนายตัวเองไม่เป็นลูกน้องใคร (ค่าเฉลี่ย 4.23) รวมทั้งสิทธิในการรับผลประโยชน์จากการประกอบการทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว (ค่าเฉลี่ย 4.22) แต่ในทางตรงกันข้ามเป็นอาชีพที่มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย 4.21)

2. อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา สำหรับอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) โดยบัณฑิตให้ความสำคัญกับทุกประเด็นใกล้เคียงกันดังนี้คือ การประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศนั้นส่งเสริมโอกาสใน 2 ประเด็นในระดับเท่ากัน ได้แก่ โอกาสในการพัฒนาศักยภาพตนเองด้านการทำงานระหว่างประเทศ และโอกาสในการพัฒนาทักษะทางภาษา การติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.17) รองลงมาคือ การได้รับเงินเดือนที่สูงหรืออาจได้รับเงินเดือนในสกุลเงินอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.16)

รวมทั้งยังเป็นการยกระดับตนเองในการทำงานกับองค์กรในระดับนานาชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.15) และความรู้สึกมั่นคงกับการทำงานร่วมกับองค์กรต่างชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.13)

3. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา สำหรับอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) โดยบัณฑิตมีการตัดสินใจมากที่สุดในประเด็นเกี่ยวกับการได้รับเงินเดือนเริ่มต้นที่สูงกว่าอาชีพอื่นๆ หลายอาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.18) รองลงมาคือการเป็นอาชีพที่ทำนายและสามารถใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ (ค่าเฉลี่ย 4.15) มากไปกว่านั้นยังเป็นอาชีพที่มีเงินได้เสริมพิเศษระหว่างทำงาน เช่น ค่าคอมมิชชั่น ค่าเบี้ยเลี้ยง เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.14) และการมีสวัสดิการพิเศษเพิ่มเติมให้แก่พนักงาน เช่น การท่องเที่ยวประจำปี การศึกษาดูงาน เป็นต้น ในขณะที่ประเด็นที่บัณฑิตให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือการไม่มีบำนาญแต่มีเงินทอปปอัพให้หลังเกษียณอายุงานแล้ว (ค่าเฉลี่ย 4.07)

4. อาชีพรับราชการ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา สำหรับอาชีพรับราชการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) โดยบัณฑิตให้ความสำคัญมากที่สุดในการประกอบอาชีพรับราชการคือการมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 4.16) รองลงมาคือความมั่นคงด้านรายได้ (ค่าเฉลี่ย 4.11) ความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง (ค่าเฉลี่ย 4.01) และความมีเกียรติและศักดิ์ศรีเนื่องจากเป็นข้าราชการแผ่นดิน (ค่าเฉลี่ย 4.00) ในขณะที่บัณฑิตให้ความสำคัญน้อยที่สุดในประเด็นด้านการได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก (ค่าเฉลี่ย 3.99)

5. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา สำหรับอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04) โดยบัณฑิตให้ความสำคัญมากที่สุดในประเด็นการมีเงินได้พิเศษ (โบนัส) (ค่าเฉลี่ย 4.10) และการได้รับเงินเดือนเริ่มต้นที่สูงกว่ารับราชการ (ค่าเฉลี่ย 4.09) รองลงมาคือความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง (ค่าเฉลี่ย 4.03) และการมีสวัสดิการสำหรับตัวเองและครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 4.02) ในขณะที่บัณฑิตให้ความสำคัญน้อยที่สุดในประเด็นการได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก (ค่าเฉลี่ย 3.98)

ตารางที่ 28 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประเภทอาชีพ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. อาชีพรับราชการ			
1.1 มีความมั่นคงด้านรายได้	4.11	0.939	มาก
1.2 ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก	3.99	0.959	มาก
1.3 มีสวัสดิการสำหรับตัวเองและครอบครัว	4.16	0.945	มาก
1.4 มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง	4.01	0.957	มาก
1.5 มีเกียรติและศักดิ์ศรีเนื่องจากเป็นข้าราชการแผ่นดิน	4.00	1.006	มาก
เฉลี่ย	4.05	0.856	มาก

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ประเภทอาชีพ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
2. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ			
2.1 มีเงินเดือนเริ่มต้นที่สูงกว่าข้าราชการ	4.09	0.847	มาก
2.2 ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก	3.98	0.875	มาก
2.3 มีสวัสดิการสำหรับตัวเองและครอบครัว	4.02	0.868	มาก
2.4 มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง	4.03	0.849	มาก
2.5 มีเงินได้พิเศษรายปี (โบนัส)	4.10	0.854	มาก
เฉลี่ย	4.04	0.759	มาก
3. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน			
3.1 มีเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่าอาชีพอื่นๆ หลายอาชีพ	4.18	0.818	มาก
3.2 มีสวัสดิการบางอย่างให้แก่พนักงาน เช่น ท่องเที่ยวประจำปี ศึกษาดูงาน เป็นต้น	4.13	0.793	มาก
3.3 มีเงินได้เสริมพิเศษระหว่างทำงาน เช่น ค่าคอมมิชชั่น ค่าเลี้ยงเลี้ยง เป็นต้น	4.14	0.827	มาก
3.4 เป็นอาชีพที่ท้าทายและสามารถใช้ความรู้ความสามารถ ได้อย่างเต็มที่	4.15	0.812	มาก
3.5 ไม่มีบ้านอยู่แต่มีเงินทอพอให้หลังเกษียณอายุงานแล้ว	4.07	0.858	มาก
เฉลี่ย	4.13	0.737	มาก
4. อาชีพผู้ประกอบการ			
4.1 เป็นนายตัวเอง ไม่เป็นลูกน้องใคร	4.23	0.859	มาก
4.2 มีเวลาส่วนตัวสูงและมีความเป็นอิสระในการบริหารและดำเนินงาน	4.25	0.847	มาก
4.3 เป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารและดำเนินงานทุกประเด็น	4.24	0.819	มาก
4.4 เป็นอาชีพที่มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง	4.21	0.845	มาก
4.5 ผู้ประกอบการมีสิทธิ์รับผลประโยชน์จากการประกอบการทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว	4.22	0.841	มาก
เฉลี่ย	4.23	0.770	มาก
5. อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ			
5.1 มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพตนเองด้านการทำงานระหว่างประเทศ	4.17	0.855	มาก
5.2 มีโอกาสในการพัฒนาทักษะทางภาษา การติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ	4.17	0.844	มาก
5.3 การยกระดับตนเองในการทำงานกับองค์กรนานาชาติ	4.15	0.854	มาก
5.4 มีเงินเดือนที่สูง หรืออาจได้รับเงินเดือนในสกุลเงินอื่นๆ	4.16	0.846	มาก
5.5 ความรู้สึกมุ่งมั่นกับการทำงานร่วมกับองค์กรต่างชาติ	4.13	0.834	มาก
เฉลี่ย	4.15	0.788	มาก
เฉลี่ยรวม	4.12	0.671	มาก

ตอนที่ 9 เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่บัณฑิตที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2568 จำนวนทั้งสิ้น 902 คน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันซ่อมใหญ่เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาใน 5 อาชีพ ได้แก่ 1) อาชีพรับราชการ 2) อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ 3) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 4) อาชีพผู้ประกอบการ และ 5) อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยดังกล่าวด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยสามารถแบ่งแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 6 สมการ คือ 1) สมการด้านอาชีพรับราชการ 2) สมการด้านอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ 3) สมการด้านอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 4) สมการด้านอาชีพผู้ประกอบการ 5) สมการด้านอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ และ 6) สมการด้านการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวม ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งหมด 19 ตัวแปร แบ่งออกเป็นตัวแปรอิสระ 13 ตัวแปร ตัวแปรตาม 5 ตัวแปร และรวมตัวแปรตาม 1 ตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. Gender หมายถึง เพศสภาพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ณ ปัจจุบัน
1=เพศหญิง
0=เพศชายและเพศทางเลือก
2. Age หมายถึง อายุของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ปี)
3. Domicile หมายถึง ภูมิลำเนาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้
1=ภาคเหนือ
0=ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก
4. Dad_car หมายถึง อาชีพบิดา
1=เกษตรกร
0=รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ ค้าขาย/ร้านค้าปลีก/ร้านขายของชำ รับจ้างทั่วไป ว่างาน บิดาเสียชีวิต
5. Mom_car หมายถึง อาชีพมารดา
1=เกษตรกร
0=รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ ค้าขาย/ร้านค้าปลีก/ร้านขายของชำ รับจ้างทั่วไป ว่างาน มารดาเสียชีวิต
6. Income หมายถึง รายได้ครัวเรือนต่อปี (บาท)

7. Debt หมายถึง ภาระหนี้สินจาก กยศ.
1=มีหนี้สิน
0=ไม่มีหนี้สิน
8. Job หมายถึง ลักษณะงานที่กำลังทำอยู่
1=ตรงหรือใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
0=ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
9. Socialize หมายถึง ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
1=มีความรู้เฉพาะทาง
0=ไม่มี/ไม่รู้ว่าตัวเองมีหรือไม่มีความรู้เฉพาะทาง
10. Coop_Edu หมายถึง การลงทะเบียนเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา
1=497 สหกิจศึกษา
0=498 การเรียนรู้อิสระ 499 การศึกษาหรือฝึกงานหรือฝึกอบรม
ต่างประเทศ 497 การฝึกงาน (สำหรับหลักสูตร 2 ปีเทียบเข้าเรียน
11. Attitude หมายถึง ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
1=เห็นด้วยน้อยที่สุด
2=เห็นด้วยน้อย
3=เห็นด้วยปานกลาง
4=เห็นด้วยมาก
5=เห็นด้วยมากที่สุด
12. Inspiration หมายถึง แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
1=แรงบันดาลใจน้อยที่สุด
2=แรงบันดาลใจน้อย
3=แรงบันดาลใจปานกลาง
4=แรงบันดาลใจมาก
5=แรงบันดาลใจมากที่สุด
13. Motivation หมายถึง แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
1=แรงจูงใจน้อยที่สุด
2=แรงจูงใจน้อย
3=แรงจูงใจปานกลาง
4=แรงจูงใจมาก
5=แรงจูงใจมากที่สุด

ตัวแปรตาม

1. Government หมายถึง การตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษา
2. Enterprise หมายถึง การตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษา
3. Private หมายถึง การตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษา
4. Entre หมายถึง การตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษา
5. Inter หมายถึง การตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษา

รวมตัวแปรตาม

1. Career_tot หมายถึง การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวม

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1: ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1: ยอมรับสมมติฐาน โดยผลการทดสอบสมมติฐานมีดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value}=104.633^{**}$) ได้แก่ ทักษะติดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=2.912^{**}$) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=5.718^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=3.580^{**}$) โดยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 33.50 ($R^2=0.335$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทักษะติดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าปัจจัยด้านทักษะติดต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีทักษะติดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับดี จะส่งผลให้บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการพูดคุยกับบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างพบว่า สำหรับบัณฑิตที่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพรับราชการส่วนใหญ่มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสาขาวิชาชีพที่ตนเองเล่าเรียนมาเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

ตลอดจนมีแนวความคิดที่ดีกับการรับราชการ โดยบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าการรับราชการในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง จำเป็นจะต้องสำเร็จการศึกษามาจากสาขาวิชานั้นๆ โดยตรงซึ่งเป็นข้อกำหนดของการเปิดรับสมัครงานราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรมมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว แต่อย่างไรก็ตามบัณฑิตจากคณะศึกษาด้านสังคมศาสตร์ได้อธิบายว่าการประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาโดยทันทีนั้น ค่อนข้างเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากจะต้องมีการสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานจากตำแหน่งงานที่ไม่มากนักแต่มีผู้สมัครมากมาย อีกประเด็นหนึ่งคือการสอบ ก.พ. ค่อนข้างยากซึ่งจะต้องอาศัยระยะเวลาในการเตรียมตัวสอบค่อนข้างนาน

แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าปัจจัยด้านแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมาก ส่งผลให้บัณฑิตมีการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามบัณฑิตจากคณะวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์มีความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่าอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษามักจะอธิบายถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้จากการเรียนในสาขาทางวิทยาศาสตร์ว่ามีโอกาสในการประกอบอาชีพรับราชการสูงมากกว่าการศึกษาในด้านอื่นๆ ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานต้องการผู้สำเร็จการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์สายตรงมาทำงานในตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน โดยบัณฑิตจากคณะวิทยาศาสตร์รายหนึ่งเล่าให้ฟังว่า อาจารย์ที่ปรึกษามักจะยกตัวอย่างจากตัวเองที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์จนถึงในระดับปริญญาเอก และสามารถสอบรับราชการในตำแหน่งอาจารย์ได้ และเป็นตำแหน่งที่มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานค่อนข้างสูงเงินเดือนสูง และมีสวัสดิการมากมาย ในขณะที่บัณฑิตจากคณะศึกษาด้านสังคมศาสตร์กล่าวว่าการประกอบอาชีพรับราชการในประเทศไทยต้องการผู้สำเร็จการศึกษาในทุกสาขามากน้อยต่างกันออกไปแล้วแต่กระทรวง กรม หรือสำนักงานราชการทั่วประเทศ แต่สิ่งที่สนใจให้บัณฑิตสนใจในการประกอบอาชีพรับราชการด้วยแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนคือการมีเกียรติ การได้รับการยอมรับ รวมไปถึงเงินเดือนสูงและมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัว

แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่ได้รับแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์บัณฑิตพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีกลุ่มเพื่อนสนิทตั้งแต่

เรียนชั้นปีที่ 1 จนสำเร็จการศึกษาผ่านกิจกรรม การเรื่องราวต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความแน่นแฟ้นและไว้วางใจกัน รวมไปถึงการพูดคุยปรึกษาหารือกันในการสมัครงานเพื่อประกอบอาชีพกันหลังสำเร็จการศึกษา เช่น ปรึกษาหารือกันว่าจะไปสมัครงานที่ไหนดี มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนแห่งใดบ้างเปิดรับสมัครงาน และมักจะไปสมัครงานในหน่วยงานเดียวกันซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาครัฐ ในขณะที่บัณฑิตอีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่ามีความสนใจไปสมัครงาน หรือประกอบอาชีพในหน่วยงานที่เพื่อนๆ ไปสมัครกัน แต่เนื่องด้วยเงื่อนไขด้านอาชีพหลักทางการเกษตรของครอบครัว จำเป็นจะต้องกลับไปช่วยที่บ้านต่อยอดการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่อย่างไรก็ตามจะพยายามสอบ ก.พ. ให้ได้ระหว่างนี้ และเมื่อมีโอกาสสอบผ่านก็มีความสนใจมากที่จะทำงานและประกอบอาชีพในสายอาชีพรับราชการ ซึ่งอาจจะตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามาหรือไม่ก็ได้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value}=104.633^{**}$) ได้แก่ อายุ ($t \text{ value}= -3.469^{**}$) ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=2.854^{**}$) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=6.093^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=3.829^{**}$) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 35.50 ($R^2=0.355$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อายุ ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าอายุมีอิทธิพลเชิงลบกับการตัดสินใจประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีอายุก่อนข้างน้อย จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก ในทางตรงกันข้ามกรณีที่บัณฑิตมีอายุก่อนข้างมากแล้ว จะส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งนี้จากการพูดคุยกับบัณฑิตที่อยู่ในกลุ่มอายุก่อนข้างน้อยได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจว่า มีความต้องการสมัครสอบและอยากเข้าทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในประเทศไทยที่เปิดรับสมัครพนักงานทุกปี เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค เป็นต้น ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและญาติพี่น้อง เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มั่นคง รายได้ดี มีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัว ตลอดจนมีเงินพิเศษประจำปี (โบนัส) ทุกปี ในขณะที่บัณฑิตกลุ่มหนึ่งจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์กล่าวว่าเสริมว่า การประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจของบัณฑิตวิทยาศาสตร์ค่อนข้างยาก เนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ไม่ค่อยเปิดรับสมัครพนักงานในตำแหน่ง

ทางวิทยาศาสตร์เท่าไรนัก อย่างไรก็ตามบัณฑิตในกลุ่มที่มีอายุค่อนข้างมากได้อธิบายว่าการเข้าทำงานเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจในปัจจุบันเป็นไปได้ยากมาก เนื่องจากระบบอุปถัมภ์มีส่วนทำให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจมักจะรับพนักงานจากเครือญาติตนเอง หรือจากกลุ่มพวกพ้อง หรือจากกลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยบัณฑิตรายหนึ่งกล่าวว่าบิดาของตนเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจชั้นผู้น้อย ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีเงื่อนไข ข้อกำหนด และข้อจำกัดมากมาย จนทำให้บางครั้งรู้สึกอึดอัดและไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่ด้วยค่าใช้จ่ายของครอบครัวจึงจำเป็นต้องอดทนมาโดยตลอด

ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษายู่ในระดับมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษายู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะด้านวิทยาศาสตร์และคณะด้านสังคมศาสตร์ สามารถสรุปได้ว่าบัณฑิตจากคณะผลิตภัณฑ์เกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มีทัศนคติที่ดีมากกับการประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากในระหว่างการศึกษาชั้นหลักสูตรได้นำนักศึกษาไปศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาบ่อยครั้ง ตลอดจนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการทำงานของแต่ละหน่วยงานอย่างละเอียด จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้บัณฑิตเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจในหน่วยงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ในขณะที่บัณฑิตจากคณะพัฒนาการท่องเที่ยว คณะเศรษฐศาสตร์ และวิทยาลัยบริหารศาสตร์ได้แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันว่าในหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษามีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจ จึงทำให้บัณฑิตเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานในแต่ละตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบต่างๆ ตลอดจนบางสาขาวิชาได้ไปศึกษาดูงาน และปฏิบัติสหกิจศึกษาหรือฝึกงาน ณ หน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจด้วย จึงเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนให้บัณฑิตที่ทัศนคติที่ดียิ่งขึ้นในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจ อย่างไรก็ตามบัณฑิตจากคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยพลังงานทดแทนได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่าหลักสูตรไม่ได้มีกิจกรรมใดๆ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีทัศนคติด้านการประกอบอาชีพในหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจแต่อย่างใด

แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่ได้รับแรงบันดาลใจจาก

อาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการพูดคุยกับบัณฑิตโดยรวมสามารถสรุปได้ว่า บัณฑิตมองว่าแรงบันดาลใจนั้นต้องเกิดขึ้นจากภายในของตนเองเป็นหลักซึ่งเป็นแรงกระตุ้นภายในจิตใจที่ก่อให้เกิดความต้องการพัฒนาตนเองและการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นแรงที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวของทุกคนขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะนำมาใช้เมื่อไหร่ จากการศึกษาครั้งนี้จึงพบว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการปลูกแรงบันดาลใจของนักศึกษาหรือบัณฑิตในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสู่ความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนั้น ซึ่งหมายรวมถึงการปลูกแรงบันดาลใจด้านการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาโดยเฉพาะการประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ถึงแม้ว่าหลายๆ หลักสูตรจากหลายคณะวิชาจะไม่มีรายวิชาที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ทำงาน หน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐวิสาหกิจก็ตาม แต่อาจารย์ผู้สอนสามารถที่จะให้ข้อมูลเพิ่มเติม ตลอดจนแชร์ประสบการณ์ในการสมัครงานหรือการประกอบอาชีพของตนเองและบัณฑิตรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับบัณฑิตรุ่นใหม่ๆ ในการนำความรู้ความสามารถทักษะและความเชี่ยวชาญพิเศษที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา ไปปรับใช้เพื่อการประกอบอาชีพของตนเองได้ในอนาคต โดยเฉพาะอาชีพด้านการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ

แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับสูง จะส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับบัณฑิตพบว่า ถึงแม้ว่าในระหว่างการศึกษาบัณฑิตเกือบทุกคนจะมีกลุ่มเพื่อนสนิทหรือเพื่อนสนิทเฉพาะคน ที่เป็นบุคคลที่มีผลค่อนข้างสูงในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ระหว่างการเป็นนักศึกษา แต่บัณฑิตกลุ่มหนึ่งเล่าว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วทุกคนก็ต้องกลับภูมิลำเนาซึ่งเป็นช่วงเวลาที่จะต้องห่างจากเพื่อนสนิทเป็นระยะเวลานาน เนื่องจากทุกคนก็ต้องพยายามหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา แต่มีบางรายที่มีการพูดคุยกับเพื่อนสนิทอยู่ตลอดเวลาไปถึงเรื่องการสมัครงานด้วยถึงแม้ว่าภูมิลำเนาจะอยู่ห่างไกลกันก็ตาม อย่างไรก็ตามบัณฑิตให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ค่อนข้างมาก โดยสามารถสรุปได้ว่าเพื่อนสนิทมีอิทธิพลโดยตรงในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นอาชีพใดก็ตามรวมไปถึงอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจด้วย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าเพื่อนสนิทสามารถจูงใจซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา แต่ประเภทของอาชีพนั้นบัณฑิตกล่าวว่าอยู่ที่ความชอบ ภูมิหลังการประกอบอาชีพและคำแนะนำของครอบครัว และการวางแผนในการทำงานของบัณฑิตแต่ละคน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value}=94.581^{**}$) ได้แก่ อายุ ($t \text{ value}= -3.784^{**}$) ทักษะต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}= 6.569^{**}$) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}= 4.447^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=3.471^{**}$) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 37.80 ($R^2=0.378$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อายุ ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าอายุมีอิทธิพลเชิงลบกับการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีอายุก่อนข้างน้อย จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก ในทางตรงกันข้ามกรณีที่บัณฑิตมีอายุก่อนข้างมากแล้ว จะส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งนี้จะการพูดคุยกับบัณฑิตในคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ และคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์พบว่า การประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมักจะไม่ใช่อาชีพแรกๆ ที่บัณฑิตตัดสินใจเข้าทำงานหรือสมัครงาน โดยบัณฑิตส่วนใหญ่กล่าวว่าตนเองพึงจะสำเร็จการศึกษามีความรู้และความมั่นใจค่อนข้างสูง และมีความต้องการที่จะปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ความสามารถที่สำเร็จการศึกษามาอย่างเต็มที่ ซึ่งหน้าที่การงานหรือตำแหน่งงานเหล่านั้นตามความคิดของบัณฑิตคือการทำงานในหน่วยงานภาครัฐที่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามาเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยบัณฑิตไม่มีประสบการณ์ตรงกับการประกอบอาชีพอย่างแท้จริง ในขณะที่บัณฑิตอีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่าหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว อยากหาสมัครงานหรือทำงานที่ค่อนข้างไม่ลำบาก ได้พบปะผู้คนมากมาย สถานที่ทำงานที่สะดวกสบาย มีเงินเดือนพอสำหรับการดำรงชีวิตในแต่ละเดือน และเป็นงานที่มีความเป็นอิสระค่อนข้างสูง ซึ่งนั่นก็คือการประกอบอาชีพเป็นพนักงานในบริษัทเอกชนทั่วไป

ทักษะต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าทักษะต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีทักษะต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามอยู่ในระดับมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษามอยู่ในระดับมากตามไปด้วย จากการสัมภาษณ์บัณฑิตจากคณะด้านวิทยาศาสตร์พบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสองประเด็นหลักหลังสำเร็จการศึกษา คือ 1) การศึกษาต่อในระดับ

ที่สูงขึ้น และ 2) การประกอบอาชีพเพื่อดูแลครอบครัว โดยบัณฑิตได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาเปรียบเสมือนจิตใต้สำนึกของบัณฑิตผู้รู้ อีกทั้งยังเป็นหน้าที่รับผิดชอบของตนเองในการประกอบอาชีพ ทำมาหากินเพื่อตัวเองและครอบครัว ตลอดจนเป็นการตอบแทนบุญคุณบุพการีที่เลี้ยงดูและสงเสริมตนเองจนสำเร็จการศึกษา แต่การตัดสินใจประกอบอาชีพที่ตรงหรือไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษานั้น บัณฑิตมองว่าเป็นเรื่องของทัศนคติ ความต้องการ และเป็นโอกาสของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันมาก ในขณะที่บัณฑิตจากคณะด้านสังคมศาสตร์มองประเด็นนี้ว่าการประกอบอาชีพตามสาขาที่สำเร็จการศึกษานั้นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและทักษะสูง ดังนั้นอาจเป็นไปได้ยากที่จะสามารถทำงานได้ตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามบัณฑิตอีกกลุ่มหนึ่งกล่าวเสริมว่า หลังสำเร็จการศึกษาแล้วบัณฑิตสามารถที่จะประกอบอาชีพในตำแหน่งงาน หรือหน่วยงานที่ใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาได้ โดยเป็นการเพิ่มพูนความรู้ สะสมประสบการณ์เพื่อให้เกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญ และทักษะพิเศษในการทำงานตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และหลังจากนั้นอาจมองหาอาชีพใหม่ที่สามารถใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญที่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาได้ ซึ่งไม่ถือว่าสายเกินไป

แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่ได้รับแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาจากอาจารย์ผู้สอนในระดับมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมากเช่นเดียวกัน ผลการศึกษานี้สามารถยืนยันได้จากการสัมภาษณ์บัณฑิตจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ที่เล่าว่า อาจารย์ผู้สอนบางท่านในหลักสูตรได้สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานหรือการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้วโดยอาจารย์ไม่ได้เน้นว่าการประกอบอาชีพอะไรดีที่สุด แต่อาจารย์พยายามสอนและบ่มเพาะให้บัณฑิตทุกคนทำงานด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ และใช้ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ทักษะต่างๆ ที่ได้จากการเรียนการสอนไปใช้ในการทำงานให้มากที่สุด โดยบัณฑิตทางรายเล่าว่าอาจารย์ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพรับราชการ กับการเป็นพนักงานบริษัทเอกชนซึ่งมีศักดิ์เท่ากัน ไม่มีอาชีพใดดีกว่าอาชีพใด และไม่มีอาชีพใดแย่กว่าอาชีพใด ทั้งนี้เพียงแต่บัณฑิตต้องทำงานด้วยความเต็มที่ ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้การทำงานและหน่วยงานนั้นๆ ได้รับผลประโยชน์จากการทำงานของตัวบัณฑิตเองได้เต็มที่ ในขณะที่บัณฑิตจากคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์กล่าวว่าการประกอบอาชีพนั้นสำคัญที่สุดอยู่ที่การทำงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ ใช้ความสามารถให้ถึงที่สุด ตลอดจนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้มีความชำนาญและมีทักษะที่สูงยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น

ประกอบอาชีพได้ก็ตาม โดยบัณฑิตอีกรายหนึ่งกล่าวเสริมว่าอาชีพพนักงานของบริษัทเอกชนเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการประกอบอาชีพที่ดีอีกอาชีพหนึ่ง

แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์บัณฑิตในแต่ละคณะวิชาพบว่ามีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันเกือบทั้งหมดคือ เพื่อนสนิทหรือเพื่อนในชั้นเรียนเดียวกันมีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนเป็นอย่างมาก โดยหลังจากสำเร็จการศึกษาได้มีการพูดคุยปรึกษารื้อกันค่อนข้างบ่อยเกี่ยวกับทำงานหลังจากนี้ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มเพื่อนสนิทมีแนวโน้มที่จะไปสมัครงานกับบริษัทเอกชนที่มีชื่อเสียงด้วยเหตุผลที่ว่าปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้น การประกอบอาชีพรับราชการนอกจากจะแข่งขันกันสูงแล้วยังมีเงินเดือนไม่สูงมากพอที่จะเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว นอกจากนี้การทำงานเป็นพนักงานบริษัทเอกชนยังมีโอกาสได้รับเงินส่วนเพิ่มมากมาย เช่น เงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าคอมมิชชั่น เงินโบนัสปลายปี ตลอดจนสวัสดิการต่างๆ มากมาย โดยบัณฑิตรายหนึ่งกล่าวว่าถึงแม้การเป็นพนักงานบริษัทเอกชนจะไม่มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลของครอบครัว แต่ยังมีสวัสดิการจากประกันสังคมสำหรับตนเองเพื่อแบ่งเบาภาระต่างๆ ได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้บัณฑิตได้อธิบายเพิ่มว่าการสมัครงานกับบริษัทเอกชนสามารถสมัครพร้อมๆ กันกับเพื่อนหลายคนได้ เพราะบริษัทเอกชนส่วนใหญ่เปิดรับสมัครพนักงานในจำนวนค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับหน่วยงานราชการที่มีตำแหน่งงานน้อยแต่มีผู้สมัครสอบแข่งขันมาก ทำให้โอกาสในการเข้าทำงานรับราชการก็น้อยลงไปด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value}=54.910^{**}$) ได้แก่ อายุ ($t \text{ value}=-2.745^{**}$) ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}= 3.061^{**}$) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}= 3.128^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=4.412^{**}$) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 26.10 ($R^2=0.261$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อายุ ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าอายุมีอิทธิพลเชิงลบกับการตัดสินใจประกอบอาชีพ ผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีอายุก่อนข้างน้อย จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก ในทางตรงกันข้ามกรณีที่บัณฑิตมีอายุก่อนข้างมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์บัณฑิตทั้งจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ในภาพรวมพบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาใหม่ในปัจจุบันค่อนข้างมีแนวคิดในการประกอบอาชีพโดยมีรายรับหรือเงินเดือน ความสะดวกสบาย และการเป็นเจ้านายตนเองเป็นเงื่อนไขในการเลือกประกอบอาชีพ ซึ่งก็คือการประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ หรือผู้ประกอบการแบบ Start Up ทั้งนี้บัณฑิตจากคณะวิชาด้านเกษตรทั้ง 3 คณะได้แก่คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มีความคิดเป็นตรงกันว่าความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปประกอบอาชีพด้านการผลิตทางการเกษตรได้ เช่น การผลิตพืชผักอินทรีย์ การทำสวนผลไม้ การผลิตสุกร ไก่ เป็ด ไก่เนื้อ รวมทั้งการเลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชัง การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อจำหน่าย เป็นต้น ในขณะที่บัณฑิตคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์อธิบายว่าการประกอบอาชีพเป็นนายตัวเองหรือผู้ประกอบการแบบ Start Up หลังสำเร็จการศึกษาเลยทันทีค่อนข้างเป็นไปได้ยากเนื่องจากความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์จะต้องอาศัยความร่วมมือหรือการบูรณาการกับศาสตร์ด้านอื่นๆ เข้าด้วยกันจึงจะสามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาผู้ร่วมทุนหรือดำเนินกิจการร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามการเปิดกิจการเล็กๆ พออยู่ได้ก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการประกอบอาชีพของบัณฑิตส่วนใหญ่

ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา จะส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก จากการสัมภาษณ์บัณฑิตในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การมีทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาถือเป็นประเด็นพื้นฐานของบัณฑิตอยู่แล้ว เนื่องจากความชอบและความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษานั้นถือได้ว่าเป็นการตัดสินใจด้วยความชอบ ความต้องการ และความถนัดของบัณฑิตตั้งแต่แรกอยู่แล้ว ซึ่งส่งผลสืบเนื่องไปยังทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากบัณฑิตมีความมั่นใจในความรู้ความสามารถ ความถนัด ความเชี่ยวชาญและทักษะต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามานั้น อาจส่งผลต่อการประกอบอาชีพที่

แตกต่างกันของบัณฑิตก็เป็นได้ นอกจากนี้บัณฑิตจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ได้กล่าวเสริมว่าการมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษานั้น อาจส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างกันออกไปตามความชอบ และเป้าหมายในการทำงานของแต่ละคน แต่ในทางตรงกันข้ามบัณฑิตจากคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์กลับมีความคิดเห็นว่าการมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษานั้น จะส่งผลต่อการประกอบอาชีพการเป็นผู้ประกอบการ หรือการเป็นเจ้านายตัวเองค่อนข้างสูง กล่าวคือบัณฑิตที่มีความต้องการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาหลังสำเร็จการศึกษานั้น ส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาไปประกอบอาชีพในหน้าที่ตั้งใจไว้แต่แรกแล้ว โดยการเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ประกอบการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและการดำเนินงานค่อนข้างสูง

แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมาก จะส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพการเป็นผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับบัณฑิตที่มีความคิดเห็นใกล้เคียงกันซึ่งสามารถสรุปได้ว่าส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนจะเน้นให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในห้องเรียน และการลงมือปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ การลงแปลง การลงพื้นที่ หรือการศึกษาดูงานนอกสถานที่มากกว่าการกล่าวถึงการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามพบบัณฑิตจาก 3 คณะที่อธิบายเกี่ยวกับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาว่าบัณฑิตที่มีความตั้งใจประกอบอาชีพอิสระ หรือการเป็นเจ้านายตัวเอง การเป็นผู้ประกอบการนั้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเชี่ยวชาญ และมีใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ ซึ่งถือเป็นกฎหมายและกฎระเบียบของวิชาชีพนั้นๆ ดังนี้

1) คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร โดยบัณฑิตกล่าวว่าประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษานั้นจำเป็นต้องมี "ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม" หรือ "ใบ ก.ว." แต่อย่างไรก็ตามตามการประกอบอาชีพเป็นวิศวกรนั้นไม่ว่าจะรับราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน หรือแม้แต่การเป็นผู้ประกอบการ วิศวกรทุกคนจำเป็นต้องมีใบ ก.ว. ทุกคน โดยใบ ก.ว. มีทั้งหมด 8 สาขาดังนี้

- 1.1) สาขาวิศวกรรมไฟฟ้ากำลัง
- 1.2) สาขาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร
- 1.3) งานวิศวกรรมเครื่องกล

- 1.4) งานวิศวกรรมโยธา
- 1.5) งานวิศวกรรมอุตสาหการ
- 1.6) งานวิศวกรรมเคมี
- 1.7) งานวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม
- 1.8) งานวิศวกรรมเหมืองแร่

2) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม โดยบัณฑิตกล่าวว่า ในการประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนในตำแหน่งสถาปนิกนั้นจะต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบอาชีพก่อนคือ “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม” หรือ “ใบ ก.ส.” แต่งานสถาปนิกบางประเภทไม่จำเป็นต้องใช้ ใบ ก.ส. โดยตามกฎหมายประเทศไทยแล้วงานสถาปนิกที่ต้องมีใบ ก.ส. ประกอบด้วย 4 สาขาประเภทงานดังนี้

2.1) สาขาสถาปัตยกรรมหลัก - งานวางผังที่อาคารที่อยู่อาศัยพื้นที่ 150 ตารางเมตรขึ้นไป หรืออาคารทางการเกษตร 400 ตารางเมตรขึ้นไป

2.2) สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง - งานวางผังพื้นที่ผังเมืองเฉพาะในเขตที่มีการบังคับใช้ผังเมืองรวม งานวางผังพื้นที่ที่มีการจัดรูปที่ดิน งานวางผังพื้นที่ที่มีการจัดสรรที่ดิน งานวางผังพื้นที่อนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม งานวางผังพื้นที่เขตเพลิงไหม้และเขตภัยพิบัติ งานวางผังพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม งานวางผังพื้นที่กลุ่มอาคารขนาดใหญ่ - ใหญ่พิเศษ อาคารสาธารณะ อาคารสูง อาคารพิเศษที่มีพื้นที่รวมกัน 30,000 ตารางเมตรขึ้นไป

2.3) สาขาภูมิสถาปัตยกรรม - งานในพื้นที่สาธารณะ บริเวณอาคารสาธารณะ พื้นที่ที่บุคคลทั่วไปใช้สอยได้ตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตร หรือชุมนุมคนได้ 500 คนขึ้นไป พื้นที่การจัดสรรที่ดิน (ยกเว้นพื้นที่เกษตรกรรมและที่พักอาศัยส่วนบุคคล)

2.4) สาขาสถาปัตยกรรมภายใน และมัณฑนศิลป์ - พื้นที่ภายในอาคารสาธารณะขนาด 500 ตารางเมตรขึ้นไป

3) คณะพัฒนาการท่องเที่ยว โดยบัณฑิตอธิบายว่าส่วนใหญ่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะพัฒนาการท่องเที่ยวมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ หรือไกด์ทัวร์ โดยอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ หรือ ไกด์ทัวร์ ที่มีคุณภาพและถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นบัณฑิตจะต้องมีการขอใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ (Tourism Guide License) โดยใบอนุญาตแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

มัคคุเทศก์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1) มัคคุเทศก์ทั่วไป มี 2 ชนิด

3.1.1 มัคคุเทศก์ทั่วไป (ต่างประเทศ) บัตรสีบรอนซ์เงิน นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศสามารถนำเที่ยวได้ทั่วราชอาณาจักร

3.1.2 มัคคุเทศก์ทั่วไป (ไทย) บัตรสีบรอนซ์ทอง นำเที่ยวได้เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยสามารถนำเที่ยวได้ทั่วราชอาณาจักร

3.2) มัคคุเทศก์เฉพาะ มี 8 ชนิด

3.2.1 มัคคุเทศก์เฉพาะ (ต่างประเทศ-เฉพาะพื้นที่) บัตรสีชมพู นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ เฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้บนบัตรและจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อ

3.2.2 มัคคุเทศก์เฉพาะ (ไทย-เฉพาะพื้นที่) บัตรสีฟ้า นำเที่ยวเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย เฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้บนบัตรและจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อ

3.2.3 มัคคุเทศก์เฉพาะ (เดินป่า) บัตรสีเขียว นำเที่ยวนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ป่า

3.2.4 มัคคุเทศก์เฉพาะ (ศิลปะ-วัฒนธรรม) บัตรสีแดง นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ ทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ วัฒนธรรม และวรรณคดีไทย ทั่วราชอาณาจักร

3.2.5 มัคคุเทศก์เฉพาะ (ทางทะเล) บัตรสีส้ม นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ทางทะเล

2.3.6 มัคคุเทศก์เฉพาะ (ทะเลชายฝั่ง) บัตรสีเหลือง นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ทางทะเลหรือเกาะต่างๆ โดยมีระยะห่างจากชายฝั่งถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 40 ไมล์ทะเล

2.3.7 มัคคุเทศก์เฉพาะ (แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ) บัตรสีม่วง นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศเฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ระบุชื่อไว้บนบัตร

2.3.8 มัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น) บัตรสีน้ำตาล นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี เฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ระบุชื่อไว้ในบัตรเท่านั้น

แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก จะส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์บัณฑิตพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นและความฝันในการประกอบอาชีพเป็นผู้ประกอบการ หรือเป็นเจ้าของกิจการที่ตนเองใฝ่ฝันหลังสำเร็จการศึกษา โดยบัณฑิตกับเพื่อนในชั้นเรียนหรือกับเพื่อนสนิทมักจะพูดคุยและปรึกษากันหรือ

กันในประเด็นการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่งนอกเหนือจากการประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานบริษัทเอกชนแล้ว บัณฑิตจำนวนไม่น้อยมีความต้องการที่จะทำตามความฝันคือการเปิดกิจการเล็กๆ ตามความถนัดหรือความชอบส่วนตัว โดยได้มีการพูดคุยกับเพื่อนสนิทในการร่วมลงทุนเปิดกิจการชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นของตัวเอง โดยบัณฑิตรายหนึ่งกล่าวว่าอยากเปิดคาเฟ่ ร้านกาแฟ และร้านอาหารเล็กๆ โดยใช้ความรู้ความสามารถจากการศึกษาด้านการบริหารจัดการจากคณะบริหารธุรกิจ เพื่อบริหารธุรกิจของตนเอง ในขณะที่บัณฑิตกลุ่มหนึ่งจากคณะด้านการเกษตรกล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า หลังสำเร็จการศึกษาอยากจะทำความรู้ความสามารถด้านการเป็นเพื่อไปเปิดเป็นกิจการเล็กๆ สำหรับตนเองและครอบครัว เช่น การปลูกผักอินทรีย์ การเลี้ยงสัตว์เพื่อส่งโรงงาน หรือการทำฟาร์มปลาน้ำจืดตามที่ตั้งใจเอาไว้ตั้งแต่แรกเข้าศึกษาที่คณะเทคโนโลยีการประมงฯ เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีงานที่ใฝ่ฝันเอาไว้ นั่นคือการนำความรู้ความสามารถจากการศึกษามาพัฒนาเป็นธุรกิจเล็กเพื่อเป็นนายตนเอง หรือการเป็นเจ้าของธุรกิจเล็กๆ ที่อาจจะเริ่มต้นกับครอบครัว หรือกับเพื่อนสนิทก็เป็นได้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value} = 75.261^{**}$) ได้แก่ อายุ ($t \text{ value} = -3.990^{**}$) ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 4.574^{**}$) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 2.119^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 5.784^{**}$) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 32.60 ($R^2 = 0.326$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อายุ ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าอายุมีอิทธิพลเชิงลบกับการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีอายุก่อนข้างน้อย จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก ในทางตรงกันข้ามกรณีที่บัณฑิตมีอายุก่อนข้างมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตามจากข้อมูลด้านอายุของบัณฑิตที่มีอายุเฉลี่ยประมาณ 23.57 ปี ซึ่งถือว่ายังมีอายุน้อยนักหรือกำลังเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (21-40 ปี) ในช่วงอายุนี้นักบุคคลจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ พร้อมกับการพัฒนา

ความสามารถที่มากขึ้น เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในชีวิต เช่นเดียวกันกับบัณฑิตที่ผ่านการศึกษาในระดับปริญญาตรีจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา มีความรู้เชิงวิชาการและความรู้รอบตัวมากมายซึ่งจัดว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิต ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นของบัณฑิตในภาพรวมที่พบว่า บัณฑิตต้องการความท้าทายในการทำงานหรือประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะทั้งหมดที่สำเร็จการศึกษามา โดยหนึ่งในความคิดเชิงก้าวหน้าของบัณฑิตในการประกอบอาชีพคือ การได้ทำงานในหน่วยงานระหว่างประเทศ หรือการประกอบอาชีพที่จะต้องเดินทางไปต่างประเทศ ได้พบปะกับชาวต่างชาติ สัมผัสวัฒนธรรมที่หลากหลาย ได้เรียนรู้สังคมและโลกที่กว้างใหญ่ไพศาล หรือการเป็นพนักงานองค์การระหว่างประเทศ โดยบัณฑิตจากคณะด้านวิทยาศาสตร์ส่วนหนึ่งมีความคิดที่จะประกอบพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินกับสายการบินภายในประเทศหรือสายการบินต่างประเทศก็ได้ ตลอดจนการประกอบอาชีพเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่มีความร่วมมือด้านวิชาการกับนักวิทยาศาสตร์ต่างชาติ เป็นต้น ในขณะที่บัณฑิตจากคณะด้านสังคมศาสตร์มีความฝันที่อยากทำงานด้านการทูต เช่น การเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตของประเทศใดประเทศหนึ่ง การเป็นพนักงานของหน่วยงานต่างชาติทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้มีโอกาสพบปะชาวต่างชาติ ได้เดินทางไปต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาและประสบการณ์ชีวิต

ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา มีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์บัณฑิตในภาพรวมพบว่า ความสำเร็จสูงสุดในความคิดเห็นของบัณฑิตส่วนใหญ่คือ การได้นำความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญและทักษะจากสาขาวิชาที่เรียนจนสำเร็จการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่ และยังสามารถปรับตัวกับการทำงานในยุคของดิจิทัล ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านได้อย่างเต็มภาคภูมิ โดยบัณฑิตกลุ่มหนึ่งกล่าวเสริมว่าการนำใช้ความรู้และทักษะต่างๆ ไปประกอบอาชีพให้ทั้งคนไทย และชาวต่างชาติได้เห็นถึงศักยภาพของบัณฑิตไทย เป็นอีกหนึ่งเป้าประสงค์ในชีวิต นอกจากนี้บัณฑิตจากคณะด้านวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งอธิบายว่า อยากนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ไปทดลองประสบการณ์ทำงานร่วมกันกับชาวต่างชาติ เช่น ในหน่วยงานระหว่างประเทศที่มีความร่วมมือกับประเทศไทย รวมถึงการนำความสามารถตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามาใช้ในการพัฒนาแวดวงวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยอีกด้วย อย่างไรก็ตามบัณฑิตจากคณะพัฒนาการท่องเที่ยวเล่าว่าขณะที่กำลังดำเนินการสอบไปอนุญาตการเป็นมัคคุเทศก์ เพื่อนำความรู้ที่สำเร็จการศึกษาไปใช้ในการทำงาน

ทั้งในและต่างประเทศ เช่นเดียวกันกับบัณฑิตจากคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรที่กล่าวว่าจะเร่งไปสอบไป ก.ว. เพื่อใช้ความรู้ทั้งหมดในการประกอบอาชีพการเป็นวิศวกรทั้งในและต่างประเทศ

แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมาก จะส่งผลการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศอยู่ในระดับมากด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามบัณฑิตเล่าให้ฟังว่าในบางรายวิชาอาจารย์ผู้สอนได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในสายงานตามสาขาวิชาที่กำลังศึกษา ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ หรือแม้แต่การประกอบอาชีพอิสระส่วนตัวก็สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งหมด นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนยัง มากไปกว่านั้นอาจารย์ได้สร้างแรงบันดาลใจต่อการประกอบอาชีพว่า สิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจมากที่สุดอย่างหนึ่งคือการได้มีโอกาสเข้าไปทำงานกับบริษัทหรือหน่วยงานระหว่างประเทศด้วยความรู้ความสามารถในการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ และยังได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของบัณฑิตในประเทศไทยที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้

แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมาก จะส่งผลการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับบัณฑิตในภาพรวมพบว่า เพื่อนในชั้นเรียน หรือเพื่อนสนิทถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดหนึ่งปัจจัยในการชักจูง โน้มน้าวจิตใจ ความสนใจในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะการเป็นพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต อย่างไรก็ตามบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ ได้กล่าวว่าการได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประกอบกับแรงสนับสนุนของเพื่อนสนิทที่สามารถนำไปใช้ตัดสินใจประกอบอาชีพที่สุจริต ได้ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ ถือเป็นเกียรติภูมิและความภาคภูมิใจสูงสุดบัณฑิตทุกคน ในขณะที่บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร กล่าวเสริมว่าการได้นำความรู้ความสามารถไปใช้ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานหรือองค์ในระดับนานาชาติถือเป็นอีกความสำเร็จและความฝันของบัณฑิตเช่นกัน โดยในภาพรวมอาจสรุปได้ว่าการได้ใช้ความรู้แรงสนับสนุนและแรงจูงใจจากเพื่อน เป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันในการยกระดับการประกอบอาชีพของบัณฑิตทุกคนทั้งการประกอบอาชีพกับหน่วยงานในระดับชาติและนานาชาติ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตในภาพรวม

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value}=118.972^{**}$) ได้แก่ อายุ ($t \text{ value}=-3.482^{**}$) ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=4.701^{**}$) แร้งบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=5.403^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value}=5.303^{**}$) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมได้ร้อยละ 43.30 ($R^2=0.433$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อายุ ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าอายุมีอิทธิพลเชิงลบกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีอายุก่อนข้างน้อย จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในทางตรงกันข้ามบัณฑิตที่มีอายุก่อนข้างมาก จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ประกอบกับการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์พูดคุยกับบัณฑิตสามารถสรุปได้ว่า อายุเฉลี่ยของบัณฑิตจะสวนทางกันกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวม กล่าวคือบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีอายุเฉลี่ยไม่สูงมากนักหรืออยู่ในเกณฑ์วัยทำงานตอนต้นที่เปี่ยมไปด้วยความทะเยอทะยาน ความมั่นใจในตนเองกับความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชี่ยวชาญจากการศึกษาที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ความมุ่งมั่นตั้งใจส่งผลให้บัณฑิตตัดสินใจประกอบอาชีพทันทีหลังสำเร็จการศึกษา มีเพียงบัณฑิตจำนวนไม่มากนักที่ให้ความสำคัญไปกับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามแล้วแต่มีบัณฑิตจำนวนหนึ่งที่ตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ควบคู่ไปกับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา มีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีทักษะคิดที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา จะส่งผลให้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์ทั้งหมดกับบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทำให้ทราบว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพ การทำงาน หรือการหางานทำอยู่ในระดับมาก แต่สิ่งที่ค้นพบคือบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้จากทั้งคณะด้านวิทยาศาสตร์ คณะด้านสังคมศาสตร์ และจากเขตการศึกษานอกพื้นที่ทั้ง 2 จังหวัดคือ ถึงแม้ว่าบัณฑิตจะมีทักษะคิดที่ดีมากต่อ

การประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา แต่ในทางตรงกันข้ามบัณฑิตกลับเปิดโอกาสให้ตัวเองได้สมัครงาน มีความสนใจในงานที่อาจจะไม่ตรงหรือสอดคล้องกับสาขาวิชาที่ตนเองสำเร็จการศึกษามา โดยบัณฑิตมองว่าไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไร ก็สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและทักษะต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา และยังถือเป็นการเปิดโอกาสและเปิดโลกทัศน์กับตนเองในด้านการทำงานในอนาคต

แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมาก จะส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและการสัมภาษณ์พูดคุยกับบัณฑิตสามารถสรุปได้ว่า การได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตนั้น ถือเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญในการประกอบอาชีพของบัณฑิต ไม่ว่าจะเป็นอาชีพรับราชการ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพการเป็นผู้ประกอบการ พนักงานบริษัทเอกชน หรือพนักงานองค์กรระหว่างประเทศก็ตาม ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารและแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียนที่ได้ให้ข้อมูลกับนักศึกษาด้านการทำงานในขณะที่ยังดำเนินการเรียนการสอนอยู่ ดังนั้นการให้ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ การสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ ตลอดจนการยกตัวอย่างหน้าที่การทำงานในอาชีพต่างๆ จากศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว จากเพื่อนๆ ของตัวอาจารย์เองนั้น มีอิทธิพลอย่างมากในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมของบัณฑิต

แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาตามตารางที่ 29 พบว่าแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา มีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือบัณฑิตที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมาก จะส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้และการสัมภาษณ์พูดคุยกับบัณฑิตสามารถสรุปได้ว่าเพื่อนเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตในภาพรวม โดยแรงจูงใจจากเพื่อนนั้นเกิดขึ้นจากการพูดคุย ปรีกษาหารือกันเกี่ยวกับการสมัครงาน การทำงาน และการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยอาจกล่าวได้ว่าเพื่อนเป็นอีกหนึ่งเหตุผลหลักในการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน การเป็นผู้ประกอบการ หรือแม้แต่การเป็นพนักงานองค์กรระหว่างประเทศของบัณฑิต โดยในบางกรณีนั้น

บัณฑิตกับเพื่อนๆ อาจไปสมัครงานด้วยกัน บริษัท หน่วยงาน หรือห้างร้านเดียวกัน และในอีกกรณีหนึ่งคือการให้คำปรึกษากับเพื่อนๆ เกี่ยวกับประเพณีงานหรือหน่วยงานที่เหมาะสมกับตัวบัณฑิตเอง

ตารางที่ 29 เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ	การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต	
	Beta	t-value
อาชีพรับราชการ		
ค่าคงที่		4.712**
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	0.155	2.912**
แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.317	5.718**
แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.167	3.580**
	R ² =0.335 F value=104.633**	
อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ		
ค่าคงที่		7.177**
อายุ	-0.113	-3.469**
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	0.149	2.854**
แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.334	6.093**
แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.176	3.829**
	R ² =0.355 F value=85.501**	
อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน		
ค่าคงที่		8.294**
อายุ	-0.121	-3.784**
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	0.286	6.569**
แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.239	4.447**
แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.157	3.471**
	R ² =0.378 F value=94.581**	

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ	การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต	
	Beta	t-value
อาชีพผู้ประกอบการ		
ค่าคงที่		8.550**
อายุ	-0.095	-2.745**
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	0.172	3.061**
แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.184	3.128**
แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.218	4.412**
	R ² =0.261 F value=54.910**	
อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ		
ค่าคงที่		8.352**
อายุ	-0.132	-3.990**
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	0.245	4.574**
แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.119	2.119**
แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.272	5.784**
	R ² =0.326 F value=75.261**	
การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวม		
ค่าคงที่		8.785**
อายุ	-0.106	-3.482**
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	0.231	4.701**
แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.278	5.403**
แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา	0.229	5.303**
	R ² =0.433 F value=118.972**	

ตอนที่ 10 ความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

นอกเหนือจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้แล้ว คณะผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ตัวแทนบัณฑิตของแต่ละคณะและเขตพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาจากบัณฑิตคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ และบัณฑิตจากคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์ ทั้งจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้จากเขตพื้นที่การศึกษาต่างจังหวัด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บันทึกจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์

คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการสำรวจและสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิตที่ต่อการตัดสินใจประกอบ ตลอดจนเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยได้ทำการสัมภาษณ์ พูดคุยกับบัณฑิตจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์จำนวน 6 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี คณะผลิตกรรมการเกษตร วิทยาลัยพลังงานทดแทน และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร รวมทั้งหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ทั้งนี้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมนั้นบัณฑิตมองว่า มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงของการศึกษาตามระบบ มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งผลิตกำลังคนไปพัฒนาประเทศ ซึ่งกำลังคนที่ผลิตได้ต้องมีคุณภาพและเกิดความรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ผ่านมามุ่งขยายในด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ ระบบการศึกษาไทยสอนและบ่มเพาะคนให้เป็นคนขององค์กรโดยมุ่งสืบบงานราชการและงานรับจ้าง มีผลให้ปัญหาการว่างงานและรอเรียกตัวเพื่อเข้าทำงาน หรือการรองานที่เหมาะสมกับตนเองนั้นเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นทุกปี ตลาดแรงงานไทยไม่สามารถดูดซับแรงงานได้เหมือนกับในอดีตเพราะอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์ของตำแหน่งงานที่รองรับได้ แต่อย่างไรก็ตามบัณฑิตจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์กลับมองว่าตนเองนั้นมีความรู้เฉพาะทางเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ในประเทศมีจำนวนไม่มากนัก จึงส่งผลต่อโอกาสในการได้งานทำค่อนข้างสูง ทั้งงานที่ตรงสาขาวิชาหรือไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา โดยจากการสำรวจพบว่าบัณฑิตที่ได้งานทำแล้วส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน โดยส่วนน้อยประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการที่รับช่วงต่อจากครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามในอีกมุมมองหนึ่งของบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์มีความคิดเห็นว่าการประกอบอาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัวทั้งแบบออนไลน์ และออฟไลน์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการประกอบอาชีพที่อาจสร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำให้กับตนเอง โดยบัณฑิตส่วนหนึ่งกล่าวว่าประกอบอาชีพอะไรก็ได้ขอให้ได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน มีรายได้ มีเงินเดือน และได้แสดงศักยภาพในการทำงานก็พอใจแล้ว

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลในการประกอบอาชีพและไม่ประกอบอาชีพของบัณฑิตจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สามารถสรุปเป็นรายอาชีพได้ดังต่อไปนี้

1. อาชีพรับราชการ บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพรับราชการว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงด้านรายได้ บางหน่วยงานราชการมีค่าล่วงเวลา และเงินได้พิเศษในการทำงานวันหยุดหรือวันหยุดชดเชย เป็นอาชีพที่ขึ้นชื่อได้ว่าเป็นข้าราชการแผ่นดิน มีเกียรติและศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก อีกทั้งยังมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัวและมีความก้าวหน้าในการสอบเลื่อนขั้น ยศ หรือตำแหน่งตามความสามารถของตนเอง และมีบำนาญบำนาญหลังเกษียณอายุราชการ ส่วน

เหตุผลที่จะไม่ประกอบอาชีพรับราชการคือ การสอบคัดเลือกที่ค่อนข้างยากและต้องเตรียมตัวนาน มีผู้สอบแข่งขันเป็นจำนวนมาก ตำแหน่งงานด้านวิทยาศาสตร์ค่อนข้างน้อย ในกรณีที่สอบผ่านเป็นลำดับท้ายๆ จะต้องรอเพื่อเรียกตัวเข้ารับราชการซึ่งใช้เวลานานมาก และท้ายสุดคืออาชีพรับราชการมีเส้นสายเยอะและบางครั้งจำเป็นจะต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะให้กับผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้นๆ

2. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจว่าเป็นอาชีพที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับรับราชการ เป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกเหมือนกับรับราชการ แต่มีเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่ารับราชการ นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัวเหมือนข้าราชการ มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่งโดยไม่ต้องสอบแข่งขัน และที่สำคัญคือมีเงินได้พิเศษรายปี (โบนัส) เป็นประจำทุกปี และมีเงินบำนาญให้หลังเกษียณอายุงาน สำหรับเหตุผลที่จะไม่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนคือ การสอบคัดเลือกที่ค่อนข้างยากและมีการทุจริตการสอบบ่อยครั้ง มีผู้สอบแข่งขันเป็นจำนวนมาก ตำแหน่งงานด้านวิทยาศาสตร์ค่อนข้างน้อย ซึ่งส่วนใหญ่ตำแหน่งงานด้านวิทยาศาสตร์มักจะอยู่ในระบบราชการมากกว่า และท้ายสุดคือเส้นสายเยอะและบางครั้งจำเป็นจะต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะเพื่อให้ได้งานอีกด้วย

3. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนว่าเป็นอาชีพที่มีเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่าอาชีพอื่นๆ หลายอาชีพรวมทั้งอาชีพรับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการบางอย่างให้แก่พนักงานถึงแม้ว่าจะไม่เท่ากับรับราชการก็ตาม เช่น การท่องเที่ยวประจำปี การศึกษาดูงาน เป็นต้น และยังมีเงินได้เสริมพิเศษระหว่างทำงาน เช่น ค่าคอมมิชชั่น ค่าเบี้ยเลี้ยง เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นอาชีพที่ค่อนข้างท้าทายความสามารถของตนเอง ในการใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเต็มที่ และถึงแม้ว่าจะไม่มีบำนาญบำนาญหลังออกจากงาน แต่ปัจจุบันหลายบริษัทก็มีเงินที่อุปถัมภ์ให้หลังเกษียณอายุงานแล้ว สำหรับเหตุผลที่จะไม่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนคือ ความมั่นคงน้อย ต้องทำงานภายใต้แรงกดดันของหัวหน้างาน โดยความมั่นคงของบริษัทเอกชนนั้นมักขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ หรือสถานะการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นหลัก ตำแหน่งงานด้านวิทยาศาสตร์มักจะมีเปิดรับสมัครไม่ทุกบริษัท จะเปิดเฉพาะบริษัทเท่านั้น เช่น บริษัทด้านอาหาร บริษัทผลิตพืชผลสัตว์ เป็นต้น

4. อาชีพผู้ประกอบการ บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพผู้ประกอบการว่าเป็นอาชีพที่เป็นนายตัวเอง ไม่ได้เป็นลูกน้องหรือลูกจ้างใคร ทำให้มีเวลาเป็นส่วนตัวค่อนข้างสูง มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน และการปฏิบัติงาน อีกทั้งตนเองยังสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการ การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนางานต่างๆ ได้ด้วยตนเองในทุกประเด็น และที่สำคัญที่สุดคือเป็นอาชีพที่ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการมีสิทธิ์ในการรับผลประโยชน์หรือผลกำไรจากการประกอบการทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ถึงแม้ว่าจะเป็นอาชีพที่มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงก็ตาม

สำหรับเหตุผลที่จะไม่ประกอบอาชีพผู้ประกอบการคือ ความเสี่ยงในการลงทุน ความเสี่ยงต่อการขาดทุน โดยผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการจะต้องมีความสามารถหรือมีกลยุทธ์เพื่อรองรับความเสี่ยงต่างๆ ที่มีอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากความเสี่ยงนั้นมาจากสถานะเศรษฐกิจในประเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่คาดคะเนได้ยาก อีกประการหนึ่งคือการประกอบอาชีพเป็นผู้ประกอบการสำหรับบัณฑิตจากคณะด้านวิทยาศาสตร์นั้นค่อนข้างเป็นไปได้ยาก และบัณฑิตมองภาพไม่ออกในการประกอบอาชีพส่วนตัวภายใต้ปริญญาด้านวิทยาศาสตร์

5. อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศว่าเป็นอาชีพที่มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนเองในระดับนานาชาติ บัณฑิตสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดียิ่งขึ้น สามารถพูดได้และสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ โดยบัณฑิตกล่าวเพิ่มเติมว่าการทำงานกับชาวต่างชาติ หรือหน่วยงานระหว่างประเทศนั้นถือเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีโอกาสดี ๆ เข้ามาในชีวิตมากมายทั้งการพบปะผู้คน การได้เข้าสู่สังคมต่างชาติ การเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ รวมถึงความสามารถในการปรับตัวของตนเองด้วย นอกจากนี้การประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศยังมีความได้เปรียบในเรื่องเงินเดือนค่อนข้างสูง หรืออาจได้รับเงินเดือนในสกุลเงินอื่นๆ ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบและบัณฑิตรู้สึกมั่นใจกับการทำงานกับองค์การระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามเหตุผลที่บัณฑิตจะไม่ประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศคือ ความไม่มั่นใจในทักษะด้านภาษา การทำงานร่วมกันเป็นทีมกับชาวต่างชาติ ถึงแม้ว่าบางครั้งจำเป็นต้องเดินทางไปติดต่อประสานงานยังต่างประเทศก็ตาม ซึ่งบัณฑิตค่อนข้างไม่มีประสบการณ์ในลักษณะนี้ จึงก่อให้เกิดความกังวล ความไม่มั่นใจในตนเอง และเกรงว่าจะทำได้ไม่ดี

บัณฑิตจากคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์

คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยลงพื้นที่สำรวจสัมภาษณ์และพูดคุยกับบัณฑิตเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาและเหตุผลในการสมัครเข้าทำงานหรือประกอบอาชีพ และเหตุผลในการไม่ประกอบอาชีพ จากบัณฑิตคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์ 7 คณะได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ คณะสารสนเทศและการสื่อสาร คณะพัฒนาการท่องเที่ยว คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการออกแบบสิ่งแวดล้อม คณะเศรษฐศาสตร์ และวิทยาลัยบริหารศาสตร์ รวมทั้งบัณฑิตจากหลักสูตรด้านสังคมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ทั้งนี้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมของบัณฑิตนั้นสามารถสรุปได้ว่าการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนั้นเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในชีวิต อาจกล่าวได้ว่า “งานคือชีวิต” ดังนั้นในการเลือกประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีการเริ่มต้นด้วยการวางแผนชีวิตด้านอาชีพตั้งแต่วัยเรียน ซึ่งเป็นการวางแผนระยะยาวที่ต้องใช้เวลานานมาก และใช้ความพยายามอย่างมาก ผลตอบแทนที่ได้รับก็คุ้มค่า สิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ข้อมูลด้านอาชีพเป็นข้อมูลที่มีขอบข่ายกว้างขวางมากซึ่งขอบข่ายของข้อมูลด้านอาชีพพอสรุปได้ดังนี้

- แนวโน้มของตลาดแรงงาน - เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผู้ทำงานในด้านต่างๆ ในปัจจุบัน และการพยากรณ์ที่จะมีความต้องการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในอนาคต เป็นต้น
- ลักษณะงาน - งานที่จะต้องทำเป็นประจำมีลักษณะอย่างไร ผู้ทำงานจะต้องทำอะไรบ้าง เป็นงานที่ทำให้เกิด ความเพลิดเพลินหรือก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย งานใหญ่หรืองานเล็ก มีความรับผิดชอบที่สำคัญหรือไม่ ต้องเกี่ยวข้องกับตัวเลข สิ่งของ หรือคน ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์มากหรือไม่ ต้องนั่งทำงาน ยืนทำงาน ต้องเดิน ทางหรือไม่ เป็นต้น
- สภาพแวดล้อมของงาน - เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศของงาน เช่น ร้อน เย็น ชื้น แห้ง เปียก ฝุ่นละออง สกปรก เสียงดัง ในอาคาร กลางแจ้ง ในโรงงาน มีสารพิษ มีสารกัมมันตภาพรังสี มีความขัดแย้งหรือไม่ เป็นต้น
- คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ - อายุ ได้มีการกำหนดช่วงอายุในการทำงานและเกษียณไว้อย่างไร เพศ อาชีพนั้นๆ โดยทั่วไปเป็นอาชีพสำหรับเพศหญิงหรือเพศชาย หรือให้โอกาสแก่ทั้งหญิงทั้งชาย หรือให้โอกาสแก่เพศใดเพศหนึ่งมากกว่า
- การเข้าประกอบอาชีพ - การเข้าประกอบอาชีพต้องมีวิธีการอย่างไร โดยการสมัครงานกับนายจ้างด้วยตนเองต้องมีการสอบสัมภาษณ์หรือต้องสอบข้อเขียนด้วย ถ้าเป็นการประกอบอาชีพอิสระต้องใช้ทุนทรัพย์เพื่อดำเนินกิจการมากน้อยเพียงใด
- รายได้ - ในการประกอบอาชีพนั้นๆ จะมีรายได้เป็นวัน สัปดาห์ เดือน ปี โดยเฉลี่ยแล้วเป็นเงินเท่าใด
- ความก้าวหน้า - อาชีพนั้นๆ จะมีความก้าวหน้าเพียงใด จะต้องมีการศึกษาอบรมเพิ่มเติม มีความสามารถหรือประสบการณ์อย่างไรจึงจะได้เลื่อนขั้นมากขึ้นน้อยเพียงใด การประกอบอาชีพเดิมนำไปสู่อาชีพใหม่หรือไม่
- การกระจายของผู้ประกอบอาชีพ - มีผู้ประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใดและกระจายอยู่ทั่วประเทศหรือมีอยู่เพียงบางจังหวัด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ผู้ประกอบอาชีพที่ใดก็ได้หรือจะต้อง อยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ
- ข้อดีและข้อเสีย - อาชีพแต่ละอย่างย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจและความต้องการของผู้ประกอบอาชีพของแต่ละคน งานบางอย่างอาจมีการ ทำงาน ล่วงเวลา ทำงานในวันเสาร์อาทิตย์ หรือ วันหยุด และการเดินทางไปปฏิบัติในท้องที่อื่นๆ งานบางอาชีพมีความมั่นคงกว่างานอาชีพอื่น ฯลฯ

ประการที่ 2 ปัจจัยภายใน ได้แก่ปัจจัยที่บัณฑิตสามารถคาดการณ์ได้ ควบคุมปรับเปลี่ยนและพัฒนาได้ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

- ปัจจัยส่วนบุคคล - ความสนใจ บุคลิกภาพสติปัญญา ความถนัด ทักษะ ความสัมฤทธิ์ผล ประสิทธิภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผล ความรับผิดชอบความอดุสาหะ ความตรงต่อเวลา ความอบอุ่น ระดับการกล้าเสี่ยง ความเป็นคนเปิดเผย ความไม่ยึดหยุ่น ความแกร่งของจิตใจ ความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าแห่งตน ความสามารถในการตัดสินใจ วุฒิภาวะทางอาชีพ เพศ เชื้อชาติ อายุ ความแข็งแรงของร่างกาย สุขภาพ เป็นต้น
- ปัจจัยเกี่ยวกับโครงสร้างของค่านิยม - ค่านิยมทั่วไป ค่านิยมทางการงาน จุดมุ่งหมายชีวิต จุดมุ่งหมายทางอาชีพ การรับรู้เกียรติและชื่อเสียงของอาชีพทัศนคติต่ออาชีพต่างๆ ความเข้าใจอาชีพที่เกี่ยวกับคน/ข้อมูล จริยธรรมในการทำงาน การใช้เวลาว่าง ความต้องการเปลี่ยนแปลง ความต้องการกฎเกณฑ์ ความต้องการสนับสนุน/ช่วยเหลือ ความต้องการอำนาจ ความมั่นคง ความปลอดภัย การทำงานให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น เป็นต้น

นอกจากนี้บัณฑิตจากคณะด้านสังคมศาสตร์ยังกล่าวถึงอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองไว้ว่า คนเรามีความถนัด ความสามารถ และความสนใจในงานอาชีพแตกต่างกัน บางคนเหมาะที่จะทำงานด้านหัตถกรรม บางคนเหมาะสมที่จะทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล หรืองานที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์ประยุกต์ ส่วนบางคนอาจจะเหมาะสมที่จะทำงานเกี่ยวกับการสอนดนตรี การช่วยเหลือติดต่อ ประชาชน เหล่านี้เป็นต้น แต่ละคนมีพรสวรรค์ไม่เหมือนกัน ไม่สามารถทำงานชนิดเดียวกันได้หมดทุกคน ข้อสำคัญก็คือบัณฑิตต้องรู้จักตัวเองและรู้จักงานอาชีพต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งพิจารณาดูว่ามีงานอะไรบ้างที่ตัวบัณฑิตชอบและสนใจมากที่สุดและงานนั้นๆ เหมาะสมกับอุปนิสัย และบุคลิกลักษณะของบัณฑิตแต่ละคนหรือไม่

อย่างไรก็ตามบัณฑิตจากคณะด้านวิทยาศาสตร์จากเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดแพร่และจังหวัดชุมพรได้อธิบายถึงปัญหาในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาเอาไว้หลายประการดังนี้

1. การขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพต่างๆ ขาดทักษะและรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับโลกอาชีพ เช่น ลักษณะของงานอาชีพ กระบวนการทำงานในงานอาชีพนั้นๆ ความก้าวหน้าในอาชีพการทำงาน และความต้องการของตลาดแรงงานในงานสาขาอาชีพนั้นๆ
2. บัณฑิตต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา แนะนำ แนะนำอาชีพ แนะนำแนวการศึกษาต่อ และการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน
3. บัณฑิตจะต้องรู้ขีดความสามารถ สติปัญญา ความถนัด ความสนใจ และความพร้อมในการเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง
4. บัณฑิตจะต้องมีความรู้ในเรื่องปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลตั้งแต่การเลือกเรียนต่อหรือศึกษาเพิ่มเติมในสาขาวิชาที่ใช้เงินทุนจำนวนน้อย และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนการฝึกพัฒนาฝีมือตนเองเพิ่มเติมเพื่อให้คุณลักษณะเด่นในการสมัครงาน

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลในการประกอบอาชีพและไม่ประกอบอาชีพของบัณฑิตจากคณะวิชา ด้านสังคมศาสตร์ พบว่าบัณฑิตมีเหตุผลค่อนข้างใกล้เคียงกันกับบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถสรุปเป็นรายอาชีพได้ดังต่อไปนี้

1. อาชีพรับราชการ บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพรับราชการว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงด้านรายได้ เป็นอาชีพที่ขึ้นชื่อได้ว่าเป็นข้าราชการใช้พระเจ้าแผ่นดิน มีเกียรติและศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก อีกทั้งยังมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัว ตลอดจนมีความก้าวหน้าในการสอบเลื่อนขั้น ยศ หรือตำแหน่งตามความสามารถของตนเอง และมีบำเหน็จบำนาญหลังเกษียณอายุราชการ ส่วนเหตุผลที่จะไม่ประกอบอาชีพรับราชการคือ การสอบคัดเลือกที่ค่อนข้างยากและต้องเตรียมตัวนาน มีผู้สอบแข่งขันเป็นจำนวนมาก ตำแหน่งงานด้านวิทยาศาสตร์ค่อนข้างน้อย และอาชีพรับราชการมีเส้นสายเยอะและบางครั้งจำเป็นจะต้องจ่ายใต้โต๊ะให้กับผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้นๆ เพื่อให้ได้งานที่ต้องการ แต่อย่างไรก็ตามตำแหน่งงานราชการในสายสังคมศาสตร์ค่อนข้างมีมากกว่าตำแหน่งงานสายวิทยาศาสตร์

2. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจว่าเป็นอาชีพที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับรับราชการ เป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกเหมือนกับรับราชการ แต่มีเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่ารับราชการ นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัวเหมือนข้าราชการ มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่งโดยไม่ต้องสอบแข่งขัน มีเงินได้พิเศษรายปี (โบนัส) เป็นประจำทุกปี และมีเงินบำนาญให้หลังเกษียณอายุงาน และที่สำคัญคือตำแหน่งงานที่เปิดรับสมัครนั้นหลายหน่วยงานรัฐวิสาหกิจไม่ค่อยให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษาที่ตรงกับสายงาน ดังนั้นบัณฑิตจากหลายสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ก็จะมีโอกาสในการได้งานไม่ต่างกันมาก สำหรับเหตุผลที่จะไม่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนคือ การสอบคัดเลือกที่ค่อนข้างยากและมีการทุจริตการสอบบ่อยครั้ง มีผู้สอบแข่งขันเป็นจำนวนมาก มีการซื้อตำแหน่งที่ต้องการ และมีเส้นสายเยอะจนบางครั้งจำเป็นจะต้องจ่ายใต้โต๊ะเพื่อให้ได้งานอีกด้วย

3. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนว่าเป็นอาชีพที่มีเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่าอาชีพอื่นๆ หลายอาชีพรวมทั้งอาชีพรับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการบางอย่างให้แก่พนักงานถึงแม้ว่าจะไม่เท่ากับรับราชการก็ตาม เช่น การท่องเที่ยวประจำปี การศึกษาดูงาน เป็นต้น และยังมีเงินได้เสริมพิเศษระหว่างทำงาน เช่น ค่าคอมมิชชั่น ค่าเบี่ยงเลี้ยง เป็นต้น โดยอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนปัจจุบันค่อนข้างเปิดกว้างให้กับบัณฑิตในทุกสาขาวิชา โดยวุฒิการศึกษากับตำแหน่งงานอาจไม่จำเป็นต้องตรงสายงานกันก็ได้และถึงแม้ว่าจะไม่มีบำเหน็จบำนาญหลังออกจากงาน แต่ปัจจุบันหลายบริษัทก็มีเงินที่พออပ်ให้หลังเกษียณอายุงานแล้ว สำหรับเหตุผลที่จะไม่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนคือ ความมั่นคงน้อย ต้องทำงานภายใต้แรงกดดันของหัวหน้างาน วันหยุดน้อย โดยความมั่นคงของบริษัทเอกชนนั้นมัก

ขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ หรือสถานะการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นหลัก มีการแข่งขันสูง เนื่องจากมีการเปิดกว้างด้านวุฒิหรือสาขาที่สำเร็จการศึกษา

4. อาชีพผู้ประกอบการ บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพผู้ประกอบการว่าเป็นอาชีพที่เป็นนายตัวเอง ไม่ได้เป็นลูกน้องหรือลูกจ้างใคร ทำให้มีเวลาเป็นส่วนตัวค่อนข้างสูง มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน และการปฏิบัติงาน อีกทั้งตนเองยังสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการ การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนางานต่างๆ ได้ด้วยตนเองในทุกประเด็น รวมทั้งอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการมีสิทธิ์ในการรับผลประโยชน์หรือผลกำไรจากการประกอบการทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ถึงแม้ว่าจะเป็นอาชีพที่มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงก็ตาม นอกจากนี้ บัณฑิตจากสาขาวิชาใดก็สามารถประกอบอาชีพผู้ประกอบการได้ทุกคน สำหรับเหตุผลที่จะไม่ประกอบอาชีพผู้ประกอบการคือ ความเสี่ยงในการลงทุน ความเสี่ยงต่อการขาดทุน โดยผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการจะต้องมีความสามารถหรือมีกลยุทธ์เพื่อรองรับความเสี่ยงต่างๆ ที่มีอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากความเสี่ยงนั้นมาจากสถานะเศรษฐกิจในประเทศ

5. อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ บัณฑิตให้เหตุผลต่อการประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศว่าเป็นอาชีพที่มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนเองในระดับนานาชาติ บัณฑิตสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดียิ่งขึ้น สามารถพูดได้และสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ โดยบัณฑิตกล่าวเพิ่มเติมว่าการทำงานกับชาวต่างชาติ หรือหน่วยงานระหว่างประเทศนั้นถือเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีโอกาสดีๆ เข้ามาในชีวิตมากมายทั้งการพบปะผู้คน การได้เข้าสังคมต่างชาติ การเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ รวมถึงความสามารถในการปรับตัวของตนเองด้วย นอกจากนี้การประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศยังมีโอกาสได้รับเงินเดือนค่อนข้างสูง และบัณฑิตรู้สึกมั่นคงกับการทำงานกับองค์การระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เหตุผลที่บัณฑิตจะไม่ประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศคือ ความไม่มั่นใจในทักษะด้านภาษา การทำงานร่วมกันเป็นทีมกับชาวต่างชาติ ถึงแม้ว่าบางครั้งจำเป็นต้องเดินทางไปติดต่อประสานงานยังต่างประเทศก็ตาม ซึ่งบัณฑิตค่อนข้างไม่มีประสบการณ์ในด้านนี้ จึงก่อให้เกิดความกังวล ความไม่มั่นใจในตนเอง และเกรงว่าจะทำได้ไม่ดี

ตอนที่ 11 การวิเคราะห์แนวทางมุ่งใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาปัจจัยต่างๆ การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา รวมทั้งความคิดเห็นและเหตุผลในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยการศึกษาในประเด็นนี้เป็นการศึกษาตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2: การศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถนำมาวิเคราะห์แนวทางในการมุ่งใจเพื่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2: ยอมรับสมมติฐาน โดยผลการทดสอบสมมติฐานมีดังต่อไปนี้

แนวทางมุ่งใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในภาพรวม

จากผลการวิเคราะห์เหตุปัจจัยในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทั้งบัณฑิตจากคณะศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาด้านสังคมศาสตร์ ทั้งจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร โดยคณะผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการมุ่งใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาใน 5 ประเภทอาชีพได้แก่ อาชีพรับราชการ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน อาชีพผู้ประกอบการ และอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยและคณะวิชาต่างๆ ควรมีการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรในประเด็นด้านการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยในบางรายวิชาอาจมีการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทั้ง 5 อาชีพได้แก่ อาชีพรับราชการ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน อาชีพผู้ประกอบการ และอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ โดยเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่ตรงสายกับสาขาวิชาหรือคณะวิชาที่นักศึกษาสามารถสอบเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษาได้ ตลอดจนสนับสนุนการเตรียมตัว การเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะขั้นตอนในการสอบเพื่อวัดความรู้ความสามารถทั่วไปสำหรับเข้าทำงานในหน่วยงานราชการ (สอบ ก.พ.) การสมัครและการเตรียมตัวสอบคัดเลือกของหน่วยงานเอกชน และหน่วยงานระหว่างประเทศ โดยอาจมีการเปิดอบรม ทิวหรือทบทวนบทเรียนให้กับนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายและศิษย์เก่าเพื่อเตรียมตัวสำหรับการสอบ ก.พ.

2. ในระดับคณะวิชาปัจจุบันได้มีการทำข้อตกลง (MOU หรือ MOA) กับทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากมาย ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมด้วยการเชิญตัวแทนจากหน่วยงานราชการ ตัวแทนจากบริษัทเอกชน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานองค์กรระหว่างประเทศ รวมไปถึงเจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแต่ละสาขาวิชาและคณะวิชา โดยอาจจัดกิจกรรมร่วมกับการปฐมนิเทศ การปัจฉินิเทศ Open House ประจำปี รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ระหว่างปีการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์และให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงานของแต่ละหน่วยงาน หน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งการนำความรู้ที่กำลังศึกษาอยู่ไปใช้ในการทำงาน ตลอดจนเพื่อสร้างความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและเป็นการสร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพแต่ละประเภทตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษากับหน่วยงานต่างๆ ในประเทศและต่างประเทศให้แก่นักศึกษาและบัณฑิตทุกคน

3. ในระดับรายวิชาควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำหลักวิชาการในแต่ละวิชาไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพทั้งในหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน หรือแม้แต่การเป็นผู้ประกอบการและเจ้าของกิจการ ตลอดจนการถ่ายทอดประสบการณ์ของคณาจารย์ในการสมัครงาน การปฏิบัติงาน ความเหมือนและความแตกต่างของแต่ละหน่วยงาน รวมไปถึงจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาดูงานในหน่วยงานจริงๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อสาขาวิชา ทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่เรียนและสำเร็จการศึกษาให้แก่ นักศึกษาและบัณฑิตในการตัดสินใจประกอบอาชีพในอนาคต

4. ในภาพรวมแล้วมหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรมีการทบทวนผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้นหลังจากที่บัณฑิตสำเร็จประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยจำเป็นต้องมีการทบทวนและพิจารณาเปรียบเทียบผลของการผลิตบัณฑิตกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) ซึ่งเป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างมาตรฐานในระดับสากล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันในกลุ่มประเทศอาเซียน ดังนั้นทุกหลักสูตรในมหาวิทยาลัยแม่โจ้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบ Outcome-Based Education (OBE) โดยมีองค์ประกอบดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome: LO) หมายถึง สิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นจากมุมมองของผู้เรียน เป็นการอธิบายถึงความสำเร็จ (Achievement) ของผู้เรียนหลังจากจบการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกเป็นรูปธรรมว่าทำได้ (Active) สำเร็จ (Achievable) หลังกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมที่เป็นความสำเร็จนั้นต้องวัดและประเมินผลได้ (Assessed)

ทั้งนี้แนวทางในการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตควรเริ่มต้นจากการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนในแต่ละหลักสูตรและแต่ละรายวิชา เพื่อให้บัณฑิต

ได้มั่นใจว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว พวกเขาจะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะเฉพาะตามสาขาวิชา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

4.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcome: ELO) หมายถึง การที่ผู้เรียนถูกคาดหวังให้รู้ ให้เข้าใจ และสามารถแสดงพฤติกรรมว่าทำได้หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิต จำต้องมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในภาพรวมที่ชัดเจน ซึ่งผลลัพธ์ที่เป็นความคาดหวังดังกล่าวอาจกำหนดได้ในหลายระดับได้แก่

- ผลการเรียนรู้ในระดับหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLO) หมายถึง ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร หรือสิ่งที่ผู้เรียนคาดว่าจะทำได้ ทำเป็น และมีทักษะอะไรบ้างเมื่อเรียนจบหลักสูตรนั้นๆ ดังนั้นแต่ละหลักสูตรควรมีการระบุ PLO เป็นรายชื่อที่ชัดเจนและบ่งบอกถึงความรู้ ทักษะ และเจตคติที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะได้รับ ซึ่งเป็นจุดแข็งที่บัณฑิตสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้
- ผลการเรียนรู้รายปี (Yearly Learning Outcome: YLO) คือสิ่งที่ผู้เรียนหรือนักศึกษาต้องทำได้เมื่อเรียนครบแผนการเรียนในแต่ละชั้นปี ดังนั้นทุกหลักสูตรจะต้องมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้รายปีทั้งหลักสูตร 4 ปี 5 ปี และ 2 ปี ต่อเนื่องเทียบเข้าเรียน โดยการเรียนรู้รายปีจะต้องเป็นผลการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและยกระดับการเรียนรู้ในแต่ละปีการศึกษาที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นเพื่อให้บรรลุ PLO ทุกหลักสูตรจะเป็นจะต้องมีการทบทวนและพิจารณาผลการเรียนรู้รายปีที่ชัดเจน เป็นไปได้จริงเพื่อสนับสนุนให้บัณฑิตทุกคนมีผลการเรียนรู้ในระดับหลักสูตรที่สมบูรณ์แบบ
- ผลการเรียนรู้ในระดับรายวิชา (Course Learning Outcome: CLO) คือสิ่งที่แต่ละรายวิชาคาดหวังให้นักศึกษาได้รับ ทำได้ ทำเป็นเมื่อเรียนครบตามเนื้อหาของรายวิชา ดังนั้นทุกรายวิชาในทุกหลักสูตรของทุกคณะในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ผู้สอนและรับผิดชอบรายวิชานั้นๆ จะต้องมีการกำหนดผลการเรียนรู้ในรายวิชาที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ตลอดจนจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ นักศึกษาทุกคนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด
- ผลการเรียนรู้ในระดับบทเรียน (Lesson Learning Outcome: LLO) คือสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้ ต้องปฏิบัติ ต้องแสดงออกได้เมื่อจบบทเรียนหนึ่งๆ ดังนั้นทุกรายวิชาในทุกหลักสูตรจำเป็นต้องมีการกำหนดผลการเรียนรู้ในแต่ละบทที่ชัดเจน โดยเมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้ครบทุกบทแล้ว นักศึกษาก็จะมีผลการเรียนรู้ที่ครบถ้วนในระดับรายวิชาที่กำหนดไว้

5. หลังจากที่มีการกำหนดผลการเรียนรู้ครบถ้วนในทุกระดับ ได้แก่ ระดับบทเรียน ระดับรายวิชา ผลการเรียนรู้รายปี และในระดับหลักสูตรแล้ว อีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญคือกลุ่มผู้บริหารในระดับคณะและระดับหลักสูตรจะต้องมีการทบทวนผลการเรียนรู้ทั้งหมดอีกรอบให้ชัดเจน เพื่อนำผลการเรียนรู้ทั้งหมดแจ้งให้นักศึกษาทุกคนและทุกชั้นปีทราบ เพื่อสร้างความมั่นใจในความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะต่างๆ ที่นักศึกษาทุกคนจะได้รับในระหว่างและหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ดังนั้นบัณฑิตทุกคนจึงมั่นใจได้ว่าจะสามารถนำความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะเหล่านี้ไปแข่งขันกับตลาดแรงงานในระดับประเทศและต่างประเทศได้

แนวทางจุดใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตคณะวิชา ด้านวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการวิเคราะห์เหตุปัจจัยในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จากบัณฑิตคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์จำนวน 6 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี คณะผลิตกรรมการเกษตร วิทยาลัยพลังงานทดแทน และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร รวมทั้งหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยและหลักสูตรต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางจุดใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยแบ่งแยกตามประเภทของงานที่ใกล้เคียงกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อาชีพรับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ – เหตุผลหลักของการไม่ประกอบอาชีพรับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจของบัณฑิตได้แก่ เหตุผลด้านการสอบเพื่อวัดความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก) ที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์คัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการในหน่วยงานภาครัฐ ผู้ที่สอบผ่านสามารถใช้ผลสอบเพื่อสมัครสอบแข่งขันในตำแหน่งต่างๆ ที่เปิดรับสมัครต่อไปได้ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการเตรียมความพร้อมอย่างรอบคอบ นอกเหนือจากการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษามา อีกทั้งยังมีการแข่งขันกันของบัณฑิตทั่วประเทศค่อนข้างสูง ดังนั้น คณะวิชาหรือหลักสูตรเฉพาะควรมีการอบรมให้ความรู้ ทักษะเพื่อทบทวนบทเรียนหรือความรู้อื่นๆ เพิ่มเติมสำหรับการสอบแข่งขัน หรืออาจเชิญรุ่นพี่ที่สอบผ่าน ก.พ. มาแล้ว มาให้แนวคิดและแนวข้อสอบสำหรับน้องๆ บัณฑิตที่กำลังเตรียมตัว

2. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศ – การประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศนั้นมีอัตราการแข่งขันสูงมากกว่ารับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ดังนั้นมหาวิทยาลัยและหลักสูตรควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตจบใหม่ด้านวิทยาศาสตร์ สำหรับการเข้าสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันซึ่งบัณฑิตด้าน

วิทยาศาสตร์อาจไม่ค่อยตระหนักถึงประเด็นเท่าที่ควร โดยทุกกิจกรรมต้องมีการสอดแทรกประเด็นด้านการทำงานตามสายวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษามาของบัณฑิต เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักถึงความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะที่ได้จากการเรียนการสอนมา และเพื่อให้บัณฑิตประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถเหล่านั้นกับการทำงานได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยหรือคณะวิชาควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ให้แก่บัณฑิต

- กิจกรรมการศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการจริงทั้งในและต่างประเทศเพื่อเปิดโลกทัศน์และความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการและการดำเนินงานของสถานประกอบการต่างๆ
- กิจกรรมพบปะของตัวแทนบริษัทเอกชนหรือองค์การระหว่างประเทศกับนักศึกษา เพื่อให้ความรู้ ปรับทัศนคติ และเป็นแรงจูงใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
- กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการจำลองเหตุการณ์เสมือนจริง (Role Play) เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝน มีความเข้าใจในบทบาทการทำงาน และเรียนรู้ในการปฏิบัติงาน และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในระหว่างการทำงาน
- การส่งเสริมและยกระดับรายวิชาสหกิจศึกษานานาชาติสำหรับนักศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ ด้านการเงิน และด้านภาษาต่างชาติ เพื่อเป็นการฝึกฝน เปิดโลกทัศน์ในการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ และได้เรียนรู้วัฒนธรรมการทำงานกับองค์กรใหญ่ๆ ในระดับนานาชาติ
- กิจกรรมการฝึกอบรมบุคลิกภาพ การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม รวมทั้งการสัมภาษณ์งานอย่างไรให้ได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน
- กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการเขียนประวัติส่วนบุคคลฉบับย่อ (Resume) ที่สามารถสร้างแรงจูงใจและความประทับใจกับแก่สถานประกอบการ
- กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับการเข้าสัมภาษณ์งานทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. อาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ – การประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการนั้นมีข้อจำกัดอยู่ที่ผู้ที่สนใจจะต้องมีต้นทุนทางการเงินค่อนข้างสูงหรือมีประสบการณ์มาก่อน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวในระดับมีเงินไม่สูงมากนัก ประกอบกับไม่มีประสบการณ์ด้านการบริหารและดำเนินกิจการค้า และบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์มักมีแนวคิดที่ว่าการเป็นนักวิทยาศาสตร์หรือการมีความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์นั้นไม่สามารถส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการได้ โดยบัณฑิตมองว่าการประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการเหมาะสมกับบัณฑิตที่มีพื้นฐานครอบครัวมาจากเจ้าของกิจการมาก่อนแล้ว เช่น ครอบครัวประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรรายใหญ่ ดำเนินกิจการร้านค้า

ร้านอาหาร ร้านขายส่ง หรือร้านขายปลีก เป็นต้น และเหมาะสำหรับบัณฑิตในด้านสังคมศาสตร์มากกว่า อย่างไรก็ตามบัณฑิตรายอื่นๆ ก็สามารถสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการได้เช่นเดียวกัน ด้วยการสนับสนุนส่งเสริมการสร้างทัศนคติและแรงจูงใจเชิงบวกให้กับนักศึกษา และบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์ในการประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือของกิจการด้วยกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้

- ควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการในทุกสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์ หลักสูตรที่ส่งเสริมความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปประยุกต์สำหรับการประกอบอาชีพด้านการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต
- ในระดับคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ควรมีการจัดทำหลักสูตรนำร่องด้านการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้ศาสตร์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์เพื่อประกอบอาชีพได้ในยุคปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
- ในระดับหลักสูตรควรมีการพัฒนารายวิชาที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และช่วยปรับกระบวนการทัศนด้านการประกอบอาชีพในอนาคตด้วยการประยุกต์ศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้จะสามารถช่วยให้นักศึกษามองภาพการทำงานหรือการประกอบอาชีพในอนาคตได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- คณะด้านวิทยาศาสตร์ควรมีการบูรณาการสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน ให้เป็นสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการได้ในอนาคต
- คณะด้านวิทยาศาสตร์อาจมีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่ส่งเสริมให้นักศึกษาบัณฑิต หรือศิษย์เก่าในแต่ละสาขาวิชาได้เข้ามามีโอกาสในการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ในรูปแบบของบริษัท Start-up ภายใต้ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือคณะวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นการยกระดับการประกอบอาชีพผู้ประกอบการโดยใช้ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์เป็นหลัก

แนวทางสนใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการวิเคราะห์เหตุปัจจัยในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จากบัณฑิตคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์จำนวน 7 คณะ ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ คณะสารสนเทศและการสื่อสาร คณะพัฒนาการท่องเที่ยว คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม คณะเศรษฐศาสตร์ และวิทยาลัยบริหารศาสตร์ รวมทั้งหลักสูตรด้านสังคมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอนของ

มหาวิทยาลัยและหลักสูตรต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางมุ่งใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยแบ่งแยกตามประเภทของงานในลักษณะเดียวกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ – เหตุผลหลักของการไม่ประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจของบัณฑิตคือเหตุผลเดียวกันกับบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์คือ เหตุผลด้านการสอบเพื่อวัดความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก) ที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์คัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการในหน่วยงานภาครัฐ ผู้ที่สอบผ่านสามารถใช้ผลสอบเพื่อสมัครสอบแข่งขันในตำแหน่งต่างๆ ที่เปิดรับสมัครต่อไปได้ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการเตรียมความพร้อมอย่างรอบคอบนอกเหนือจากการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว อีกทั้งยังมีการแข่งขันกันของบัณฑิตทั่วประเทศค่อนข้างสูง นอกจากนี้บัณฑิตจากคณะพัฒนาการท่องเที่ยว คณะสารสนเทศและการสื่อสาร และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อมมีความคิดเห็นตรงกันว่าสายงานราชการของทั้ง 3 คณะค่อนข้างมีตำแหน่งงานน้อยส่งผลให้บัณฑิตจากทั้ง 3 คณะจึงไม่นิยมสมัครสอบเพื่อเข้ารับราชการ ดังนั้นแนวทางเพื่อมุ่งใจบัณฑิตในการประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจมีดังต่อไปนี้

- กิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติและแนวความคิดในการประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการสอบคัดเลือก การเข้ารับคัดเลือกเพื่อทำงานราชการในแต่ละหน่วยงาน เจือไข คุณสมบัติต่างๆ ตลอดจนข้อดี ข้อเสีย และผลประโยชน์ที่จะได้รับในการประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ควรมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักศึกษาและบัณฑิตเกี่ยวกับหน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่งงานในแต่ละหน่วยงานที่ตรงกับสาขาวิชาหรือคณะวิชา ตลอดจนหน่วยงานใกล้เคียงหรือที่สัมพันธ์สอดคล้องกันกับสาขาวิชาและคณะวิชาที่สำเร็จการศึกษาที่สามารถใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ตลอดจนอัปเดตข้อมูลในการสมัครงานของแต่ละหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ
- ควรมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้ ทิวเพื่อทบทวนบทเรียนหรือความรู้อื่นๆ เพิ่มเติมสำหรับการสอบแข่งขันเพื่อวัดความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก) ที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์คัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการในหน่วยงานภาครัฐ หรืออาจเชิญรุ่นพี่ที่สอบผ่าน ก.พ. มาแล้วมาให้แนวคิดและแนวข้อสอบสำหรับน้องๆ บัณฑิตที่กำลังเตรียมตัวด้วย
- กิจกรรมพี่พบน้อง โดยเฉพาะเชิญรุ่นพี่ที่เคยผ่านการสอบ ก.พ. และทำงานอยู่ในหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจที่ตรง สอดคล้อง หรือใกล้เคียงกับวิชาความรู้ที่ได้

จากการศึกษาในหลักสูตร และคณะที่สำเร็จการศึกษามา เพื่อการการสร้างสรรค์
บันดาลใจ แรงจูงใจ และสร้างความเชื่อมั่นในตนเองว่าบัณฑิตทุกคนก็ทำได้เช่นกัน

2. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและองค์การระหว่างประเทศ – ปัจจุบันบริษัทห้างร้านต่างๆ
ค่อนข้างเปิดกว้างในการรับสมัครงานด้วยคุณสมบัติที่ไม่จำเป็นต้องตรงกับสายงานก็ได้ ทำให้บัณฑิตใน
สาขาวิชาที่หลากหลายโดยเฉพาะสาขาด้านสังคมศาสตร์ ตัดสินใจประกอบอาชีพการเป็นพนักงาน
บริษัทเอกชน หรือองค์การห้างร้านระหว่างประเทศกันเป็นจำนวนมาก เนื่องจากบัณฑิตมองว่า
บริษัทเอกชนให้เงินเดือนเริ่มต้นที่สูงกว่า และการทำงานที่องค์การระหว่างประเทศนั้นมีโอกาสใน
ความก้าวหน้ามากกว่าการประกอบอาชีพราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ แต่อย่างไรก็ตาม การ
ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและองค์การระหว่างประเทศนั้นมีอัตราการแข่งขันสูงมากกว่ารับ
ราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ดังนั้นมหาวิทยาลัยหรือคณะวิชาควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้
เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานให้แก่บัณฑิตด้านสังคมศาสตร์

- มหาวิทยาลัยและหลักสูตรควรมีการจัดกิจกรรมพบปะ อบรม ฝึกปฏิบัติเพื่อเตรียม
ความพร้อมให้กับบัณฑิตจบใหม่ด้านสังคมศาสตร์ สำหรับการเข้าสู่โลกของการ
ทำงานในภาคการศึกษาสุดท้าย โดยกิจกรรมต้องมีการสอดแทรกประเด็นด้านการ
ทำงานตามสายวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิต เพื่อเป็นการสร้างความตระหนัก
ในการประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะที่ได้จากการเรียน
การสอนมา กับการทำงานในบริษัทเอกชนและองค์การระหว่างประเทศได้อย่างเต็มที่
- กิจกรรมระหว่างปีการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการจริงทั้งใน
และต่างประเทศเพื่อเปิดโลกทัศน์และความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการและ
การดำเนินงานของสถานประกอบการต่างๆ
- กิจกรรมพบปะของตัวแทนบริษัทเอกชนหรือองค์การระหว่างประเทศกับนักศึกษา
เพื่อให้ความรู้ ปรับทัศนคติ และเป็นแรงจูงใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
- กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการจำลองเหตุการณ์เสมือนจริง (Role Play) เพื่อให้
นักศึกษาได้ฝึกฝน มีความเข้าใจในบทบาทการทำงาน และเรียนรู้ในการปฏิบัติงาน
และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในระหว่างการทำงาน
- การส่งเสริมและยกระดับรายวิชาสหกิจศึกษานานาชาติสำหรับนักศึกษาที่มีความ
พร้อมทั้งด้านวิชาการ ด้านการเงิน และด้านภาษาต่างชาติ เพื่อเป็นการฝึกฝน เปิด
โลกทัศน์ในการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ และได้เรียนรู้วัฒนธรรมการทำงานกับ
องค์กรใหญ่ๆ ในระดับนานาชาติ
- กิจกรรมการฝึกอบรมบุคลิกภาพ การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม รวมทั้งการสัมภาษณ์
งานอย่างไรให้ได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน

- กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการเขียนประวัติส่วนบุคคลฉบับย่อ (Resume) ที่สามารถสร้างแรงจูงใจและความประทับใจกับแก่สถานประกอบการ
- กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับการเข้าสัมภาษณ์งานทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. อาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ – การประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการนั้นมีข้อจำกัดอยู่ที่ผู้ที่สนใจจะต้องมีต้นทุนทางการเงินค่อนข้างสูงหรือมีประสบการณ์มาก่อน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวในระดับมีเงินทุนไม่สูงมากนัก ประกอบกับไม่มีประสบการณ์ด้านการบริหารและดำเนินกิจการค้า โดยบัณฑิตมองว่าการประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการเหมาะสมกับบัณฑิตที่มีพื้นฐานครอบครัวมาจากเจ้าของกิจการมาก่อนแล้ว เช่น ครอบครัวประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรรายใหญ่ เปิดกิจการร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายส่ง หรือร้านขายปลีก เป็นต้น อย่างไรก็ตามบัณฑิตทั้งจากคณะวิชาต่างๆ สามารถสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการได้เหมือนกันทุกคน ด้วยการสนับสนุนส่งเสริมการสร้างทัศนคติและแรงจูงใจเชิงบวกให้กับนักศึกษาและบัณฑิตในการประกอบอาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการด้วยกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้

- ควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการในทุกสาขาวิชา โดยพัฒนาในรูปแบบของหลักสูตรแบบ Sandwich Program เช่น 2 ปี แรกเรียนที่มหาวิทยาลัย ปีที่ 3 เรียนรู้ที่สถานประกอบการ และปีที่ 4 กลับมาเรียนต่อให้จบที่มหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยให้ความสำคัญไปที่บริษัทเอกชนสมัยใหม่ที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ
- ในระดับคณะวิชาควรมีการจัดทำหลักสูตรนำร่องด้านการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้ศาสตร์ความรู้ตามศาสตร์หรือสาขาต่างๆ มาประยุกต์เพื่อประกอบอาชีพได้ในยุคปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
- อาจมีการบูรณาการสาขาวิชาต่างๆ ของคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์เข้าด้วยกันให้เป็นสาขาวิชาเชิงประยุกต์เพื่อการเป็นผู้ประกอบการที่สามารถเชื่อมโยงกับความถนัดเฉพาะบุคคล ความชอบส่วนบุคคล หรือแม้แต่สามารถต่อยอดการเป็นผู้ประกอบการจากธุรกิจหรือกิจการเดิมของครอบครัว
- คณะด้านสังคมศาสตร์อาจมีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่ส่งเสริมให้นักศึกษابัณฑิต และศิษย์เก่าในแต่ละสาขาวิชาได้เข้ามามีโอกาสในการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ในรูปแบบของบริษัท Start-up ภายใต้ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือคณะวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นการยกระดับการประกอบอาชีพผู้ประกอบการโดยใช้ความรู้และทักษะด้านสังคมศาสตร์เป็นหลัก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, DISCUSSIONS AND RECCOMENDATIONS)

จากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และมีวัตถุประสงค์รองเพื่อศึกษาใน 5 ประเด็นสำคัญได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา 2) ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา 3) เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา 4) ความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา และ 5) การวิเคราะห์แนวทางมุ่งใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ร่วมกับเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่เข้าร่วมพระราชพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566-2567 จำนวน 902 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผลและการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงความหมาย โดยสามารถสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

(Summary of Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตมากกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 68.40) มีสถานะปัจจุบันคือทำงานแล้วและไม่ได้เรียนต่อ รองลงมาคือกำลังหางานอยู่ (ร้อยละ 20.62) โดยบัณฑิตส่วนใหญ่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง (ร้อยละ 71.06) และรู้สึกโชคดีที่สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 44.79) อย่างไรก็ตามบัณฑิตมองว่าทักษะในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาที่จำเป็นและสำคัญที่สุดคือทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 62.31) รองลงมาคือทักษะการทำงานเป็นทีม (ร้อยละ 59.98) และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 58.09) ทั้งนี้อาชีพในฝันสองอันดับแรกของบัณฑิตได้แก่อาชีพผู้ประกอบการ (ร้อยละ 32.04) และอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 29.60)

ตอนที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.65) เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 23.57 ปี โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.19) มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน แม่ฮ่องสอน แพร่ สุโขทัย กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก เป็นต้น รองลงมาคือภาคกลาง (ร้อยละ 17.63) ภาคใต้ (ร้อยละ 9.64) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 9.32) และภาคตะวันออก (ร้อยละ 1.22)

ตอนที่ 3 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาชีพบิดาของบัณฑิตค่อนข้างเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอาชีพของมารดา โดยส่วนใหญ่บิดาประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม (ร้อยละ 27.16) รองลงมาคือพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 22.74) เช่นเดียวกันกับอาชีพของมารดาซึ่งผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 24.61) และพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 23.84) โดยครอบครัวของบัณฑิตมีรายได้เฉลี่ย 367,603.31 บาทต่อปี ในขณะที่บัณฑิตประมาณสองในสาม (ร้อยละ 61.10) มีภาระหนี้สินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยบัณฑิตมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.76) มีลักษณะงานที่กำลังทำอยู่ใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา รองลงมามีลักษณะงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 22.84)

ตอนที่ 4 ลักษณะทางวิชาการของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

บัณฑิตส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 23.73) รองลงมาคือคณะผลิตกรรมการเกษตร (ร้อยละ 9.76) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ (ร้อยละ 9.65) และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร (ร้อยละ 8.20) และบัณฑิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.50) มีความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา บัณฑิตจำนวน 175 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 19.40 ไม่รู้ว่าตัวเองมีความรู้เฉพาะทางหรือไม่ โดยเมื่อพิจารณาผลการศึกษาด้านการลงทะเบียนเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษาของบัณฑิตพบว่าบัณฑิตจากหลักสูตร 4 ปีจำนวนมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 68.74) ได้ผ่านการลงทะเบียนและฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาจากรายวิชาสหกิจศึกษา ในขณะที่พบบัณฑิตจากหลักสูตร 2 ปีต่อเนื่องเทียบเข้าเรียนร้อยละ 15.96 ได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการฝึกงาน

ตอนที่ 5 ทักษะต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.09) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทั้ง 10 ประเด็นบัณฑิตมีทัศนคติอยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” ในทุกประเด็น กล่าวคือบัณฑิตมีทัศนคติเห็น

ด้วยมากที่สุดคือ ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (ค่าเฉลี่ย 4.15) รองลงมาคือจะช่วยให้เรียนรู้งานได้เร็วขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.13)

ตอนที่ 6 แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงบันดาลใจมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.18) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นบัณฑิตมีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับ “แรงบันดาลใจมาก” เช่นเดียวกันทุกประเด็นได้แก่ ประเด็นด้านอาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ ทักษะต่างๆ เพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาได้ทันที เป็นประเด็นที่บัณฑิตมีแรงบันดาลใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) รองลงมาคือการมีประสบการณ์ตรงในสายวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอน ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.18)

ตอนที่ 7 แรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.07) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นบัณฑิตมีแรงจูงใจจากเพื่อนอยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” ในทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนสูงที่สุดคือการเห็นเพื่อนสามารถดูแลครอบครัวได้จากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.12) รองลงมาคือการเห็นเพื่อนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขจากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.11)

ตอนที่ 8 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.21) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายอาชีพพบว่าบัณฑิตมีระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาทั้ง 5 อาชีพอยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกันทั้งหมดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ อาชีพผู้ประกอบการ (ค่าเฉลี่ย 4.23) อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.15) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ค่าเฉลี่ย 4.13) อาชีพรับราชการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04)

ตอนที่ 9 เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

ผลการศึกษาพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value} = 104.633^{**}$) ได้แก่ ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 2.912^{**}$) แร้งบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 5.718^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 3.580^{**}$) โดยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 33.50 ($R^2 = 0.335$)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

ผลการศึกษาพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value} = 104.633^{**}$) ได้แก่ อายุ ($t \text{ value} = -3.469^{**}$) ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 2.854^{**}$) แร้งบันดาลใจ จากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 6.093^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 3.829^{**}$) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 35.50 ($R^2 = 0.355$)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

ผลการศึกษาพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F \text{ value} = 94.581^{**}$) ได้แก่ อายุ ($t \text{ value} = -3.784^{**}$) ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 6.569^{**}$) แร้งบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 4.447^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ($t \text{ value} = 3.471^{**}$) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 37.80 ($R^2 = 0.378$)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

ผลการศึกษาพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F value=54.910**) ได้แก่ อายุ (t value= -2.745**) ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (t value= 3.061**) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (t value= 3.128**) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (t value=4.412**) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 26.10 ($R^2=0.261$)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

ผลการศึกษาพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F value=75.261**) ได้แก่ อายุ (t value= -3.990**) ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (t value= 4.574**) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (t value= 2.119**) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (t value=5.784**) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ร้อยละ 32.60 ($R^2=0.326$)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตในภาพรวม

ผลการศึกษาพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก และพบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F value=118.972**) ได้แก่ อายุ (t value= -3.482**) ทศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (t value=4.701**) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (t value=5.403**) และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (t value=5.303**) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมได้ร้อยละ 43.30 ($R^2=0.433$)

ตอนที่ 10 ความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความคิดเห็นของบัณฑิตจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมนั้นบัณฑิตมองว่ามหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงของการศึกษาตามระบบ มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งผลิตกำลังคนไปพัฒนาประเทศ ซึ่งกำลังคนที่ผลิตได้ต้องมีคุณภาพและเกิดความสุขเป่ล่าน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ผ่านมามุ่งขยายในด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ มีผลให้ปัญหาการว่างงานและรอเรียกตัวเพื่อเข้าทำงาน หรือการรองานที่เหมาะสมกับตนเองนั้นเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นทุกปี ตลาดแรงงานไทยไม่สามารถดูดซับแรงงานได้เหมือนกับในอดีต เพราะอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์ของตำแหน่งงานที่รองรับได้ แต่อย่างไรก็ตามบัณฑิตจากคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์กลับมองว่าตนเองนั้นมีความรู้เฉพาะทางเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ในประเทศมีจำนวนไม่มากนัก จึงส่งผลต่อโอกาสในการได้งานทำค่อนข้างสูง ทั้งงานที่ตรงสาขาวิชาหรือไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา โดยจากการสำรวจพบว่าบัณฑิตที่ได้งานทำแล้วส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน โดยส่วนน้อยประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการที่รับช่วงต่อจากครอบครัว

ความคิดเห็นของบัณฑิตจากคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมของบัณฑิตนั้นสามารถสรุปได้ว่าการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนั้นว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในชีวิต อาจกล่าวได้ว่า “งานคือชีวิต” ดังนั้นในการเลือกประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีการเริ่มต้นด้วยการวางแผนชีวิตด้านอาชีพตั้งแต่วัยเรียน ซึ่งเป็นการวางแผนระยะยาวที่ต้องใช้เวลานานมาก และใช้ความพยายามอย่างมาก ผลตอบแทนที่ได้รับก็คุ้มค่า สิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ข้อมูลด้านอาชีพเป็นข้อมูลที่มีขอบข่ายกว้างขวางมากซึ่งขอบข่ายของข้อมูลด้านอาชีพประกอบด้วย เช่น แนวโน้มของตลาดแรงงาน ลักษณะงาน สภาพแวดล้อมของ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ การเข้าประกอบอาชีพ รายได้ ความก้าวหน้า การกระจายของผู้ประกอบอาชีพ และข้อดีและข้อเสียของงานแต่ละประเภท และ 2) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยที่บัณฑิตสามารถคาดการณ์ได้ ควบคุมปรับเปลี่ยนและพัฒนาได้ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับโครงสร้างของค่านิยม เป็นต้น

เหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

1. อาชีพบริหารการ เป็นอาชีพที่มั่นคงด้านรายได้ มีเกียรติและศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก อีกทั้งยังมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัว ตลอดจนมีความก้าวหน้าในการสอบเลื่อนขั้น ยศ หรือตำแหน่งตามความสามารถของตนเอง และมีบำเหน็จบำนาญหลังเกษียณอายุราชการ

แต่มีการสอบคัดเลือกที่ค่อนข้างยากและต้องเตรียมตัวนาน มีผู้สอบแข่งขันเป็นจำนวนมาก ตำแหน่งงานด้านวิทยาศาสตร์ค่อนข้างน้อย และอาชีพรับราชการมีเส้นสายเยอะและบางครั้งจำเป็นต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะให้กับผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้นๆ เพื่อให้ได้งานที่ต้องการ

2. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นอาชีพที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับรับราชการ เป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกเหมือนกับรับราชการ แต่มีเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่ารับราชการ มีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัวเหมือนข้าราชการ มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่งโดยไม่ต้องสอบแข่งขัน มีเงินได้พิเศษรายปี (โบนัส) เป็นประจำทุกปี และมีเงินบำนาญให้หลังเกษียณอายุงาน แต่การสอบคัดเลือกที่ค่อนข้างยากและมีการทุจริตการสอบบ่อยครั้ง มีผู้สอบแข่งขันเป็นจำนวนมาก มีการซื้อตำแหน่งที่ต้องการ และมีเส้นสายเยอะจนบางครั้งจำเป็นต้องจ่ายใต้โต๊ะเพื่อให้ได้งานอีกด้วย

3. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เป็นอาชีพที่มีเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่าอาชีพอื่นๆ หลายอาชีพ รวมทั้งอาชีพรับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการบางอย่างให้แก่พนักงาน ถึงแม้ว่าจะไม่เท่ากับรับราชการก็ตาม เช่น การท่องเที่ยวประจำปี การศึกษาบุตร เป็นต้น และยังมีเงินได้เสริมพิเศษระหว่างทำงาน เช่น ค่าคอมมิชชั่น ค่าเบี่ยงเลี้ยง เป็นต้น แต่มีความมั่นคงน้อย ต้องทำงานภายใต้แรงกดดันของหัวหน้างาน วันหยุดน้อย โดยความมั่นคงของบริษัทเอกชนนั้นมักขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ หรือสถานะการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นหลัก มีการแข่งขันสูงเนื่องจากการเปิดกว้างด้านวุฒิหรือสาขาที่สำเร็จการศึกษา

4. อาชีพผู้ประกอบการ เป็นอาชีพที่เป็นนายตัวเอง ไม่ได้เป็นลูกน้องหรือลูกจ้างใคร ทำให้มีเวลาเป็นส่วนตัวค่อนข้างสูง มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน และการปฏิบัติงาน อีกทั้งตนเองยังสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการ การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนางานต่างๆ ได้ด้วยตนเองในทุกประเด็น แต่เป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงในการลงทุน ความเสี่ยงต่อการขาดทุน โดยผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการจะต้องมีความสามารถหรือมีกลยุทธ์เพื่อรองรับความเสี่ยงต่างๆ ที่มีอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากความเสี่ยงนั้นมาจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศ

5. อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ เป็นอาชีพที่มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนเองในระดับนานาชาติ บัณฑิตสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดียิ่งขึ้น สามารถพูดได้และสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ โดยบัณฑิตกล่าวเพิ่มเติมว่าการทำงานกับชาวต่างชาติหรือหน่วยงานระหว่างประเทศนั้นถือเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีโอกาสดีๆ เข้ามาในชีวิตมากมาย แต่ปัญหาของบัณฑิตคือความไม่มั่นใจในทักษะด้านภาษา การทำงานร่วมกันเป็นทีมกับชาวต่างชาติ

ตอนที่ 11 การวิเคราะห์แนวทางมุ่งใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

แนวทางมุ่งใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในภาพรวม

1. มหาวิทยาลัยและคณะวิชาต่างๆ ควรมีการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรในประเด็นด้านการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยในบางรายวิชาอาจมีการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทั้ง 5 อาชีพได้แก่ อาชีพรับราชการ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน อาชีพผู้ประกอบการ และอาชีพพนักงานองค์กรระหว่างประเทศ

2. ควรมีการจัดกิจกรรมด้วยการเชิญตัวแทนจากหน่วยงานราชการ ตัวแทนจากบริษัทเอกชน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานองค์กรระหว่างประเทศ โดยอาจจัดกิจกรรมร่วมกับการปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ Open House ประจำปี รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ระหว่างปีการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์และให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงานของแต่ละหน่วยงาน

3. ในระดับรายวิชาควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำหลักวิชาการในแต่ละวิชาไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพทั้งในหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน หรือแม้แต่การเป็นผู้ประกอบการและเจ้าของกิจการ รวมไปถึงจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาดูงานในหน่วยงานจริงๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาให้นักศึกษาและบัณฑิต

4. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรมีการทบทวนผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้นหลังจากที่บัณฑิตสำเร็จประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยจำเป็นต้องมีการทบทวนและพิจารณาเปรียบเทียบผลของการผลิตบัณฑิตกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) ดังนั้นทุกหลักสูตรในมหาวิทยาลัยแม่โจ้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบ Outcome-Based Education (OBE) โดยสอดแทรกเป้าหมายด้านการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาเข้าไปด้วย

5. กลุ่มผู้บริหารในระดับคณะและระดับหลักสูตรจะต้องมีการทบทวนผลการเรียนรู้ทั้งหมดอีกรอบให้ชัดเจน เพื่อนำผลการเรียนรู้ทั้งหมดแจ้งให้นักศึกษาทุกคนและทุกชั้นปีทราบ เพื่อสร้างความมั่นใจในความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะต่างๆ ที่นักศึกษาทุกคนจะได้รับในระหว่างและหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว

แนวทางจุดใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตคณะวิชา ด้านวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. อาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ – คณะวิชาหรือหลักสูตรเฉพาะควรจะมีการอบรมให้ความรู้ ทิวเพื่อทบทวนบทเรียนหรือความรู้อื่นๆ เพิ่มเติมสำหรับการสอบแข่งขัน หรืออาจเชิญรุ่นพี่ที่สอบผ่าน ก.พ. มาแล้วมาให้แนวคิดและแนวข้อสอบสำหรับน้องๆ บัณฑิตที่กำลังเตรียมตัว

2. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศ – มหาวิทยาลัยและหลักสูตรควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตจบใหม่ด้านวิทยาศาสตร์ สำหรับการเข้าสู่โลกของการทำงานและการแข่งขัน โดยสอดแทรกประเด็นด้านการทำงานตามสายวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักถึงความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะที่ได้จากการเรียนการสอนมา และเพื่อให้บัณฑิตประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถเหล่านั้นกับการทำงานได้อย่างเต็มที่

3. อาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ – ควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปประยุกต์สำหรับการประกอบอาชีพด้านการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต ตลอดจนมีการพัฒนารายวิชาที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และช่วยปรับกระบวนการทัศน์ด้านการประกอบอาชีพในอนาคตด้วยการประยุกต์ศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ให้แก่ นักศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่ส่งเสริมให้นักศึกษา บัณฑิต หรือศิษย์เก่าในแต่ละสาขาวิชาได้เข้ามามีโอกาสในการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ในรูปแบบของบริษัท Start-up ภายใต้ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือคณะวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นการยกระดับการประกอบอาชีพผู้ประกอบการโดยใช้ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์เป็นหลัก

แนวทางจุดใจในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตคณะวิชา ด้านสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. อาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ – ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติและแนวความคิดในการประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการสอบคัดเลือก การเข้ารับคัดเลือกเพื่อทำงานราชการ ตลอดจนการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักศึกษา และบัณฑิตเกี่ยวกับหน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่งงานในแต่ละหน่วยงานที่ตรงกับสาขาวิชาหรือคณะวิชา มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อทบทวนบทเรียนหรือความรู้อื่นๆ เพิ่มเติมสำหรับการสอบแข่งขันเพื่อวัดความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก)

2. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศ – มหาวิทยาลัยและหลักสูตรควรมีการจัดกิจกรรมพบปะ อบรม ฝึกปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตจบใหม่ด้านสังคมศาสตร์ สำหรับการเข้าสู่โลกของการทำงานในภาคการศึกษาสุดท้าย ตลอดจนกิจกรรมระหว่างปีการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการจริง กิจกรรมพบปะของตัวแทน

บริษัทเอกชนหรือองค์การระหว่างประเทศกับนักศึกษา เพื่อให้ความรู้ ปรับทัศนคติ และเป็นแรงจูงใจ ในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา กิจกรรมการฝึกอบรมบุคลิกภาพ การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นทีม รวมทั้งการสัมภาษณ์งานอย่างไรให้ได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน กิจกรรมการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการการเขียนประวัติส่วนบุคคลฉบับย่อ (Resume) ที่สามารถสร้างแรงจูงใจและความ ประทับใจกับแก่สถานประกอบการ

3. อาชีพผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ – ควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรที่ ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการในทุกสาขาวิชา โดยพัฒนาในรูปแบบของหลักสูตรแบบ Sandwich Program เช่น 2 ปีแรกเรียนที่มหาวิทยาลัย ปีที่ 3 เรียนรู้ที่สถานประกอบการ และปีที่ 4 กลับมา เรียนต่อให้จบที่มหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยให้ความสำคัญไปที่บริษัทเอกชนสมัยใหม่ที่ส่งเสริมการเป็น ผู้ประกอบการ หรือจัดทำหลักสูตรนำร่องด้านการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้ศาสตร์ความรู้ตามศาสตร์ หรือสาขาต่างๆ มาประยุกต์เพื่อประกอบอาชีพได้ในยุคปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา และอาจมีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่ส่งเสริมให้นักศึกษา บัณฑิต และศิษย์เก่าในแต่ละ สาขาวิชาได้เข้ามามีโอกาสในการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ในรูปแบบของบริษัท Start-up ภายใต้ความ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือคณะวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นการยกระดับการประกอบอาชีพผู้ประกอบการโดย ใช้ความรู้และทักษะด้านสังคมศาสตร์เป็นหลัก

อภิปรายผล

(Discussions)

1. จากผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานไม่ได้เรียนต่อและกำลังหางานอยู่ โดย บัณฑิตส่วนใหญ่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองและรู้สึกโชคดีที่สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ อาชีพในฝันสองอันดับแรกของบัณฑิตได้แก่อาชีพผู้ประกอบการและอาชีพรับราชการ อย่างไรก็ตาม จากการพูดคุยกับบัณฑิตแบบไม่เป็นทางการทำให้ทราบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ตั้งใจไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่า หลังสำเร็จการศึกษาจะต้องหางานทำได้เร็วที่สุด เนื่องจากอัตราการแข่งขันการหางานทำกับ จำนวนตำแหน่งงานนั้นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังต้องผ่อนชำระกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) อีกด้วย ในขณะที่บัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานอธิบายว่า ปัจจุบันหางานทำยากและเคยสมัครงาน สัมภาษณ์งานมาก่อนหน้านี้แล้ว แต่ไม่ได้รับคัดเลือกเข้าทำงานเนื่องแต่ละปีมีบัณฑิตสำเร็จการศึกษา เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้สถานประกอบการมีตัวเลือกในการทำงานค่อนข้างมาก การแข่งขันสูง และ บัณฑิตอีกส่วนหนึ่งยังไม่พร้อมและไม่มีความจำเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2565) ที่พบว่าบัณฑิตระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ได้งานทำหลังสำเร็จ การศึกษาในช่วง 3 - 6 เดือน ซึ่งจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรจากสำนักงานสถิติ

แห่งชาติ (2566) พบว่า ในปี 2566 มีจำนวน ประชากรที่อยู่ในวัยกำลังแรงงาน 38.21 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.31 และเป็นผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงาน 18.56 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 32.69 โดยกลุ่มผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ 1) ผู้มีงานทำร้อยละ 97.7 2) ผู้ว่างงานร้อยละ 3.92 และ 3) ผู้ที่รอฤดูกาลทำงานร้อยละ 1.28 สำหรับภาวะการว่างงานของประชากรมีผู้ว่างงาน 3.92 แสนคนในปี 2566 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาจะเห็นว่าผู้ว่างงานลดลง แต่เมื่อพิจารณาการระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้ว่างงานพบว่า ระดับอุดมศึกษามีจำนวนผู้ว่างงาน 1.15 แสนคน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาจะเห็นว่าผู้จบการศึกษา ระดับอุดมศึกษาว่างงานเพิ่มขึ้น 2.5 หมื่นคน จากผลการศึกษาเปรียบเทียบกับผลการสำรวจข้างต้นสามารถคาดการณ์ได้ว่าจำนวนผู้ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มการว่างงานเพิ่มขึ้น ทำให้บัณฑิตที่กำลังสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีเกิดการแข่งขันในการหางานทำสูง บัณฑิตจะต้องขวนขวายหางานให้ได้เร็วที่สุดเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้

2. ผลการศึกษาบัณฑิตมองว่าทักษะในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาที่จำเป็นและสำคัญที่สุดคือทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ รองลงมาคือทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้บัณฑิตกล่าวเพิ่มเติมว่าถึงแม้ว่าสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว นอกเหนือจากความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา บัณฑิตยังต้องมีทักษะรอบด้านที่จะต้องนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือประกอบอาชีพในอนาคต โดยในปัจจุบันตามตลาดแรงงานค่อนข้างมีการแข่งขันสูงบัณฑิตจบใหม่ทั่วประเทศมีจำนวนมากซึ่งสวนทางกันกับตำแหน่งที่เปิดรับเข้าทำงาน ดังนั้นบัณฑิตจบใหม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติพิเศษที่โดดเด่น สามารถสร้างความประทับใจและความไว้วางใจแก่ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ถูกคัดเลือกเข้าทำงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าบัณฑิตจบใหม่จะต้องมีทักษะที่หลากหลายและทันสมัยโดยสุนันทา มาวิน และคณะ (2565) ได้กล่าวว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หน่วยงานต่างๆ หรือสถานประกอบการต่างๆ ก็ต้องปรับตัวด้วยเช่นกัน ดังนั้นในการคัดสรรบุคลากรเข้าทำงานจึงต้องให้ความสำคัญกับทักษะที่หลากหลายของบัณฑิตจบใหม่ ดังนั้นบัณฑิตจะต้องเรียนรู้เพื่อฝึกฝนทักษะใหม่ๆ หรือพัฒนาทักษะเดิมที่มีอยู่แล้วมาปรับเปลี่ยนพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ทักษะใหม่ๆ ที่บัณฑิตจำเป็นต้องมีติดตัวประกอบด้วย 9 ทักษะดังต่อไปนี้

1) ทักษะทางดิจิทัล (Digital Skills)

ทักษะทางดิจิทัลเป็นทักษะที่ขาดไปไม่ได้เลยในยุคปัจจุบันที่จำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีที่ช่วยลดภาระการทำงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล การนำเสนอข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลที่รวดเร็ว สำหรับบัณฑิตหลายๆ คนจึงจำเป็นต้องมีการเสริมความสามารถและหาความรู้ในด้านของเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถนำความรู้เทคโนโลยีไปช่วยแก้ปัญหา และพัฒนางานให้มีความทันสมัยมากขึ้น

2) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking Skills)

การคิดเชิงวิพากษ์หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะที่ต้องคิดทุกด้านอย่างรอบคอบตามความเป็นจริงโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด หลักเหตุผล จนได้คำตอบที่เหมาะสมหรือดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ

3) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation Skills)

นับว่าเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งที่บัณฑิตจบใหม่จะต้องคิดสร้างแนวคิดใหม่ๆ พัฒนาวิธีการใหม่ๆ ที่ช่วยให้การทำงานดีขึ้นใช้ทักษะทางความคิดเพื่อสร้างทางเลือกใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา

4) ทักษะทางสังคม (Social Skills)

ทักษะทางสังคมหรือทักษะการเข้าสังคมเป็นทักษะที่ใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้อื่นที่แสดงออกในตัวละครในลักษณะของอุปนิสัย บุคลิกภาพ ทัศนคติ ที่แสดงออกมาหรือกระทำออกมา เพื่อเพิ่มความปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการทำงานที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม

5) ทักษะการร่วมมือทำงานเป็นทีม (Collaboration Skills)

ทักษะการทำงานร่วมกันทำให้บัณฑิตสามารถทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งสภาพแวดล้อมการทำงานส่วนใหญ่ภายในองค์กรต้องการการทำงานร่วมกัน ดังนั้นทักษะการร่วมมือทำงานเป็นทีมจึงมีความจำเป็นเพื่อเข้าใจมุมมองที่หลากหลายในการทำงาน

6) ทักษะภาวะผู้นำและภาวะผู้ตาม (Leadership and Followership Skills)

ภาวะผู้นำถือว่าเป็นกระบวนการทักษะสำคัญในการที่มีคุณลักษณะบุคลิกภาพ และอุปนิสัยของการเป็นผู้นำทำให้ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลอื่นในการทำงาน กล่าวคือผู้นำที่รู้หน้าที่ของตนเองสามารถปฏิบัติงานได้และให้คำแนะนำกับผู้อื่นได้ ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม (Follower) มีความเชื่อถือ ศรัทธา และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

7) ทักษะการยืดหยุ่นและปรับตัว (Flexibility and Adaptability Skills)

การมีทักษะความสามารถในการยืดหยุ่นและปรับตัว (Flexibility and Adaptability Skills) คือสิ่งสำคัญที่ควรมีไว้อย่างมากในการทำงาน เนื่องจากทักษะยืดหยุ่นและปรับตัวนั้นจะช่วยให้นักบัณฑิตพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก ทำให้ผู้คนที่มีความยืดหยุ่นและปรับตัวจะกลายเป็นคนที่ได้เปรียบในการทำงานในอนาคต

8) ทักษะทางอารมณ์ (Emotional Skills)

ทักษะทางอารมณ์เป็นทักษะความสามารถในการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตัวเองที่จะต้องสามารถบริหารจัดการอารมณ์และการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ที่มากกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกเพื่อการใช้ชีวิตของตัวเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขหรือเรียกว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)

9) ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Skills)

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเน้นพัฒนาส่วนบุคคลโดยไม่เกี่ยวกับช่วงวัยซึ่งทุกคนสามารถเรียนรู้ต่อไปได้เรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นจึงมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตจบใหม่สามารถปรับตัวจากการเป็นบัณฑิตจบใหม่รู้แบบตั้งรับ (Passive Learner) ให้เป็นบัณฑิตจบใหม่รู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learner) และมีความตื่นรู้ (Agile Learner) มีทัศนคติของความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Mindset) เป็นคนที่มีคุณภาพ และสามารถปรับตัวรับกับความผันผวนของโลกในมิติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

3. จากผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของบัณฑิตพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 23.57 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ โดยบิดาและมารดาของบัณฑิตประกอบอาชีพเหมือนกันคือส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม รองลงมาคือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าทิศทางของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของประชากรในประเทศไทยที่มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มากไปกว่านั้นบัณฑิตหญิงส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะด้านการเกษตร โดยครอบครัวประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของสุนันทา ศรีรัตน (2564) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยประมาณ 21.22 ปี โดยบิดาและมารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่นเดียวกันกับการศึกษาของสิริภัทร วังซ้าย (2565) ที่พบว่านักศึกษาเกษตรกลุ่มตัวอย่างเกือบสองในสามเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 21.50 ปี บิดาและมารดาประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม และการศึกษาของจักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ (2562) เรื่องเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในจบการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าอาชีพของบิดามารดานั้นมีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาเกษตรเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าอาชีพบิดาและมารดาของนักศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาเพื่อดำเนินรอยตามหรือรับมรดกอาชีพของครอบครัวดั้งเดิม โดยผลการศึกษาที่ยืนยันได้ว่าบัณฑิตที่ตัดสินใจประกอบอาชีพด้านการเกษตรนั้นมักสำเร็จการศึกษาจากคณะวิชาด้านการเกษตร และได้รับแรงจูงใจจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร เพื่อนำความรู้ความสามารถไปต่อยอดให้กับครอบครัว

4. ผลการศึกษพบว่าบัณฑิตประมาณสองในสามมีภาระหนี้สินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยบัณฑิตเกือบครึ่งหนึ่งมีลักษณะงานที่กำลังทำอยู่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตามบัณฑิตมากกว่าครึ่งหนึ่งมีภาระหนี้สินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ดังนั้นกลุ่มบัณฑิตเหล่านี้จึงจำเป็นต้องหางานทำให้เร็วที่สุดเพื่อแบ่งเบาภาระหนี้สินให้หมดไปโดย

จากการสัมภาษณ์พบว่า สาเหตุที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามีหลายสาเหตุ โดยหนึ่งในสาเหตุที่สำคัญที่สุดคือการมีภาระหนี้สิน กยศ. โดยกลุ่มบัณฑิตที่มีภาระหนี้สิน กยศ. มีแนวคิดในการประกอบอาชีพโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษากับหน้าที่รับผิดชอบในการทำงาน บัณฑิตเหล่านี้พยายามหางานที่มีรายได้ค่อนข้างสูงเพื่อรองรับการชำระหนี้ กยศ. ผ่านระบบราชการ โดยผลการศึกษาของจักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ (2562) สนับสนุนผลการศึกษานี้ว่า นักศึกษาเกษตรส่วนใหญ่ไม่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรหลังสำเร็จการศึกษา เนื่องจากการเข้าร่วมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยนักศึกษาที่เข้าร่วมกองทุน กยศ. ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันคือ หลังจบการศึกษาและทำงานแล้วจำเป็นต้องผ่อนชำระค่าเล่าเรียนตามเงื่อนไขของ กยศ. โดยเชื่อว่าการประกอบอาชีพทางการเกษตรจะมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน และเกรงว่ารายได้จะไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตามบัณฑิตยังกล่าวอีกว่า สาเหตุที่ไม่ประกอบอาชีพตรงสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ได้แก่ 1) ความไม่มั่นใจในความรู้ตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา โดยเฉพาะหลักสูตรที่เป็นสหวิทยาการไม่ได้บ่มเพาะให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถเฉพาะทางแต่อย่างใด 2) ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรที่เรียน โดยกลุ่มบัณฑิตคิดส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษามานั้นไม่มีความชัดเจนเรื่องความรู้เฉพาะทาง ขาดแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนที่ชัดเจน นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนและรายวิชาต่างๆ ไม่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่นักศึกษาอยากประกอบอาชีพตามสาขาวิชา และ 3) ปัจจุบันหน่วยงานเอกชนหรือสถานประกอบการโดยทั่วไปให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษาของบัณฑิตน้อยลง โดยเปิดรับสมัครงานกับบัณฑิตสาขาใดก็ได้ในตำแหน่งงานเดียวกัน ดังนั้นจึงเป็นการเปิดกว้างในโลกของการทำงานให้แก่บัณฑิตใหม่ทุกคน ได้มีโอกาสเลือกและพิจารณาอาชีพตามที่ตนเองต้องการได้อย่างอิสระ โดยมีต้องคำนึงถึงคุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษา

5. บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” โดยบัณฑิตเชื่อว่าการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษานั้นทำให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและจะช่วยให้เรียนรู้งานได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” โดยบัณฑิตได้อธิบายว่าเพิ่มเติมว่าการได้ทราบข่าวและเห็นเพื่อน มีอาชีพ มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนสามารถดูแลครอบครัวได้จากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษานั้นเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมและอยากทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวเหมือนเพื่อนๆ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงบันดาลใจมาก” เช่นเดียวกัน โดยบัณฑิตได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าอาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ ทักษะต่างๆ เพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาได้ทันที รวมถึงการมีประสบการณ์ตรงในสายวิชาชีพของอาจารย์

ผู้สอน ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตเช่นเดียวกัน โดยผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องและใกล้เคียงกับผลการศึกษาของสิริภัทร วังซ้าย และคณะ (2565) ที่พบว่านักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายมีแรงจูงใจและเจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักศึกษามีเจตคติและแรงจูงใจในการประกอบอาชีพการเป็นผู้ประกอบการและการเป็นเจ้าของกิจการด้านการเกษตรอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือการเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน ตามลำดับ เช่นเดียวกันกับการศึกษาของสุนันทา ศรีรัตน และคณะ (2565) ที่พบว่าภาพรวมของทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาเกษตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักของนักศึกษาเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่แรงจูงใจที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรในภาพรวมของนักศึกษาเกษตรอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาให้ความสำคัญไปที่อาชีพที่สุจริต ความเป็นอิสระสูงในการประกอบอาชีพและความภาคภูมิใจ มีเกียรติ และการยกย่องที่ได้รับในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้แรงบันดาลใจและความรู้ความสามารถที่ได้จากอาจารย์ผู้สอนก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพตามสาขาด้านการเกษตรที่เรียนมา

6. บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยบัณฑิตให้ความสำคัญไปที่อาชีพผู้ประกอบการมากที่สุด โดยบัณฑิตกล่าวว่าอาชีพผู้ประกอบการมีเวลาส่วนตัวสูง ความเป็นอิสระในการบริหารและการดำเนินงาน ตลอดจนการเป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารงานในทุกประเด็น และการได้เป็นนายไม่เป็นลูกน้องใคร รองลงมาคืออาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ โดยบัณฑิตคาดหวังว่าจะเป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนาศักยภาพตนเองด้านการทำงานระหว่างประเทศ โอกาสในการพัฒนาทักษะทางภาษา การติดต่อสื่อสารประสานงานกับชาวต่างชาติ รวมทั้งโอกาสในการได้รับเงินเดือนที่สูงหรือการได้รับเงินเดือนเป็นเงินสกุลต่างชาติด้วย สำหรับอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนบัณฑิตให้ความสำคัญไปที่เงินเดือนเริ่มต้นที่อาจสูงกว่าอาชีพอื่นๆ รวมทั้งเป็นอาชีพที่ทำขายและสามารถใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ และยังได้เงินได้เสริมพิเศษด้วย เช่น ค่าคอมมิชชั่น ค่าเบี้ยเลี้ยง เป็นต้น โดยบัณฑิตที่ประกอบอาชีพหรือกำลังสอบคัดเลือกเพื่อเข้ารับราชการนั้นอธิบายว่า อาชีพรับราชการมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัวเป็นประเด็นสำคัญที่เลือกประกอบอาชีพนี้ อีกทั้งยังมีความมั่นคงด้านรายได้และมีความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง ในขณะที่บัณฑิตมีมุมมองเกี่ยวกับอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจว่ามีเงินได้พิเศษรายปี เงินเดือนเริ่มต้นค่อนข้างสูงกว่าอาชีพรับราชการ และมีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง โดยผลการศึกษาทั้งหมดใกล้เคียงกับการศึกษาของสิริภัทร วังซ้าย และคณะ (2565) ที่พบว่าเจตคติในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มอาชีพ พบว่าการประกอบอาชีพที่สามารถส่งต่อเป็นมรดกตกทอดให้แก่ลูกหลานได้นั้น และการรวมกลุ่มของกลุ่มเกษตรกรเป็นสหกรณ์ทางการเกษตรเป็นประเด็น

ที่สามารถสร้างเจตคติในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ในขณะที่เจตคติในการประกอบอาชีพข้าราชการหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงด้านรายได้สามารถสร้างเจตคติที่ดีให้แก่กลุ่มตัวอย่างได้มาก โดยเจตคติในการประกอบอาชีพพนักงานเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับเจตคติในการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นอาชีพที่เป็นนายตัวเองและสามารถวางแผนธุรกิจ ปรับปรุงแผน และพัฒนาให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาของณัฐริตา ปานชื่น (2565) ค่อนข้างแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้ โดยพบว่าการเลือกประเภทอาชีพที่เป็นกลุ่มนักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษามหาวิทยาลัยรัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแนวโน้มหรือความต้องการที่จะเลือกประเภทอาชีพรับราชการมากที่สุด รองลงมาคือมีแนวโน้มหรือความต้องการที่จะเลือกประเภทอาชีพหน่วยงานเอกชน อาชีพอิสระ และธุรกิจส่วนตัว ในขณะที่ผลการศึกษาของณัฐวุฒิ คูดำรงสวัสดิ์ (2563) สามารถขยายความผลการศึกษาในครั้งนี้ได้คือ การเลือกทำงานในสายอาชีพที่ตรงกับปริญญาที่สำเร็จ การศึกษาจะช่วยให้บัณฑิตนั้นรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับ และช่วยให้บัณฑิตมีโอกาสสร้างความประทับใจให้กับผู้ร่วมงานและหัวหน้างานได้ เช่นเดียวกันกับการศึกษาของ ในขณะที่กิริติกา สิ้นสุวรรณ (2557) ทำการศึกษาเรื่องการเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนโรงเรียนธรรมจารินิวิทยา โดยพบว่าคุณค่านิยมของบุคคล ครอบครัว และสภาพแวดล้อมมีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต

7. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมพบ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ อายุ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา และแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายอาชีพพบ 4 ปัจจัยเช่นเดียวกันที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทั้ง 5 อาชีพ คือ อาชีพรับราชการ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน อาชีพผู้ประกอบการ และอาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ โดยในภาพรวมบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพรับราชการว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและได้รับการยอมรับจากสังคมภายในประเทศ มีความมั่นคงด้านเงินเดือน การเลื่อนขั้นตำแหน่ง และมีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัว ในขณะที่บัณฑิตมองว่าอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมีความใกล้เคียงกับรับราชการแตกต่างกันที่ไม่มีบ้านอายุ แต่มีเงินเดือนเริ่มต้นที่สูงกว่ารับราชการ และมีโบนัสปลายปี สำหรับอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนนั้น บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าเงินเดือนค่อนข้างสูงกว่าอาชีพอื่นๆ มาก เป็นอาชีพที่ทำหายความสามารถ มีรายได้เสริม และมีสวัสดิการต่างๆ

มากมาย ในขณะที่บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพผู้ประกอบการว่าเป็นอาชีพที่มีเวลาส่วนตัวสูง เป็นอิสระในการบริหารและดำเนินงาน เป็นผู้ตัดสินใจและรับผลประโยชน์จากผลประกอบการเต็มที่ แต่ต้นทุนและความเสี่ยงค่อนข้างสูงในปัจจุบัน และอาชีพพนักงานองค์กรระหว่างประเทศบัณฑิตมองว่าเป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้ตนเองพัฒนาศักยภาพด้านการทำงาน ด้านภาษา ด้านการติดต่อสื่อสารหรือประสานงานกับชาวต่างชาติ และองค์กรต่างชาติต่างๆ

โดยเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ บัณฑิตอธิบายว่าทัศนคติต่อสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการตัดสินใจประกอบอาชีพ เพราะถ้าบัณฑิตมีทัศนคติที่ดีต่อสาขาวิชาชีพของตนก็ย่อมต้องการประกอบอาชีพที่สามารถใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญของตนเองจากการศึกษา ในขณะที่บัณฑิตอีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่าเหตุผลส่วนหนึ่งในการตัดสินใจประกอบอาชีพมาจากอาจารย์ผู้สอนที่ให้ความรู้ ให้ความรู้ความสามารถต่างๆ ตลอดจนสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองรักและศรัทธาในสาขาวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษา เพื่อนำไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวในอนาคต ในขณะที่มุมมองด้านแรงจูงใจจากเพื่อนนั้นบัณฑิตเล่าให้ฟังว่าเพื่อนจะมีส่วนในการตัดสินใจประกอบอาชีพในด้านการพูดคุยปรึกษาหารือก่อนสำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการหางานทำ การสมัครงานหลังสำเร็จการศึกษา โดยนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่าเพื่อนบัณฑิตในชั้นเรียนเดียวกันบางคนได้งานทำตั้งแต่สำเร็จการศึกษาเลย มีเงินเดือนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ เป็นอีกหนึ่งแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้บัณฑิตต้องการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาโดยเร็วที่สุด โดยผลการศึกษาที่สอดคล้องกับผลการศึกษาบางประการของ วรรณภัสสร วงษ์สุวรรณ (2565) ที่ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติและแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเข้ามาทำงานในระบบราชการของบุคลากรกลุ่ม Generation Y กรณีศึกษาหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามาทำงานในระบบราชการของบุคลากรกลุ่ม Generation Y มีหลายประการได้แก่ ชื่อเสียงขององค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เงินเดือนที่ได้รับ สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่จูงใจให้บุคลากรทำงานด้วยความทุ่มเท ตลอดจนด้านความมั่นคงขององค์กรทั้งทางด้านการเงิน สภาพคล่อง ความเป็นปึกแผ่นและน่าเชื่อถือ อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือโอกาสในความก้าวหน้าในสายอาชีพนั้นๆ และปัจจัยด้านโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของตนเอง ซึ่งสามารถยืนยันได้จากการศึกษาของ สิริภัทร วังซ้าย และคณะ (2565) ที่พบว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อสาขาวิชาที่กำลังศึกษาและคาดว่าจะสำเร็จการศึกษา ตลอดจนนักศึกษาที่ได้รับแรงจูงใจจากหลักสูตร ณาจารย์ผู้สอน และเพื่อนๆ อยู่ในระดับมาก จะส่งผลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะ (Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางควรมีการทบทวนและพัฒนายุทธศาสตร์รวมทั้งนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษา โดยให้ความสำคัญไปที่กระบวนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่ การพัฒนาหลักสูตรด้านการเกษตรประยุกต์เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักศึกษาในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา เช่น อุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เทคโนโลยีการผลิตพืชอินทรีย์เชิงพาณิชย์ เทคโนโลยีการผลิตสัตว์เพื่ออุตสาหกรรมฟาสต์ฟู้ด เป็นต้น

2. นอกเหนือจากกระบวนการเรียนการสอนแล้วยุทธศาสตร์หนึ่งที่มหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญคือ การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนตามแนวคิดความร่วมมือและแนวคิดแบบวิถีชีวิตถัดไป (Next Normal) เพื่อเป็นตัวอย่างในการปรับตัวตามวิชาชีพเกษตรกรรมภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่สามารถควบคุมได้

3. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยควรมีนโยบายร่วมกันในการสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังแนวความคิดในการประกอบอาชีพในอนาคต รวมไปถึงการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของนักเรียนและนักศึกษา ทั้งนี้มหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการโดยความสำคัญไปที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต ในขณะที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรสนองนโยบายของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม เพื่อให้นักศึกษามีความมั่นใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาตามสาขาวิชาที่ตนเลือกเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาด้านการเกษตร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนร่วมกัน ในรูปแบบของ Central Laboratory ตลอดจน การเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางสังคม (Social Laboratory) เช่น การลงพื้นที่จริงทั้งในเชิงเกษตรและในเชิงอุตสาหกรรม ตลอดจนจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างห้องเรียนอัจฉริยะให้แก่ทุกคน เพื่อเสริมสร้างทักษะและส่งเสริมบรรยากาศความเป็นยุคดิจิทัลให้กับนักศึกษาทุกคน ทุกสาขาวิชา และทุกคน

2. ผู้สอนควรมีการอัปเดตข้อมูลด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ องค์กรความรู้ใหม่ๆ จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาตนเองตลอดเวลา เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับนักศึกษา อีกทั้งสร้างแรง

บันดาลใจและเป็นตัวอย่างที่ดีเชิงประจักษ์ ด้วยการเริ่มต้นเป็นเกษตรกรด้วยตนเอง ตลอดจนการส่งเสริมและสอดแทรกเกี่ยวกับการประกอบอาชีพตามสาขาหรือสายงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจุดประกายในการประกอบอาชีพและเป็นทางเลือกให้นักศึกษามั่นใจได้ว่าจะสามารถนำความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะที่ได้จากการศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพหรือทำงานได้ในอนาคต

3. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรจัดทำข้อตกลง (MOU) กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์การระหว่างประเทศ โดยสร้างความร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพด้านความเชี่ยวชาญและทักษะให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนและเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในสายงานของแต่ละคณะและสาขาวิชาโดยเฉพาะสาขาวิชาด้านการเกษตร โดยการอนุญาตให้องค์กรเอกชนใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัยบางส่วนในการนำเครื่องมือ หรือเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาใช้ปฏิบัติงานจริง หรืออาจให้นักศึกษาไปเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรในพื้นที่ขององค์กรเอกชนได้ ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนรู้ระบบการทำงานจริงจากองค์กรเอกชนควบคู่ไปกับการฝึกทักษะด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัย หรือการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการในอนาคต

4. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรมีการสร้างร่วมมือกับโรงเรียนมัธยมและวิทยาลัยในระดับอาชีวศึกษา ด้านการแนะแนวทาง ทางเลือก และการตัดสินใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นให้แก่ นักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยอาจจัดกิจกรรมในการส่งตัวแทนจากคณะวิชาต่างๆ มาให้ความรู้และแนวคิดในแต่ละสาขาวิชาชีพ ให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนั้นรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้นและรู้ว่าตนเองต้องการประกอบอาชีพอะไรในอนาคต ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเรียนในระดับอุดมศึกษา หรืออาจจัดกิจกรรมเข้าค่ายการศึกษา (Educational Camp) ในแต่ละคณะ โดยให้รุ่นพี่แต่ละสาขาวิชามาให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

5. มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการเรียนการสอนในภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษเฉพาะทาง เนื่องจากปัจจุบันช่องทางการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศนั้นสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการศึกษา และด้านธุรกิจการค้า หากนักศึกษาเกษตรมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษทั่วไปแล้วยังมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษเฉพาะทางด้านการเกษตรด้วยจะทำให้ นักศึกษาเกษตรมีความมั่นใจในการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ และอาจนำไปสู่การทำธุรกิจด้านการเกษตรกับต่างประเทศได้ในอนาคต ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สาขาวิชาและหลักสูตรด้านการเกษตรจะต้องจัดให้มีการเรียนการสอนด้านภาษาอังกฤษเฉพาะทางการเกษตร และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านภาษา เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาเฉพาะแต่ละคณะเพื่อข้อมูลเชิงลึกด้านการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการสำรวจและตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาอย่างแท้จริง การปรับตัวของแต่ละหลักสูตรที่สามารถผลิตบัณฑิตที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละสาขาวิชาชีพ

2. สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือศักยภาพและสมรรถนะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษานั้น ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการหรือหน่วยงานต่างๆ หรือไม่ ดังนั้นในการศึกษาค้างต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงลึกของศักยภาพและสมรรถนะของบัณฑิตตามกระบวนการบ่มเพาะจากแต่ละสาขาวิชาและคณะวิชา กับศักยภาพและสมรรถนะของบัณฑิตที่สถานประกอบการและหน่วยงานต่างๆ ต้องการอย่างแท้จริง

3. “ผลผลิต” (Output) ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้คือ “บัณฑิต” ความรู้ความสามารถของบัณฑิตที่ได้เล่าเรียนมาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นสิ่งที่ติดตัวบัณฑิตไปเพื่อเข้าสู่โลกของการทำงาน หรือการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพที่ประสบความสำเร็จ นำมาซึ่งชื่อเสียง เกียรติยศ เงินทอง และความภาคภูมิใจของตัวบัณฑิต “ผลลัพธ์” (Outcome) ที่ตามมาคือการได้รับความชื่นชมยินดี การเชิดชูเกียรติของสถานประกอบการหรือหน่วยงานต่างๆ ที่มอบให้แก่บัณฑิตเหล่านั้น ตลอดจนความเชื่อถือ ความมั่นใจ และความไว้วางใจของสถานประกอบการในการรับบัณฑิตในอนาคตเข้าทำงาน ดังนั้น ในการศึกษาค้างต่อไปนักวิจัยอาจศึกษาถึงความเชื่อมโยงย้อนกลับไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนของทุกสาขาวิชา ว่ามีกลยุทธ์หรือวิธีการอย่างไรในการบ่มเพาะนักศึกษาให้เจริญเติบโตออกไปเป็นบัณฑิตที่มีศักยภาพและคุณภาพได้ในอนาคต

บรรณานุกรม

- กวี วงศ์พุ่ม. 2550. **ภาวะผู้นำ**. สำนักพิมพ์ พี. เค. อินเตอร์พรีนซ์จำกัด กรุงเทพมหานคร.
- กมลพร กัลยาณมิตร. 2559. แรงจูงใจ 2 ปัจจัย พลังสู่ความสำเร็จ. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 6(3): 179-181.
- กัลยา วาณิชบัญชา. 2553. **การวิเคราะห์เชิงปริมาณ**. กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- กิริยา กุลกลการ อนันต์ ภาวสุทธิไพศิฐ และศุทธาภา นพวิญญวงศ์. 2562. **ผลกระทบของ COVID-19 ต่อการส่งเสริมการมีงานทำ**. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/f70f1d6bccf6452c89c10eb17d5f9dbd.pdf (29 พฤศจิกายน 2567).
- กิริติกา สิ้นสุวรรณ. 2557. **การเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนโรงเรียนจารินีวิทยา**. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาดบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรนนท์ ไวยศรีแสง. 2552. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น สวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์ และนิศาชล ลีรัตนกร. 2558. **คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่**. รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น รักษ์สรณ์ คงธนาจารูอนันต์ และทองเลี่ยน บัวจุม. 2562. **เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่**. **วารสารมนุษยสังคมศาสตร์**. 17(3): 135-156.
- จันจลี ถนอมลิขิตวงศ์ และสมฤติ ปาละวัล. 2561. **การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีคุณลักษณะ-องค์ประกอบเพื่อพัฒนาการรู้จักตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส จังหวัดยะลา**. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร. 2547. **หลักการบริหารจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ทรัพย์เพิ่มการ.
- ณัชชา หมื่นชัยกุล. 2546. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนคณะพัฒนสังคมของนักศึกษา**. **โครงการพิเศษ จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐริตา ปานชื่น. 2565. **แนวคิดของนักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษาในการเลือกเข้าทำงาน**. **ค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**.

- ณัฐภูมิ คุณดำรงสวัสดิ์. 2563. การเลือกอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/mlw12/6114961093.pdf> (25 เมษายน 2568).
- จิตติมา ประภากรเกียรติ. 2548. แนวโน้มการเลือกประกอบอาชีพและการวางแผนอาชีพ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. รายงานการวิจัย. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- น้ำทิพย์ บุตรทศ และวรรณภา ลือกิตินันท์. 2558. การตัดสินใจเลือกอาชีพ แรงจูงใจ และความก้าวหน้าในอาชีพชีวิตดีเอ็มซี. วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 10(1): 123-124.
- พิศิษฐ์ ตันณทวณิช และพนา จินดาศรี. 2561. ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 24(2): 3-12.
- พจณี รัตนมณี. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลชวนชื่น. งานนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ไพบูลย์ พันธวงศ์. 2557. ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนตำบลสะลง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่. โครงร่างวิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ภานุพงศ์ หงส์สุวรรณ. 2560. เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษาสาขาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะผลิตภัณฑ์การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่. การเรียนรู้อิสระปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. 2566. สภาพการณ์งานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2565. สถาบันวิจัยและพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2553. ประวัติความเป็นมา. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <https://www.mju.ac.th/en/About-mju.html> (25 พฤศจิกายน 2567).
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2553. ภาพตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.mju.ac.th>. (25 พฤศจิกายน 2567).
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2567. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ. ระบบออนไลน์. แหล่งที่มา <https://www.mju.ac.th/th/Vision.html> (25 พฤศจิกายน 2567).
- ระบบสถิติทางการทะเบียน. 2562. จำนวนประชากรแยกอายุ. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา http://stat.dopa.go.th/stat/stat_new/upstat_age_disp.php (25 พฤศจิกายน 2567).

- วรรณภัสสร วงษ์สุวรรณ. 2565. **ทัศนคติและแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเข้ามาทำงานในระบบราชการของ บุคลากรกลุ่ม Generation Y กรณีศึกษา หน่วยงานในสังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.** ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วาสิณี กฤษณวรรณ. 2539. **กระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองในการศึกษาต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาของบุตรหลาน: ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ปริญญา สถานบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และสมชาย หิรัญกิตติ. 2550. **การจัดการพฤติกรรมองค์การ.** กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. 2543. **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์.** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุรดา นิติวกร. 2561. **วิกฤติการณ์อาหารไทย? (Thai Food Crisis?).** สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริญ ลักษิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์. 2552. **การบริหารตลาดยุคใหม่.** กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ. 2548. **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม.** สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันจัดอันดับด้านการศึกษา. 2566. **Top 10 มหาวิทยาลัยรัฐยอดเยี่ยม 2023.** ระบบออนไลน์. แหล่งที่มา <https://www.thaitopu.com/> (25 พฤศจิกายน 2567).
- สมคิด บางโม. 2548. **องค์การและการจัดการ.** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- สมปอง รักษาธรรม. 2540. **การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี.** ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิริภัทร วัชชัย. 2565. **เจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุนันทา มาวัว กิตติพงษ์ น้อยนวล จิรายุ บัวดวง ธนพล อินทรสกุล ประสพโชค สุวรรณโณ ศิริชัย โยมกระโทก และธนัสสา โรจนตระกูล. 2565. **ทักษะที่สำคัญของบัณฑิตในอนาคต.** วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 2(2): 87-99.

- สุนันทา ศรีรัตน. 2564. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุภากร ขวัญยืน. 2554. การตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อระดับประถมศึกษาในสถาบันศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอตอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ตรีภานันท์. 2557. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. เกษตรกรยุคใหม่เพื่ออนาคตประเทศไทย. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2560 ของ สศช. ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2565. สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ. 2567. สถิติจำนวนนักศึกษาปัจจุบันแต่ละคณะ [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.education.mju.ac.th/statistic/student/currentStdBySYear.aspx?facName=%20%bc%c5%d4%b5%a1%c3%c3%c1%a1%d2%c3%e0%a1%c9%b5%c3>
 (25 พฤศจิกายน 2567).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12. 2561. ความต้องการแรงงานของครัวเรือนภาคการเกษตรตามชนิดสินค้าและขนาดฟาร์ม. เอกสารงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรเลขที่ 120 มีนาคม 2561. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อุมภาพร จันทสร. 2542. สถิติที่ไม่ใช้พารามิเตอร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- อัศววิทย์ กาญจนโอภาส. 2562. เกษตรยุคใหม่ ตลาดนำ นวัตกรรมตาม. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช). สัมนา 23 เมษายน 2562 ณ โรงแรมโกลเด้น ซิตี้ ระยอง จังหวัดระยอง.
- อัษฎายุธ สุนทรศารทูล. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้วงจรระบบดิจิทัลของบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ของลูกค้าประเภทธนาคาร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรัชฎาภิบาล.
- อรนุช ศรีบาล. 2559. การวางแผนในการประกอบอาชีพของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Barnard, C.I. 1983. **Functions of an Executive**. MA. Harvard University Press. 168-169.
- Cronbach, L. J. 1951. Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. **Psychometrika** (16): 297-334.
- Griffiths, D.E. 1959. **Administrative theory**. New York, N.Y.: Appleton-Century Crofts.
- Holland, John L. 1973. **Marketting Vocational Choices: atheory of careers**. Englewood Cliffs. NJ. Prentice-Hall.
- Jukkaphong Pong-ngamchuen and Krongthong Namvises. 2012. People's Participation in Dong Na Tham Community Forest Management Project, Ubon Ratchathani, Thailand. **Kasetsart Journal of Social Sciences**. 33(3): 486-498. Retrieved from: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/kjss/article/view/246863/167755> (25 พฤศจิกายน 2567).
- Jukkaphong Pong-ngamchuen, Poonpat Poonnoy, Tonglian Buwjoom and Sasithorn Sang-U. 2016. **Factors' Effecting Health of Farmers in Muang District, Lampun Province**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://erp.mju.ac.th/openFile.aspx?id=MzM4ODg0> (25 พฤศจิกายน 2567).
- Jones, G. R. and George, J. M. 2014. **Contemporary Management**. Singapore: Me Graw Hill Education.
- Liao, L. and Paweenawat, S., 2018. **Labour Supply of Married Women in Thailand: 1985-2016**. PIER Discussion Papers no.88, Puey Ungphakorn Institute for Economic Research.
- Likert, R. A. 1961. **New patterns of management**. New York: McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Moody, Paul. 1995. **Decision Making: Provan Methods for Better Decision**. Singapore: McGraw-Hill Book Company.
- Wasi, N., Paweenawat, S., Ayudhya, C. D. N., Treeratpituk, P., & Nittayo, C. 2019. **Labor Income Inequality in Thailand: The Roles of Education, Occupation and Employment History** (No. 117). Puey Ungphakorn Institute for Economic Research.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย
เรื่อง “เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยสถาบันของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้สำหรับสอบถามข้อมูลพื้นฐานลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ ลักษณะทางจิตวิทยา การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา และความคิดเห็นและเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับนี้จะนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะในงานวิจัยเรื่อง “เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้” เท่านั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือท่านตอบแบบสอบถามตามความจริงทุกประการ

พร้อมกันนี้คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูงที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย
เรื่อง “เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้”

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ท่านเห็นว่าถูกต้องหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ที่สุด
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานะปัจจุบัน

() 1. กำลังเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น	() 2. กำลังหางานอยู่
() 3. ทำงานแล้วและไม่ได้เรียนต่อ	() 4. ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย
() 5. บวชพระ / ซิ	() 6. อยู่ในช่วงการเป็นทหารเกณฑ์
() 7. อยู่เฉยๆ ไม่ได้ทำอะไร	() 8. อื่นๆ ระบุ.....
2. ความรู้สึกส่วนตัวในการสำเร็จการศึกษารั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ภูมิใจในตัวเอง	() 2. ปรารถนาเป็นแรงจูงใจให้อยากทำงาน
() 3. โชคดีที่ได้มีโอกาสเรียนจนจบ	() 4. อยากทำงานเพื่อทดแทนบุญคุณบุพการี
() 5. มีความสุขกับความสำเร็จ	() 6. รู้สึกเฉยๆ ชิวๆ
3. ท่านคิดว่าปัจจุบันทักษะใดที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ	() 2. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์
() 3. ทักษะการทำงานเป็นทีม	() 4. ทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ
() 5. ทักษะการควบคุมอารมณ์	() 6. ทักษะการประสานงานและการสื่อสาร
() 7. ทักษะการนำเสนอ	() 8. ทักษะการเป็นผู้นำกลุ่ม
() 8. ทักษะการบริหารเวลา	() 10. ทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
4. ถ้าเลือกได้ท่านอยากประกอบอาชีพประเภทใด

() 1. อาชีพรับราชการ	() 2. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ
() 3. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน	() 4. อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ
() 5. อาชีพผู้ประกอบการ	() 6. อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา
ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ลักษณะส่วนบุคคล

5. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง () 3. เพศทางเลือก

6. อายุ.....ปี

7. ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด.....

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

8. อาชีพหลักของบิดา

- () 1. เกษตรกรรม
() 2. รับราชการ
() 3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() 4. พนักงานบริษัทเอกชน
() 5. ผู้ประกอบการ / เจ้าของธุรกิจ
() 6. ค้าขาย / ร้านค้าปลีก / ร้านขายของชำ ฯลฯ
() 7. รับจ้างทั่วไป
() 8. ว่างงาน
() 9. อื่นๆ ระบุ.....

9. อาชีพหลักของมารดา

- () 1. เกษตรกรรม
() 2. รับราชการ
() 3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() 4. พนักงานบริษัทเอกชน
() 5. ผู้ประกอบการ / เจ้าของธุรกิจ
() 6. ค้าขาย / ร้านค้าปลีก / ร้านขายของชำ ฯลฯ
() 7. รับจ้างทั่วไป
() 8. ว่างงาน
() 9. อื่นๆ ระบุ.....

10. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน.....บาท/ปี (ประมาณการ)

11. ภาระหนี้สินจาก กยศ.

- () 1. ไม่มีภาระ () 2. มีภาระ

12. ลักษณะงานที่กำลังทำ (ท่านใดที่ยังไม่มีงานทำ ให้ข้ามข้อนี้ไปตอบข้อ 13)

- () 1. ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
- () 2. ใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
- () 3. ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
- () 4. อื่นๆ ระบุ.....

ลักษณะทางวิชาการ

13. คณะวิชา / วิทยาลัย / เขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

- () 1. คณะบริหารธุรกิจ
- () 2. คณะวิทยาศาสตร์
- () 3. คณะศิลปศาสตร์
- () 4. คณะเทคโนโลยีการประมงฯ
- () 5. คณะสารสนเทศและการสื่อสาร
- () 6. คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี
- () 7. คณะผลิตกรรมการเกษตร
- () 8. คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร
- () 9. คณะพัฒนาการท่องเที่ยว
- () 10. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ฯ
- () 11. คณะเศรษฐศาสตร์
- () 12. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ
- () 13. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร
- () 14. วิทยาลัยพลังงานทดแทน
- () 15. วิทยาลัยบริหารศาสตร์

14. ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

- () 1. มีความรู้เฉพาะทาง
- () 2. ไม่มีความรู้เฉพาะทาง
- () 3. ไม่แน่ใจว่ามีความรู้เฉพาะทางหรือไม่
- () 4. ไม่รู้ว่าตัวเองมีความรู้เฉพาะทางหรือไม่

15. การลงทะเบียนเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา

- () 1. 497 สหกิจศึกษา
- () 2. 498 การเรียนรู้อิสระ
- () 3. 499 การศึกษาหรือฝึกงานหรือฝึกอบรมต่างประเทศ
- () 4. 497 การฝึกงาน (สำหรับหลักสูตร 2 ปีเทียบเข้าเรียน)

ลักษณะทางจิตวิทยา

16. ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

คำชี้แจง ข้อคำถามเกี่ยวกับทักษะคิดของท่านต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ท่านสำเร็จการศึกษารวม 10 ข้อ ขอให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับทักษะคิดของท่าน โดยที่ “เห็นด้วยมากที่สุด”=5 คะแนน “เห็นด้วยมาก”=4 คะแนน “เห็นด้วยปานกลาง”=3 คะแนน “เห็นด้วยน้อย”=2 คะแนน และ “เห็นด้วยน้อยที่สุด”=1 คะแนน

ข้อคำถาม	ระดับทักษะคิด				
	1	2	3	4	5
1. ท่านสามารถใช้ความรู้ที่เรียนมาได้อย่างเต็มที่					
2. ท่านมีความก้าวหน้าในสายงานอย่างรวดเร็ว					
3. ท่านมีความมั่นใจในความรู้ความสามารถในการทำงาน					
4. ท่านสามารถยืดหยุ่นความรู้จากการเรียนสู่การทำงานได้					
5. ท่านสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการทำงานได้					
6. ท่านสามารถมีรายได้ที่สูงกว่าการประกอบอาชีพในสายงานอื่น					
7. ท่านมีความภาคภูมิใจกับการทำงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา					
8. ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ที่เรียนมาให้กับเพื่อนร่วมงานได้					
9. เป็นสายอาชีพเดียวที่ท่านคิดว่าท่านสามารถทำมาหากินได้					
10. ท่านคิดว่าเป็นสายอาชีพเดียวที่ทำให้ท่านอยู่ดีกินดี					

17. แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

คำชี้แจง ข้อคำถามเกี่ยวกับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนต่อการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษารวม 5 ข้อ ขอให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยที่ “มากที่สุด”=5 คะแนน “มาก”=4 คะแนน “ปานกลาง”=3 คะแนน “น้อย”=2 คะแนน และ “น้อยที่สุด”=1 คะแนน

ข้อคำถาม	ระดับแรงบันดาลใจ				
	1	2	3	4	5
1. อาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ ทักษะต่างๆ เพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาได้					
2. การมีประสบการณ์ด้านการสอนและทำงานในสายวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอน ทำให้ท่านมีแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา					
3. ความสามารถและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอน เป็นแรงบันดาลใจให้ท่านอยากประกอบอาชีพทันทีหลังสำเร็จการศึกษา					
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่ได้ปฏิบัติจริง แก้ไขปัญหาจริง ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา					
5. การสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจของอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา					

18. แรงจูงใจจากเพื่อน

คำชี้แจง ข้อคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจจากเพื่อนต่อการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา รวม 5 ข้อ ขอให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยที่ “แรงจูงใจมากที่สุด”=5 คะแนน “แรงจูงใจมาก”=4 คะแนน “แรงจูงใจปานกลาง”=3 คะแนน “แรงจูงใจน้อย”=2 คะแนน และ “แรงจูงใจน้อยที่สุด”=1 คะแนน

ข้อคำถาม	ระดับแรงจูงใจ				
	1	2	3	4	5
1. เพื่อนของท่านประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาทันที					
2. เพื่อนของท่านประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาแล้วประสบความสำเร็จ					
3. เพื่อนชักจูงให้ท่านไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาด้วยกัน					
4. ท่านเห็นเพื่อนมีความสุข คุณภาพชีวิตดีขึ้นจากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา					
5. ท่านเห็นเพื่อนสามารถดูแลครอบครัวได้จากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา					

ส่วนที่ 3 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

19. การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใน 5 กลุ่มอาชีพ

คำชี้แจง ข้อคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังจากที่ท่านสำเร็จการศึกษา 5 กลุ่มอาชีพรวม 25 ข้อคำถาม ขอให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยที่ “มากที่สุด” = 5 คะแนน “มาก” = 4 คะแนน “ปานกลาง” = 3 คะแนน “น้อย” = 2 คะแนน และ “น้อยที่สุด” = 1 คะแนน

ข้อคำถาม	ระดับการตัดสินใจ				
	1	2	3	4	5
1. อาชีพรับราชการ					
1.1 มีความมั่นคงด้านรายได้					
1.2 ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก					
1.3 มีสวัสดิการสำหรับตัวเองและครอบครัว					
1.4 มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง					
1.5 มีเกียรติและศักดิ์ศรีเนื่องจากเป็นข้าราชการ					
2. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ					
2.1 มีเงินเดือนเริ่มต้นที่สูงกว่าข้าราชการ					
2.2 ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก					
2.3 มีสวัสดิการสำหรับตัวเองและครอบครัว					
2.4 มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง					
2.5 มีเงินได้พิเศษรายปี (โบนัส)					
3. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน					
3.1 มีเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่าอาชีพอื่นๆ หลายอาชีพ					
3.2 มีสวัสดิการบางอย่างให้แกพนักงาน เช่น ทองเที่ยวประจำปี					
3.3 มีเงินได้เสริมพิเศษระหว่างทำงาน เช่น ค่าคอมมิชชั่น ค่าเบี้ยเลี้ยง OT					
3.4 เป็นอาชีพที่ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่					
3.5 ไม่มีบ้านอยู่แต่มีเงินทอพอให้หลังเกษียณอายุงานแล้ว					

ข้อคำถาม	ระดับการตัดสินใจ				
	1	2	3	4	5
4. อาชีพผู้ประกอบการ					
4.1 เป็นนายตัวเอง ไม่เป็นลูกจ้างใคร					
4.2 มีเวลาส่วนตัวสูงและมีความเป็นอิสระในการบริหารและดำเนินงาน					
4.3 เป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารและดำเนินงานทุกประเด็น					
4.4 เป็นอาชีพที่มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง					
4.5 ผู้ประกอบการมีสิทธิ์รับผลประโยชน์จากการประกอบการทั้งหมด					
5. อาชีพพนักงานองค์กรระหว่างประเทศ					
5.1 มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพตนเองด้านการทำงานระหว่างประเทศ					
5.2 มีโอกาสในการพัฒนาทักษะทางภาษา การติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ					
5.3 การยกระดับตนเองในการทำงานกับองค์กรนานาชาติ					
5.4 มีเงินเดือนที่สูง หรืออาจได้รับเงินเดือนในสกุลเงินอื่นๆ					
5.5 ความรู้สึกมั่นคงกับการทำงานร่วมกับองค์กรต่างชาติ					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

คำชี้แจง ขอให้ท่านตอบคำถามด้วยการเขียนและอธิบายเหตุผลตามคำถามที่กำหนดไว้ได้อย่างอิสระ โดยคำตอบจะไม่มีผลกระทบแต่อย่างใดกับท่าน

คำถาม ท่านคิดว่าอะไรคือเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพตรง หรือไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ท่านสำเร็จการศึกษา?

เหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพตรงสาขาวิชาที่ท่านสำเร็จการศึกษา	เหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพ <u>ไม่</u> ตรงสาขาวิชาที่ท่านสำเร็จการศึกษา
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

ขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างแบบสอบถามออนไลน์

แบบสอบถามสำหรับการวิจัยเรื่อง "เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้"

คำชี้แจง: โปรดเลือกคำตอบที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดหรือเดิมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

* ระบุว่าเป็นคำถามที่จำเป็น

1 ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

☐ ตัวเลือก 1

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

2 1. สถานะปัจจุบัน *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ☐ กำลังเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น
- ☐ กำลังหางานอยู่
- ☐ ทำงานแล้วและไม่ได้เรียนต่อ
- ☐ ทำงานไปด้วยเรียนต่อไปด้วย
- ☐ นวชพระ / ชี / นักบุญ
- ☐ อยู่ในช่วงการรอเกณฑ์ทหาร / เป็นทหารเกณฑ์
- ☐ อยู่เฉยๆ ไม่ได้ทำอะไร
- ☐ อื่นๆ: _____

2. ความรู้สึกส่วนตัวในการสำเร็จการศึกษาครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) *

(เลือกได้มากกว่าหนึ่งช่อง)

	ภูมิใจในตัวเอง	ภูมิใจในตัวเอง	ภูมิใจในตัวเอง	ภูมิใจในตัวเอง	ภูมิใจในตัวเอง	ภูมิใจในตัวเอง
ความรู้สึกส่วนตัวในการสำเร็จการศึกษาครั้งนี้	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. ท่านคิดว่าปัจจุบันทักษะใดที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) *

(เลือกได้มากกว่าหนึ่งช่อง)

	ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ	ทักษะการฟัง	ทักษะการพูด	ทักษะการอ่าน	ทักษะการเขียน	ทักษะการคิดวิเคราะห์	ทักษะการสื่อสาร	ทักษะการแก้ปัญหา	ทักษะการปรับตัว
ท่านคิดว่าปัจจุบันทักษะใดที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5 4. ถ้าเลือกได้ท่านอยากประกอบอาชีพประเภทใด *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ☐ วิชาชีพราชการ
- ☐ วิชาชีพรัฐวิสาหกิจ
- ☐ วิชาชีพพนักงานบริษัทเอกชน
- ☐ วิชาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ
- ☐ วิชาชีพผู้ประกอบการ
- ☐ อื่นๆ:

แบบสอบถามสำหรับการวิจัยเรื่อง "เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้"

คำชี้แจง: โปรดเลือกคำตอบที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดหรือเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

6 ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

ตัวเลือก 1

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

7 1. **สถานการณ์ปัจจุบัน ***

ท่าเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ☐ กำลังเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น
- ☐ กำลังหางานอยู่
- ☐ ทำงานแล้วและไม่ได้เรียนต่อ
- ☐ ทำงานไปด้วยเรียนต่อไปด้วย
- ☐ นวพระ / ซี / นิพนธ์
- ☐ อยู่ในช่วงการรอเกณฑ์ทหาร / เป็นทหารเกณฑ์
- ☐ อยู่เฉยๆ ไม่ได้ทำอะไร
- ☐ อื่นๆ:

8 2. ความรู้สึกส่วนตัวในการสำเร็จการศึกษาครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) *

(เลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

ภูมิใจในตัวเอง	ปริญญาเป็นแรงจูงใจให้อยากทำงาน	โชคดีที่ได้มีโอกาสเรียนจนจบ	อยากทำงานเพื่อทดแทนบุญคุณนุพการี	มีความสุขกับความสำเร็จ	รู้สึกเฉยๆ
ความรู้สึกส่วนตัวในการสำเร็จการศึกษาครั้งนี้	☐	☐	☐	☐	☐

9 3. ท่านคิดว่าปัจจุบันทักษะใดที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) *

(เลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

	ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ	ทักษะการคอมพิวเตอร์	ทักษะการทำงานเป็นทีม	ทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ	ทักษะการควบคุมอารมณ์	ทักษะการประสานงานและการสื่อสาร	ทักษะการนำเสนอ	ทักษะการเป็นผู้นำกลุ่ม	ทักษะการบริหารเวลา
ท่านคิดว่าปัจจุบันทักษะใดที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10 4. ถ้าเลือกได้ท่านอยากประกอบอาชีพประเภทใด *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งข้อ

- ☐ อาชีพรับราชการ
☐ อาชีพรัฐวิสาหกิจ
☐ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน
☐ อาชีพพนักงานองค์กรระหว่างประเทศ
☐ อาชีพผู้ประกอบการ
☐ อื่นๆ: _____

ส่วนที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยาของผู้ตอบแบบสอบถาม

11 5. เพศ *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งข้อ

- ☐ ชาย
☐ หญิง
☐ เพศทางเลือก

12 6. อายุ (ปี) *

13 7. ท่านมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดใด *

14 8. อาชีพหลักของบิดา *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งข้อ

- ☐ เกษตรกรรม
☐ รับราชการ
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ พนักงานบริษัทเอกชน
☐ ผู้ประกอบการ / เจ้าของธุรกิจ
☐ ค้าขาย / ร้านค้าปลีก / ร้านขายของชำ ฯลฯ
☐ รับจ้างทั่วไป
☐ ว่างาน
☐ อื่นๆ: _____

15 9. อาชีพหลักของมารดา *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ☐ เกษตรกรรม
☐ รับราชการ
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ พนักงานบริษัทเอกชน
☐ ผู้ประกอบการ / เจ้าของธุรกิจ
☐ ค้าขาย / ร้านค้าปลีก / ร้านขายของชำ ฯลฯ
☐ รับจ้างทั่วไป
☐ ทำงาน
☐ อื่นๆ: _____

16 10. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (ประมาณการ บาท/ปี) *

17 11. การหนีสินจาก กยศ. *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ☐ ไม่มีภาระหนี้สิน กยศ.
☐ มีภาระหนี้สิน กยศ.

18 12. ลักษณะงานที่กำลังทำ (ท่านใดที่ยังไม่ได้ทำงาน ให้ข้ามไปตอบข้อ 13)

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ☐ ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
☐ ใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
☐ ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
☐ อื่นๆ: _____

19 13. คณะวิชา / วิทยาลัย / เขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษา *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ☐ คณะบริหารธุรกิจ
☐ คณะวิทยาศาสตร์
☐ คณะศิลปศาสตร์
☐ คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ
☐ คณะสารสนเทศและการสื่อสาร
☐ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี
☐ คณะผลิตกรรมการเกษตร
☐ คณะพัฒนาการท่องเที่ยว
☐ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม
☐ คณะเศรษฐศาสตร์
☐ วิทยาลัยพลังงานทดแทน
☐ วิทยาลัยบริหารศาสตร์
☐ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ
☐ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร
☐ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร
☐ อื่นๆ: _____

20 14. ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา *

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ☐ มีความรู้เฉพาะทาง
☐ ไม่มีความรู้เฉพาะทาง
☐ ไม่แน่ใจว่ามีความรู้เฉพาะทางหรือไม่
☐ ไม่รู้ตัวเองมีความรู้เฉพาะทางหรือไม่
☐ อื่นๆ: _____

